

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI**

**KAMU MALİ YÖNETİMİNDE
MUHASEBENİN ROLÜ: YENİ DEVLET
MUHASEBE BİLİŞİM VE HARCAMA
YÖNETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ
ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI**

Cebrail İSPİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
OCAK - 2020**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI**

**KAMU MALİ YÖNETİMİNDE
MUHASEBESİN ROLÜ: YENİ DEVLET
MUHASEBE BİLİŞİM VE HARCAMA
YÖNETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ
ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI**

**DANIŞMAN: Prof.Dr. Zeynep HATUNOĞLU
JÜRİ : Prof.Dr. Mustafa KISAKÜREK
JÜRİ : Dr.Öğr. Gör. Haydar İNCE**

Cebrail İSPİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
OCAK-2020**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

**KAMU MALİ YÖNETİMİNDE
MUHASEBENİN ROLÜ: YENİ DEVLET
MUHASEBE BİLİŞİM VE HARCAMA
YÖNETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ
ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI**

Cebrail İSPİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

Bu Tez / 16/01/2020 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği ile Kabul Edilmiştir.

.....
Prof.Dr. Zeynep HATUNOĞLU
BAŞKAN

.....
Prof. Dr. Mustafa KISAKÜREK
ÜYE

.....
Dr. Öğr. Üyesi Haydar İNCE
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....
Doç Dr. Burcu ERŞAHAN
Enstitü Müdür V.

Bu çalışma.....tarafından desteklenmiştir.
Proje No:.....

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAMU MALİ YÖNETİMİNDE
MUHASEBENİN ROLÜ: YENİ DEVLET
MUHASEBE BİLİŞİM VE HARCAMA
YÖNETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ
ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI**

Cebrail İSPİR

Danışman : Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU

Yıl : 2020 , Sayfa: 105+26

Jüri : Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU (Başkan)
: Prof. Dr. M. Mustafa KISAKÜREK (Üye)
: Dr. Öğr. Üyesi Haydar İNCE (Üye)

Bu çalışmada, genel olarak devlet muhasebesi kavramı, devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi, devlet muhasebe sistemleri ve bu alanında yaşanan gelişmeler ele alınarak, Türkiye’de kamu mali yönetimi kapsamındaki süreçlere yönelik olarak geliştirilen otomasyon sistemleri ile 2017 yılında uygulamaya giren Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun olan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler ile sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak konuyla ilgili yerli ve yabancı literatür taranmış ve kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Araştırma evreni olarak, merkezi yönetim kapsamındaki, Genel Bütçeli İdareler, Özel Bütçeli İdareler (Yükseköğretim Kurumu-Üniversiteler) ile Özel Bütçeli Diğer İdareler seçilmiştir. Araştırmada, yeni sisteme geçiş sürecinde yapılanlar, yeni sistemin getirdiği yenilikler ile yeni sistemden beklenen faydalara ilişkin veriler anket yardımıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek araştırmanın hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın sonucunda yeni sisteme geçiş sürecinde yapılanlar, yeni sistemin getirdiği yenilikler ile sistemden beklenen faydalar arasında olumlu ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Devlet Muhasebesi, Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemleri, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sistemi*

DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT
MA THESIS

**THE ROLE OF ACCOUNTING IN PUBLIC
FINANCIAL MANAGEMENT: A FIELD STUDY
ON THE EFFECTIVENESS OF THE NEW
GOVERNMENT ACCOUNTING SYSTEM AND
SPENDING MANAGEMENT SYSTEM**

Cebrail İSPİR

Supervisor : Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU

Year : 2020 , Pages:105+26

Jury : Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU (Chairperson)
: Prof. Dr.M.Mustafa KISAKÜREK (Member)
: Assist. Prof. Dr. Haydar İNCE (Member)

In this study, the concept of government accounting in general, the historical development of government accounting, government accounting systems and developments in this field are examined. Also the developed automation systems for processes within the scope of public financial management in Turkey and the first step of the Integrated Public Financial Management Information System that was put into practice in 2017; The New Government Accounting Information and Spending Management System, which is open for integration, based on the process approach and suitable for electronic document infrastructure, was examined. The main aim of this study is to analyze the relationship between the innovations brought by the new system and the benefits expected from the system. To do this, local and foreign literature on relevant subject have been reviewed and the conceptual framework have been formed. Then, General Budget Administrations, Special Budget Administrations (Higher Education Institution-Universities) and Other Special Budget Administrations within the scope of central government was selected as target population of this study. In the research, the data on what has been done in the transition the the new system, on the innovations brought by the new system and on the benefits expected from the new system was gathered by means of a questionnaire. The research hypotheses were tested by analyzing obtained data with SPSS software. As a result of the research, it has been determined that there are positive and meaningful relationships between what has been done during the transition to the new system, the innovations brought by the new system and the expected benefits from the system.

Keywords: *Government Accounting, Accounting Information and Spending Management Systems, Integrated Public Financial Management System*

ÖN SÖZ

Devlet muhasebesi, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve mevzuat hükümlerine uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olmasını ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermelerini sağlayan, önemli bir araçtır. Bu nedenle, kamu yönetiminde muhasebe sisteminin, yöneticilerin geleceğe ilişkin alacakları kararlarda ihtiyaç duyacağı mali bilginin tam, doğru ve zamanında sunulmasında, etkili iç kontrol sistemin uygulanmasında, mali saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanmasında, önemli bir rolü ve fonksiyonu bulunmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle uygulamaya giren, Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun olan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yeniliklerden, yeni sisteme geçiş sürecinde yapılan pilot uygulama, eğitim ve teknik desteğin yeterli olup olmadığı ile yeni sistemin mevcut sistemle karşılaştırılması ve yeni sistemden beklenen faydaların elde edilip edilmediğine yönelik tespitler yapmaktır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında kendisinden her türlü desteği gördüğüm çok değerli danışman hocam KSÜ İİBF İşletme Bölüm Başkanı sayın Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU' na saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca bu çalışmaya katkılarından dolayı sayın jüri üyeleri; Prof. Dr. M. Mustafa KISAKÜREK ve Dr. Öğr. Üyesi Haydar İNCE'ye teşekkürlerimi sunarım.

Yapmış olduğumuz alan araştırmasında anket sorularını cevaplayarak verdikleri kıymetli bilgilerden ötürü araştırmamıza katkı sağlayan katılımcıların yanı sıra yayınlamış oldukları eserleri ile bu alanda bilime önemli katkı sağlamış olan, makale veya kitaplarından bilgi edinerek ve alıntı yaparak faydalanmış olduğum bütün yazarlara, ayrıca çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Cebrail İSPİR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖN SÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar LİSTESİ.....	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IX
1.GİRİŞ.....	1
2.KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	3
3.DEVLET MUHASEBESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	5
3.1.Devlet Muhasebesi Kavramı.....	5
3.2.Devlet Muhasebesinin Tanımı.....	5
3.3.Devlet Muhasebesinin Amacı ve Kapsamı.....	5
3.4.Devlet Muhasebesinin İşlevleri.....	6
3.5.Devlet Muhasebesinin Tarihsel Gelişimi.....	6
3.5.1.Devlet Muhasebesinde Klasik Görüş.....	6
3.5.2.Devlet Muhasebesinde Modern (Çağdaş) Görüş.....	7
3.6.Devlet Muhasebe Sistemleri.....	7
3.6.1.Kameral Muhasebe Sistemi.....	8
3.6.2.Schneider Muhasebe Sistemi.....	8
3.6.3.Constante Muhasebe Sistemi.....	8
3.6.4.Logismografi Muhasebe Sistemi.....	9
3.7.Devlet Muhasebesi Alanında Dünyada Yaşanan Gelişmeler.....	9
3.7.1.Ulusal Hesaplar Sistemi 1993(SNA93).....	9
3.7.2.Devlet Mali İstatistikleri El Kitabı 2001 (GFSM 2001).....	9
3.7.3.Avrupa Hesap Sistemi 1995(ESA 95).....	9
3.7.4.Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu Kamu Kesimi Muhasebe Standartları Komitesi (IFAC-PS).....	10
3.8.Devlet Muhasebesinin Kayıt Yöntemleri.....	10
3.8.1.Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi.....	10
3.8.2.Uyarlanmış Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi.....	11
3.8.3.Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi.....	11
3.8.4.Uyarlanmış Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi.....	11
3.9.Devlet Muhasebesinde Hesapların Kapatılma Yöntemleri.....	12
3.9.1.Jestiyon Yöntemi.....	12
3.9.2.Egzersiz Yöntemi.....	12
3.10.Devlet Muhasebesinin Temel Kavramları.....	12
4.TÜRKİYE’DE DEVLET MUHASEBE SİSTEMİ.....	14
4.1.Türkiye’de Devlet Muhasebesinin Tarihsel Gelişimi.....	14
4.1.1.Cumhuriyet Öncesi (Osmanlı Dönemi) Dönemde Devlet Muhasebesi.....	14
4.1.2.Cumhuriyet Dönemi Devlet Muhasebesi.....	15
4.2.Türkiye’de Uygulanan Devlet Muhasebe Sistemi.....	19
4.3. Türkiye’de Uygulanan Devlet Muhasebesinin Temel Özellikleri.....	20
4.3.1.Devlet Muhasebesi Hesap Planı.....	20
4.4.Kamu Mali Yönetiminde Devlet Muhasebesinin Rolü ve Önemi.....	47
5.TÜRKİYE’DE DEVLET MUHASEBE BİLİŞİM SİSTEMLERİ.....	49
5.1.Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi.....	49
5.2.Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi.....	51
5.3. Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi (e-Bütçe).....	53
5.4.Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sistemi.....	54
5.4.1.Sistemin Tanımı.....	54
5.4.2. Sistemin Temel Prensipleri.....	58
5.4.3. Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin Mevcut Sorunları.....	58
5.4.4. Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminden Beklenen Faydalar ..	59
5.5.Yeni Harcama Yönetim Sistemi (MYS).....	59
5.4.1. Eski Harcama Yönetim Sistemi ile Yeni Harcama Yönetim Sistemi Arasındaki Temel Farklılıklar.....	61

5.6.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi.....	62
5.5.1.Mevcut (Say2000i) Sistemi ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi Arasındaki Temel Farklar.....	63
6.ÇALIŞMANIN ANA DEĞİŞKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER: MODEL VE HİPOTEZ GELİŞTİRME	65
6.1.Çalışmanın Ana Değişkenleri Arasındaki İlişkiler ve Hipotezler	65
6.1.1.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine Geçiş Sürecinde Yapılması Gerekenler ile Sistemden Beklenen Fayda Arasındaki İlişki	65
6.1.2.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin Getirdiği Yenilikler ile Yeni Sistemden Beklenen Faydaları Arasındaki İlişkiler	66
6.1.3.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi ile Mevcut Say2000i Sistemi Arasındaki İlişkiler.....	68
7.TÜRKİYE’DE YENİ DEVLET MUHASEBE BİLİŞİM VE YENİ HARCAMA YÖNETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI	70
7.1.Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	70
7.2.Araştırmanın Önemi	70
7.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklem.....	70
7.4.Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları	71
7.5.Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi.....	71
7.6.Araştırma Modeli ve Hipotezler.....	72
8.ARAŞTIRMA BULGULARI.....	74
8.1.Araştırmanın Güvenilirliği ve Geçerliliğine İlişkin Sonuçlar	74
8.2.Faktör Analizi Sonuçları	75
8.3.Demografik Değişkenler ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	79
8.4.Araştırma Modelinde Yer Alan Değişkenler ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	83
8.4.1.Geçiş Sürecine İlişkin Bulgular.....	83
8.4.2.Yeni Sistemin Getirdiği Yeniliklere İlişkin Bulgular	84
8.4.3.Yeni Sistemden Beklenen Faydalara İlişkin Bulgular.....	85
8.4.4.Mevcut (Say2000i) Sistemine İlişkin Bulgular	86
8.5. Araştırmanın Temel Değişkenlerine Yönelik Bulgular	87
8.5.1. Korelasyon Testleri.....	87
8.5.2. Regresyon Analizleri.....	89
9.SONUÇ VE TARTIŞMA	98
KAYNAKLAR	102
ÖZ GEÇMİŞ	
EKLER	

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1. Maliye Nezareti Teşkilatı	14
Tablo 4.2. Hazır Değerler Hesap Grubu Karşılaştırması	21
Tablo 4.3. Menkul Kıymet ve Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	22
Tablo 4.4. Faaliyet Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması	22
Tablo 4.5. Kurum Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması	23
Tablo 4.6. Diğer Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması	24
Tablo 4.7. Stoklar Hesap Grubu Karşılaştırması	25
Tablo 4.8. Ön Ödemeler Hesap Grubu Karşılaştırması	25
Tablo 4.9. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Hesap Grubu Karşılaştırması	26
Tablo 4.10. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu Karşılaştırması	27
Tablo 4.11. Diğer Dönen Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	27
Tablo 4.12. Menkul Kıymet ve Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	28
Tablo 4.13. Faaliyet Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması	28
Tablo 4.14. Kurum Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması	29
Tablo 4.15. Mali Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	29
Tablo 4.16. Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	30
Tablo 4.17. Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	31
Tablo 4.18. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	31
Tablo 4.19. Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu Karşılaştırması	32
Tablo 4.20. Diğer Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması	32
Tablo 4.21. Kısa Vadeli İç Mali Borçlar Ve Kısa Vadeli Dış Mali Borçlar Hesap Grubu Karşılaştırması	33
Tablo 4.22. Faaliyet Borçları Hesap Grubu Karşılaştırması	34
Tablo 4.23. Emanet Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu Karşılaştırması	35
Tablo 4.24. Alınan Avanslar Hesap Grubu Karşılaştırması	36
Tablo 4.25. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri Hesap Grubu Karşılaştırması	36
Tablo 4.26. Ödenecek Diğer Yükümlülükler Hesap Grubu Karşılaştırması	36
Tablo 4.27. Borç ve Gider Karşılıkları Hesap Grubu Karşılaştırması	37
Tablo 4.28. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları Hesap Grubu Karşılaştırması	37
Tablo 4.29. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu Karşılaştırması	38
Tablo 4.30. Net Değer Hesap Grubu Karşılaştırması	39
Tablo 4.31. Değer Hareketleri Hesap Grubu Karşılaştırması	39
Tablo 4.32. Yedekler Hesap Grubu Karşılaştırması	40
Tablo 4.33. Geçmiş Yıllar Olumlu/ Olumsuz ve Dönem Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu Karşılaştırması	41
Tablo 4.34. Gelir Hesapları Hesap Grubu Karşılaştırması	41
Tablo 4.35. Gelirler Hesabının Yardımcı Hesapları	42
Tablo 4.36. İndirim, İade ve İskonto Hesapları Hesap Grubu Karşılaştırması	43
Tablo 4.37. Gider Hesapları Hesap Grubu Karşılaştırması	43
Tablo 4.38. Giderler Hesabının Yardımcı Hesapları	44
Tablo 4.39. Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu Karşılaştırması	45
Tablo 4.40. Devlet Muhasebesinde Kullanılan Bütçe Hesapları	46
Tablo 4.41. Devlet Muhasebesinde Kullanılan Nazım Hesaplar	47
Tablo 5.1. Makroekonomik tahmin ve planlama Sistemi	55
Tablo 5.2. Mali Planlama Sistemi	55
Tablo 5.3. Bütçe Yönetim Sistemi	55
Tablo 5.4. Nakit Yönetim Sistemi	56
Tablo 5.5. Borç Yönetim Sistemi	56
Tablo 5.6. Gelir Yönetim Sistemi	56

Tablo 5.7. Kamu Personel Yönetim Sistemi.....	57
Tablo 5.8. Varlık Yönetim Sistemi.....	57
Tablo 5.9. Harcama Yönetim Sistemi.....	57
Tablo 5.10. Muhasebe Yönetim Sistemi.....	57
Tablo 5.11. Eski Harcama Yönetim Sistemi ile Yeni Harcama Yönetim Sistemi Arasındaki Temel Farklılıklar.....	61
Tablo 5.12. Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sisteminin Temel Modülleri ve İşlevleri	63
Tablo 5.13. Mevcut Say2000i Sistemi ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi Karşılaştırması.....	64
Tablo 8.1. Araştırmadaki Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	75
Tablo 8.2. KMO ve Bartlett Testi (4 Ölçek Genel).....	76
Tablo 8.3. KMO ve Bartlett Testi (Geçiş Süreci).....	76
Tablo 8.4. Geçiş Süreci Faktör Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 8.5. KMO ve Bartlett Testi (Sistemin Getirdiği Yenilikler).....	77
Tablo 8.5. KMO ve Bartlett Testi (Sistemin Getirdiği Yenilikler).....	77
Tablo 8.7. KMO ve Bartlett Testi (Yeni Sistemden Beklenen Faydalar.....	78
Tablo 8.8. Yeni Sistemden Beklenen Faydaların Faktör Analizi Sonuçları.....	78
Tablo 8.9. KMO ve Bartlett Testi (Say2000i Sistemi).....	79
Tablo 8.10. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Faktör Analizi Sonuçları.....	79
Tablo 8.11. Katılımcıların Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre Dağılımı.....	79
Tablo 8.12. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	80
Tablo 8.13. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	80
Tablo 8.14. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	80
Tablo 8.15. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	80
Tablo 8.16. Katılımcıların Unvan Değişkenine Göre Dağılımı.....	81
Tablo 8.17. Katılımcıların Kurumlarında Çalışan Sertifikalı Muhasebe Yetkilisi Değişkenine Göre Dağılımı.....	81
Tablo 8.18. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	81
Tablo 8.19. Katılımcıların Yeni Sisteme Geçiş Tarihi Değişkenine Göre Dağılım.....	82
Tablo 8.20. Katılımcıların Yeni Sistemle İlgili Eğitim Almaları Değişkenine Göre Dağılımı.....	82
Tablo 8.21. Katılımcıların Eğitim Gördükleri Gün Değişkenine Göre Dağılımı.....	82
Tablo 8.22. Katılımcıların Kurumlarında Eğitime Katılan Kişi Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı.....	82
Tablo 8.23. Geçiş Süreci Boyutu.....	83
Tablo 8.24. Yenilikler Boyutu.....	84
Tablo 8.25. Faydalar Boyutu.....	85
Tablo 8.26. Mevcut (Say2000i) Sistemi Boyutu.....	87
Tablo 8.27. Korelasyon Testi Sonuçları.....	89
Tablo 8.28. Geçiş Sürecinde Yapılanların Sistemden Beklenen Faydalar Üzerindeki Etkisini Gösteren Regresyon Analizi Sonuçları.....	91
Tablo 8.29. Yeni Sistemin Getirdiği Yenilikler ile Sistemden Beklenen Faydalar Üzerindeki Etkisini Gösteren Regresyon Analizi Sonuçları.....	93
Tablo 8.30. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Birinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	93
Tablo 8.31. Mevcut (Say2000i) Sisteminin İkinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	94
Tablo 8.32. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Üçüncü Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	94
Tablo 8.33. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Dördüncü Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	95
Tablo 8.34. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Beşinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	95
Tablo 8.35. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Altıncı Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	95
Tablo 8.36. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Yedinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçlar.....	96

Tablo 8.37. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Sekizinci Önermesinin Frekans Analizi	
Sonuçlar	96
Tablo 8.38. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Dokuzuncu Önermesinin Frekans Analizi	
Sonuçlar	96
Tablo 8.39. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Onuncu Önermesinin Frekans Analizi	
Sonuçlar	97
Tablo 8.40. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Onbirinci Önermesinin Frekans Analizi	
Sonuçlar	97
Tablo 9.1. Araştırma Hipotezlerinin Kabul/Red Durumu	100

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekiller

Sayfa

Şekil 4.1. Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri	19
Şekil 4.2. Türkiye’de Uygulanan Devlet Muhasebe Sistemi.....	20
Şekil 7.1. Araştırma Modeli.....	73

1.GİRİŞ

Kamu mali yönetimi, uluslararası alanda yaşanan siyasal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerinin etkisi ile sürekli bir değişim ve yenilikler içindedir. Ülkemizde de bu değişim ve yeniliklerin gereği olarak, 2003 yılında yayımlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 1927 yılında kabul edilen ve 76 yıl boyunca uygulanan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununu yürürlükten kaldırmış ve kamu mali yönetimimizde birçok önemli yapısal değişiklikleri beraberinde getirmiştir.

5018 sayılı Kanununun amacı, kalkınma planlarında belirlenmiş politika ve hedefler doğrultusunda, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesini ve kullanılmasını, mali saydamlığı ve hesap verebilirliği sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin işleyişini, kamu idarelerinin bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemektir. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için belirlenmiş ilkeler çerçevesinde işleyen idari bir yapı ve mali sistemin varlığı gerekmektedir.

Devlet fonksiyonlarının etkili bir şekilde işlenmesini sağlayan kamu mali yönetimine yönelik idari yapının temel bileşenlerinden birisi mali yönetim bilişim sistemleridir. İhtiyaç duyulan bilginin zamanında, doğru ve kaliteli bir şekilde elde edilmesi, izlenmesi, raporlanması ve değerlendirilmesi şüphesiz mali yönetimin başarısını belirleyen önemli hususlardır. Bu nedenle, mali yönetiminin ihtiyaç duyacağı tam ve doğru bilgiye zamanında ulaşılmasının öneminden dolayı söz konusu sistemler, mali yönetim reform süreçlerinin vazgeçilmez bileşenleri arasında yer alır.

Kamu mali yönetimine ilişkin süreçlerinin otomasyona alınması konusunda dünyada özellikle son 25 yılda ciddi yatırımların yapıldığı görülmektedir. Uluslararası alanda yaşanan gelişmeler doğrultusunda, bilgi ve iletişim teknolojilerinin mali yönetim süreçlerinde kullanımı amacıyla ülkemizde de önemli çalışmalar yapılmış ve farklı kurumlar tarafından farklı otomasyon sistemleri geliştirilmiştir. Söz konusu sistemler, bütçe hazırlık aşamasından başlayarak, bütçe işlemleri, tahakkuk, harcama, muhasebe, raporlama ve kesin hesaba kadar uzanan tüm aşamalarının izlenmesi, yönetilmesi ve denetime hazır hale getirilmesi amacı ile kullanılmakta; mali politikaların belirlenmesi ve uygulanması sırasında önemli fonksiyonları yerine getirmektedir.

Türkiye’de mali yönetim sistemimiz kapsamındaki süreçlere yönelik olarak, farklı kurumlar tarafından geliştirilen ve işletilen, birbirinden bağımsız otomasyon sistemlerin varlığı, birtakım sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunların çözümü amacıyla, 5018 sayılı Kanun kapsamında öngörülen ilkeler doğrultusunda tasarlanmış, öncelikle merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri için geçerli olmak üzere bütçe kanunu hazırlıklarının başlatılmasından kesin hesabın TBMM’de kanunlaşmaya kadar geçen aşamalarda kullanılan otomasyon sistemlerinin, başta elektronik belge olmak üzere yeni teknolojik imkanlara kavuşturulması ve mali yönetim sistemimiz için bütünleşik bir bilişim sistemi altyapısının oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, halihazırda farklı kurumlar tarafından ve birbirinden büyük ölçüde bağımsız geliştirilen ve yönetilen otomasyon sistemlerinden kaynaklanan sorunları gidermek amacıyla geliştirilen ve 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle uygulamaya giren Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; ; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun “Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi” temel fonksiyonları itibarıyla kullanıma hazır hale getirilmiş ve 2017 yılı Kasım ayında uygulanmaya başlanılmıştır.

Devlet muhasebesi, kamu mali yönetimi içinde önemli bir unsurdur. Kamu idarelerinin ihtiyaç duyacağı tüm mali verilerin doğru, güvenilir bir şekilde kaydedilmesi, sınıflandırılması, analiz edilmesi, raporlanması ve karar verme durumundaki yöneticilerin kullanımına zamanında sunulması, kamu mali yönetimi için hayati önem taşımaktadır. Böylece devlet muhasebesi, yöneticilerin etkili, zamanında ve doğru karar almalarına yardımcı olurken, mali saydamlığın ve hesap verilebilirliğin sağlanmasında da önemli bir rol oynar.

Bu çalışmada, genel olarak devlet muhasebesi kavramı, devlet muhasebesinin rolü ve önemi, devlet muhasebesinin ticari muhasebeden farkı, dünyada ve ülkemizde uygulanan devlet muhasebe sistemleri ve bu alanında yaşanan gelişmeler ele alınarak, kamu mali yönetimimiz kapsamındaki süreçlere yönelik olarak geliştirilen ve 2017 yılında uygulamaya giren Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin etkinliğinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bu çalışmayla, 5018 sayılı kanunun temel amaç olarak benimsediği, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımının yanı sıra hesap verebilirliğin ve mali saydamlığı sağlanmasında ve iç kontrol sisteminin yapısı ve işleyişinde önemli bir işlevi olduğu halde, en az önem verilen devlet muhasebesine gereken önemin verilmesi konusuna dikkat çekmek istenilmiştir.

Bu çalışma giriş dahil olmak üzere 8 (sekiz) bölümden oluşmaktadır. Çalışmada öncelikle konu ile ilgili yerli ve yabancı literatür taraması yapılmış ve kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Konu ile ilgili yapılmış önceki çalışmaların özetlendiği önceki çalışmalar bölümünün ardından üçüncü bölümde, devlet muhasebesinin genel özellikleri olan, devlet muhasebesinin tanımı, amacı, kapsamı, devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi, devlet muhasebe sistemleri ve kayıt yöntemleri, dördüncü bölümde Türkiye’de devlet muhasebe sisteminin tarihsel gelişimi, devlet muhasebesinin rolü, devlet muhasebesinin ticari muhasebeden farkı, beşinci bölümde, Türkiye’de uygulanan harcama ve muhasebe bilişim sistemleri, altıncı ve yedinci bölümlerde ise 2017 yılında uygulamaya geçirilen Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin etkinliği üzerine yapılan alan çalışması ve araştırma sonuçları açıklanmıştır.

2.KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu çalışmada, devlet muhasebesinin içeriği ve bu alanda dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeler, Türkiye’de uygulanan devlet muhasebe bilişim sistemlerinin gelişimi ile 2017 yılında uygulanmaya başlanılan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetimi Sisteminin getirdiği yenilikler ve sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla geliştirilen bir model üzerinde durulmaktadır.

Devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi, devlet muhasebe sistemleri ve kayıt yöntemleri ile Türkiye’de devlet muhasebe sisteminin tarihsel gelişimi üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Önceki çalışmalarda genel olarak, devlet muhasebesinin özellikleri, kayıt yöntemleri ve tarihsel gelişim süreçleri üzerine teorik araştırmalar yapıldığı görülmüş olup, yapılan çalışmalardan ulaşılabilen bazı örneklerle yer verilmiştir. Bunlar;

Çoşkun (2017), “Historical Development of Government Accounting” Devlet Muhasebesinin Tarihsel Gelişimi konulu makalesinde, devlet muhasebesinin tarihsel gelişiminin ülkelerdeki uygulamaları ve özellikle Türkiye devlet muhasebesi uygulamaları ile ilgili bilgi vermiştir.

Demirci (2015), “Devlet Muhasebesinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi ve Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinin Karşılaştırmalı Olarak Analizi” isimli Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi ve nakit esaslı devlet muhasebesinden tahakkuk esaslı devlet muhasebesine geçiş aşaması ve bu sistemin sağlayacağı faydaları karşılaştırmalı olarak analiz ederek bilgi vermiştir.

Altay (2015), “Türkiye’de Devlet Muhasebesi ve Üniversite Uygulama Örneği” konulu Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesinin tarihi gelişimi, nakit esaslı devlet muhasebesi ile tahakkuk esaslı devlet muhasebesi kıyaslaması ve devlet muhasebesindeki sorunlar ile çözüm önerileri konusunda bilgi verilmiştir.

Helvacı (2014), “Türkiye İş Kurumunda Devlet Muhasebesi Sistem ve Düzeni” isimli Yüksek Lisans Tezinde, genel olarak devlet muhasebesi, devlet muhasebesi kayıt yöntemleri ve bu yöntemlerde meydana gelen değişiklikleri ele alarak, Sosyal Güvenlik Kurumları içerisinde yer alan Türkiye İş Kurumu’nun gelir ve giderleri ile bunların muhasebeleştirilmesine ilişkin uygulamaya yönelik örnekler üzerinde Kurumda uygulanan muhasebe sistemini analiz etmeye çalışmıştır.

İspir (2011), “Türkiye’de Devlet Muhasebesi Standartları ile Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nın Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” isimli Yüksek Lisans Tezinde, muhasebe standartlarının Dünya’da ve Türkiye’de oluşumunun tarihsel sürecini ele almış ve Türkiye’de Devlet Muhasebe Sisteminin özellikleri, geçmişte uygulanan yöntemler ile Devlet Muhasebe Standartlarının Finansal Raporlama Standartları ile karşılaştırılmasını yapmıştır.

Pehlivan (2010), “Devlet Muhasebe Sistemi ve Katma Bütçeli Kuruluşlarda Taşınır Mal Yönetmeliği Uygulaması” isimli Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebe sisteminin kavramsal açıklamalarını yapmış, devlet muhasebe sisteminde kullanılan yöntemleri, devlet muhasebesindeki gelişmeler ve Türkiye’de uygulanan devlet muhasebe sisteminin yasal çerçevesi üzerine inceleme yapmıştır.

Serçemeli (2010), “Devlet Muhasebesi Kavramı, Türkiye’deki İşleyişi ve Erzurum Defterdarlığı, Narman Malmüdürlüğü’nde Bir Uygulama” konulu Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesi kavramı, Türkiye’de uygulanan yöntemler ve nakit esasından tahakkuk esasına geçiş sürecinin değerlendirilmesi ile günümüzde uygulanan tahakkuk esasına dayalı devlet muhasebesine ilişkin bir örnek vermiştir.

Taşkın (2010), “Devlet Muhasebesinde Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sistemine Geçişin Değerlendirilmesi ve Bir Uygulama” isimli Yüksek Lisans Tezinde, nakit esaslı devlet muhasebe sistemini incelemiş ve günümüzde uygulanmakta olan tahakkuk esaslı devlet muhasebesi sistemine geçişin nedenlerini belirterek tahakkuk esaslı muhasebe sistemini incelemiştir.

Kıymık (2009), “5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun Devlet Muhasebe Sistemine Getirdiği Değişiklikler: Süleyman Demirel Üniversitesi Örnek Uygulaması” konulu Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesi ile ilgili kavramsal çerçeve ve devlet muhasebesinin, dünyada tarihsel süreç içerisinde geçirdiği evreleri ortaya koymuş, Cumhuriyet döneminden itibaren Türkiye’de devlet muhasebesinin

tarihsel gelişim süreci açıklanmış ve tahakkuk esasına dayalı muhasebe sistemine göre örnek uygulama yapılmıştır.

Ural (2008), “Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi ve Bir Örnek Uygulama” isimli Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesinin kavramsal çerçevesi, ülkemizdeki devlet muhasebesinin tarihçesini anlatmış ve 5018 Sayılı Yasa ile getirilen tahakkuk esaslı devlet muhasebesi ile ilgili yapılan mevzuat çalışmaları ile birlikte tahakkuk esaslı devlet muhasebesini detaylı bir biçimde incelemiştir.

Hacıhasanoğlu (2008), “Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebe Sistemi ve Türkiye Uygulaması” konulu Doktora tezinde, devlet muhasebesi kavramı ve bu alanda geliştirilen yöntemler ve standartları ele almış, Türk Devlet Muhasebe Sistemini incelemiş ve tahakkuk esaslı devlet muhasebe sistemine geçiş süreci üzerinde çalışma yapmıştır. Uygulama kısmında ise, Türkiye’de uygulanan devlet muhasebe sisteminin uygulanma düzeyini ve sorunlarını tespit etmek amacıyla bir anket çalışması yapmıştır.

Öz (2007), “Devlet Muhasebesi ile İlgili Yeni Yasal Düzenlemeler ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Uyumlaştırma Çalışmalarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” konulu Doktora tezinde, genel olarak devlet muhasebesi tanımları, devlet muhasebesinin kapsamı, tarihsel gelişimi, yaklaşımları, sistemleri, kayıt yöntemleri ve bu alandaki uluslararası gelişmeleri ele almış ve devlet muhasebesinin Türkiye’de gerek cumhuriyet öncesi, gerekse de cumhuriyet dönemindeki gelişimi ile tahakkuk esaslı devlet muhasebesi sistemine geçiş ve tekdüzen muhasebe sistemi ile uyumlaştırma sürecini incelemiştir.

Gazioğlu (2007), “Nakit Esaslı ve Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi Sistemlerinin Karşılaştırılması ve Türkiye Uygulaması” konulu Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesi kavramına, devlet muhasebesine ilişkin yaklaşımlara, devlet muhasebe sistemlerine ve devlet muhasebesi kayıt yöntemlerine değinmiş, nakit esaslı devlet muhasebesi ve tahakkuk esaslı devlet muhasebesi ele alınarak iki sistem arasındaki farklılıkları anlatmış ve karşılaştırma yapmıştır. Ayrıca, nakit esaslı muhasebenin eksiklikleri, tahakkuk esaslı muhasebenin getirdiği yenilikleri incelemiş ve Türk devlet muhasebe sisteminde neden değişikliğe gidilmeye gerek görüldüğü konusunda bilgi vermiştir.

Turan (2006), “Devlet Muhasebesinde Nakit Esasından Tahakkuk Esasına Geçiş, Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” isimli Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesi kavramı, devlet muhasebesinin tanımı, devlet muhasebesinin tarihçesine, devlet muhasebesi sistemlerine, devlet muhasebesinde kullanılan yöntemlere, devlet muhasebesi standartları ile ülkemizdeki devlet muhasebesi uygulamaları ve nakit esaslı devlet muhasebesi ile tahakkuk esaslı devlet muhasebesi karşılaştırılarak farklılıkları örneklerle anlatmıştır.

Karaca (2003), “Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinde Dönem Sonu İşlemleri” konulu Yüksek Lisans Tezinde, devlet muhasebesinin genel özellikleri, nakit esaslı ve tahakkuk esaslı kayıt yönteminin amacı ve işleyişi ile devlet muhasebesinde tahakkuk esaslı kayıt yönteminin kullanılması durumunda dönem sonunda yapılması gereken muhasebe işlem ve kayıtları üzerine çalışma yapmıştır.

Yanık (2000), “Türkiye’deki Devlet Muhasebe Sisteminin Uluslararası Standartlar ile Karşılaştırılması ve Yeni Devlet Muhasebe Sistemi Oluşturulması” konulu Doktora tezinde, devlet muhasebesinin genel özellikleri, uluslararası devlet muhasebe taslaklarında yer alan kamu varlıklarının, borçlarının, gelirlerinin ve giderlerinin tanımı ve sınıflandırılması ile farklı muhasebe esasları altında muhasebeleştirilmelerini incelemiş ve nakit esaslı ve tahakkuk esaslı devlet muhasebesinin genel özellikleri hakkında bilgiler vermiştir.

Bu çalışmanın alan araştırması konusunu oluşturan, Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin etkinliği üzerine yapılan, herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

3.DEVLET MUHASEBESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, devlet muhasebesinin genel yapısını belirlemek amacıyla, devlet muhasebesinin genel özellikleri, tarihsel gelişimi, devlet muhasebesi hakkında ortaya konulan görüşler çerçevesinde devlet muhasebe sistemleri ve devlet muhasebesinde işlemlerin kaydında kullanılan kayıt yöntemleri ile devlet muhasebesinin temel kavramları tanıtılmaya çalışılacaktır.

3.1.Devlet Muhasebesi Kavramı

Devlet muhasebesi, devlet ve muhasebe olmak üzere iki ayrı kavramın bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Devlet; ülke sınırları içerisinde yaşayan insanların, güvenlik, sağlık, eğitim, adalet gibi temel kamu hizmetleri başta olmak üzere, refah ve mutluluk içinde yaşamasını sağlayacak her türlü istek ve ihtiyacını karşılamak için oluşturulmuş organizasyondur (Demirci, 2015:6). Muhasebe ise; işletmelerin varlıkları ve kaynakları üzerinde meydana gelen artış ve azalışları para ile ifade edilebilen mali nitelikli işlemlere ait bilgileri, kaydetmek, sınıflandırmak, analiz etmek ve yorumlamak suretiyle ilgili kişi ve kurumlara rapor biçiminde sunan bilgi sistemidir (Yükçü, 2016:19).

Yukarıda verilen tanımlardan hareketle Devlet Muhasebesi Kavramı; devletin yürüttüğü faaliyetlere ilişkin olarak ortaya çıkan finansal nitelikteki işlemlerine ait bilgilerin bir araya getirilmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve analiz edilip yorumlanması suretiyle ilgili gerçek ve tüzel kişilere ve kurumlara raporlar şeklinde sunan bir bilgi sistemi olarak tanımlanabilir (Karaca, 2003: 5).

3.2.Devlet Muhasebesinin Tanımı

Devlet muhasebesi; devlet faaliyetlerinin bütçe kanunu ile belirlenen kurallar ve süreler içinde yerine getirilip getirilmediğinin kontrolünü sağlayan, devlet hizmetlerinin maliyetlerini ortaya koyan, ileriye dönük kararların alınmasında idareye ışık tutan ve devletin mal varlığındaki artış ve eksilişleri para ile ifade eden muhasebe tekniğidir (Aktaran Helvacı, 2014:4); Güngör, 1981: 16). Başka bir ifadeyle Devlet Muhasebesi; devletin ulusal parayla, mali nitelikte yapmış olduğu faaliyetler sonucu ortaya çıkan değerlerde meydana gelen değişikliklerin kaydedilmesi, bölümlendirilmesi, analiz edilmesi ve ilgililere rapor olarak sunulması şeklinde ifa edilebilir (Demirci, 2015:7).

3.3.Devlet Muhasebesinin Amacı ve Kapsamı

Devlet muhasebesinin genel olarak kontrol ve yönetim olmak üzere iki temel amacı bulunmaktadır. Kontrol, bütçe uygulama sonuçlarının kanun koyucunun belirlediği ilkeler doğrultusunda gerçekleşip gerçekleşmediğinin kontrol edilmesi şeklinde uygulanır. Yönetim ise, devletin yürüttüğü faaliyetlerin süreci ve sonuçları hakkında yönetime bilgi vermek ve devlet hizmetlerinin fayda-maliyet karşılaştırmalarını yapmak yoluyla gerçekleştirilir (Çetiner vd.,2011:13). Devlet muhasebesinin bu amaçlarının yanı sıra, kamu kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılmasında hesap verilebilirliğin sağlanmasında, mali saydamlığın yerine getirilmesinde ve kamu hizmetlerinin finansman kaynağını oluşturan fertlere karşı da önemli bir rolü bulunmaktadır.

Devlet muhasebesinin kapsamını, devletin mali yapısını oluşturan idarelerin, kamu harcamalarının yapılması ve kamu gelirlerinin elde edilmesi faaliyetleri ve bu faaliyetlerin oluşturduğu fon kullanımlarının izlenmesi oluşturur (Dağ, 2018:27). Ülkemizde devlet muhasebesinin kapsamını, merkezi yönetim kapsamında yer alan (Genel Bütçeli İdareler, Özel Bütçeli İdareler ve Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar) kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri oluşturur.

3.4.Devlet Muhasebesinin İşlevleri

Devlet muhasebesi genel olarak, devlet faaliyetlerinin izlenmesine yönelik bir disiplindir. Devlet faaliyetlerinin izlenmesi ise, mali verilenin kaydedilmesi, muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve sonuçların analizi gibi bazı işlem ve süreçler yoluyla yapılmaktadır. Devlet muhasebesinin işlevlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Çetiner vd.,2011:13);

- Geleceğe ilişkin karar vermede doğru ve güvenilir bilgiler sağlamak,
- Devletin yürüttüğü hizmet maliyetlerini belirlemek,
- Bütçe uygulama sonuçlarını ve performans verilerini ortaya koymak,
- Bütçe gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerle ilişkin belge sistemini oluşturmak,
- Kamuoyuna, uluslararası kuruluşlara ve diğer ülkelere devletin mali durumu hakkında raporlar sunmak,
- Yapılan işlem ve faaliyetleri geçmiş yıllar ile kıyaslamak için istatistiki veriler düzenlemek,
- Kamu kaynaklarının elde edilmesi ve kullanımında hesap verilebilirliğin ve mali saydamlığın sağlanmasına katkıda bulunmak.

3.5.Devlet Muhasebesinin Tarihsel Gelişimi

Gerek ticari muhasebenin gerekse devlet muhasebesinin tarihsel gelişim sürecine bakıldığında, devletlerin ekonomik ve siyasi gelişmişlik düzeyleri ile aynı yönde bir gelişim gösterdiği görülmektedir. Zira devletlerin ekonomik ve siyasi yapılarında yaşanan gelişmeler ve değişimler, kamu mali yönetiminde de birtakım değişimler yaşanmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda, bir yönetim aracı olan devlet muhasebesi de değişime uğramış, kapsamlı dönüşümler yaşamıştır (Öz, 2007:6).

Devlet muhasebesi, ilk olarak devletin faaliyet alanının dar olması nedeniyle sadece gelir ve giderleri takip eden bir sistem olarak ortaya çıkmıştır. Ancak, dünyada yaşanan siyasi, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, zamanla devletin yürüttüğü faaliyet alanının farklılaşmasına ve genişlemesine neden olmuş, bunun sonucunda devlet muhasebesi, sadece bütçede yer alan gelir ve giderle değil, devletin borç ve alacaklarıyla mal varlığını izleyen ve onda meydana gelen değişimleri takip eden bir sistem haline gelmiştir (Turan, 2006:6). Devlet muhasebe sisteminin tarihsel gelişim sürecini özetleyen iki görüş bulunmaktadır. Bunlar:

- Klasik Görüş
- Çağdaş (Modern) Görüş

3.5.1.Devlet Muhasebesinde Klasik Görüş

Klasik görüşe göre devlet muhasebesinin, devletin gelir ve giderlerini takip etme ve bunların bütçeye uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini tespit etme görevi bulunmaktadır. Bu açıdan klasik devlet muhasebesi yaklaşımını “bütçe muhasebesi” olarak değerlendirmek mümkündür (Çetiner vd.,2011:16). Diğer bir ifadeyle, klasik devlet muhasebesi görüşünde, sadece gelir ve giderler izlenmekte, devletin borç ve alacakları ile mal varlığı dikkate alınmamaktadır (Demirci, 2015:39). Klasik anlayışa göre, devletin borç ve alacakları ile mal varlığının devlet muhasebesinin kapsamı dışında tutulmasının nedenleri aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır (Çetiner vd.,2011:16);

- Devlet elinde bulundurduğu mal varlığının gerçek sahibi değildir. Bu nedenle tasarrufta bulunamaz, yani onu satamaz, kiralayamaz. Devletin mal varlığı bir değişim aracı değildir. Bunun sonucu olarak bunların muhasebesini tutmak mümkün değildir.
- Mal varlığının gerçek sahibi devleti oluşturan bireylerdir. Bu nedenle devletin amacı bu varlıkları millet adına korumaktır.
- Devlet malı ve mal varlığı muhasebesi fikri, devletin tasarruf sahasının genişlemesine yol açar.
- Devletin bütçe hesapları ile mal varlığı hesaplarının bir arada tutulması ve muhasebeleştirilmesi teknik açıdan oldukça güçtür. Zira bütçe, geleceğe yönelik

tahminleri içerdiğinden gerçek olmayan değerleri, mal varlığı muhasebesi ise gerçek değerleri gösterecektir. Devlet muhasebesi sistemi içinde tahmini ve gerçek değerlerin bir arada izlenmesi mümkün değildir.

- Devletin mal varlığını tespit etmek, bunları değerlemek ve amortismanlarını hesaplamak oldukça güç, hatta imkansızdır. Bütün bu devlet mallarının sayılması, envanterinin yapılması ve amortisman hesaplanması küçük devletler için mümkün olabilir ama büyük devletler için olanaksızdır.

3.5.2.Devlet Muhasebesinde Modern (Çağdaş) Görüş

Modern devlet muhasebesi anlayışına göre devlet muhasebesi, klasik yaklaşımın aksine, devlet gelir ve giderlerinin takip edilmesinin yanı sıra, devlete ait alacaklar ve borçlar ile devletin malvarlığını da kapsamına almalı ve muhasebeleştirmelidir. Çünkü, devletin zamanla genişleyen faaliyet alanına bağlı olarak borç ve alacaklarının ortaya çıkması ve bir malvarlığına sahip olması kaçınılmazdır. Bu nedenle, devlet muhasebesini sadece gelir ve giderleri izleyen bütçe muhasebesi olarak değerlendirmek mümkün değildir (Öz, 2007:13).

Bu yaklaşıma göre devlet muhasebesi hem devletin bütçe hesaplarının hem de mal varlığını kayıtlarının muhasebesi olarak kabul edilmekte olup, bütçe hesapları ile birlikte devletin mal varlığını da kaydederek takip etmektedir. Ancak bütçe işlemleriyle mal varlığının muhasebesine ilişkin işlemlerin niteliği birbirinden farklıdır. Bütçeye göre gider olarak yapılan bir harcama, mal varlığı açısından bir gider olmayacağı gibi; bütçe açısından elde edilen bir gelir de mal varlığı bakımından gelir olmayabilir. Örneğin; devletin bir taşınmaz mal satın alması, bütçe açısından bir gider unsuru olduğu halde, mal varlığı bakımından bir gider değildir. Çünkü para, taşınmaz mal haline getirilerek, uzun dönemde tüketilecek bir varlık haline gelmiştir (Gazioğlu, 2007:17). Modern görüş sahipleri, devlet mal varlığının devlet muhasebesi kapsamına alınması ile ilgili olarak, klasik görüş sahiplerinin görüşlerine, aşağıda sıralanan maddeler halinde cevap vermektedirler:

- Devletin malvarlığı milletin olmakla birlikte, bu durum devletin bu malvarlığı üzerindeki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle devlet, söz konusu malların hesabını verebilmesi için malvarlığında meydana gelen her türlü değişikliği kayıt altına alınması gerekir (Giray, 1997:138).
- Devletin mal varlığına sahip olma düşüncesi, mutlaka mal varlığını sürekli olarak artırıcı etki yaratacağı anlamına gelmez. Günümüzde modern devlet anlayışının bir sonucu olarak, devlet fonksiyonlarının artması ile birlikte devletin mal varlığında artışlar yaşanmaktadır (Çetiner vd.,2011:18).
- Devletin bütçe muhasebesi ile mal varlıklarının ve borçlarının kaydedildiği muhasebe bir arada, bir bütünün parçaları olarak uygulanabilir (Güvemli, 1995:31).
- Patrimuan (devletin arsa ve bina gibi varlıklarını satarak veya kiraya vererek elde ettiği gelirlerinin) muhasebesinin yalnız küçük devletlerde yapılabilmesi kolaylık açısından önerilmekte ve bu muhasebenin büyük ölçekli devletlerde uygulanmasında birtakım zorluklarla karşılaşılabilinmektedir. Ancak zorlukların var olması onun yapılamaması anlamına gelmemelidir (Giray, 1997:138).

3.6.Devlet Muhasebe Sistemleri

Yukarıda açıklanan görüşler çerçevesinde devlet muhasebesi sistemlerini aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz.

- 1) Klasik Devlet Muhasebe Sistemleri
  - Kameral Muhasebe Sistemi
  - Schneider Muhasebe Sistemi
- 2) Modern Devlet Muhasebe Sistemleri
  - Constante Muhasebe Sistemi
  - Logismografi Muhasebe Sistemi

3.6.1.Kameral Muhasebe Sistemi

İlk defa 1768 yılında Avusturya’da ortaya çıkan bu sistemde muhasebe hesapları, gelir hesapları ve gider hesapları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Devletin alacaklarını, borçlarını ve mal varlığını kapsama almayan bu sistemde, sadece kasa hareketleri izlenmektedir. Bu nedenle sistem, devletin sadece bütçe ihtiyaçlarına cevap vermek üzere geliştirilmiştir (Yıldırım ve Çetinkaya, 2006:37). Bu sistem kendi içinde eski (basit) kameral muhasebe sistemi ve yeni kameral muhasebe sistemi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Eski Kameral muhasebe sisteminde, sadece kasa giriş ve çıkış hareketleri dikkate alınmakta, devlete ait borç ve alacaklar ile mal varlığı hareketlerini izleme imkanı bulunmamaktadır. Bu sistemde kasa defteri, gelir-gider ayrıntı defteri olmak üzere iki defter tutulmaktadır. Veznedar tarafından tutulan kasa defterine, gelir ve gider belgeleri esas alınarak tarih sırasına göre, kasa giriş ve çıkışları yapılmaktadır. Gelir-Gider ayrıntı defteri ise gelir tahsilatlarıyla gider ödemelerinin bütçedeki fasıl ve maddelere göre kaydedildiği ve yine veznedar tarafından tutulan defterdir (Altay, 2015:29).

Bu sistemin en önemli yararı, işlemlerin basit olması ve az sayıda personele ihtiyaç duyulmasıdır. Sakıncası ise, her iki defterin de veznedar tarafından tutulmasından dolayı hesapların denetiminin etkin bir şekilde yapılamamasıdır (Akmüt, 1973:22). Yeni Kameral muhasebe sistemi, eski kameral muhasebe sisteminin sakıncalarını ortadan kaldırmak için geliştirilmiş sistemdir. Bu sistemin, eski kameral muhasebe sisteminden farkı, gelir ve gider tahakkuklarını gösteren sütunların, gelir-gider ayrıntı defterine açılmış olmasıdır. Böylece, devletin gelir ve gider tahakkuklarını takip etmek ve kayıt altına almak mümkün olmuştur. Ayrıca, bu sistemde kasa ve muhasebe servisi olmak üzere iki servis görev yapmaktadır. Bu nedenle, kasa defteri veznedar tarafından, gelir ve gider ayrıntı defteri ise muhasebe servisi tarafından tutularak, eski sistemin sakıncası ortadan kaldırılmaktadır (Karaca, 2003: 5).

3.6.2.Schneider Muhasebe Sistemi

Schneider muhasebe sistemi, kameral muhasebe sisteminin geliştirilmiş bir versiyonudur. Bu sistemde, nakit hareketleri ve bütçe işlemlerinin yanında mahsup işlemlerine ve bütçe dışı alacak ve borç hesaplarına da yer verilmektedir. Ayrıca bu sistemde kameral muhasebe sistemde tutulan kasa defteri bulunmamaktadır (Pehlivan, 2010:36). Bu sistemde;

- Yevmiye Defteri
- Defter-i Kebir
- Gelir ve Gider ayrıntı defteri olmak üzere üç defter bulunmaktadır.

Bu sistemin en önemli faydası, kameral sisteminin eksikliği olan, nakit işlemlerinin yanında mahsup işlemi ile bütçe dışı borç ve alacak hesaplarına da yer vermesidir. Ayrıca sistem, kâr/zarar hesaplarının çıkarılmasına yardımcı olmasından dolayı, bilanço düzenlenmesine imkan sağlamaktadır (Altay, 2015:31). Schneider sistemine, her işlem gelir-gider açısından değerlendirilmekte olduğundan dolayı, borçlar gider, alacaklar gelir olarak kaydedilmekte ve hesapların çalışma şekli bu düzene göre gerçekleşmektedir. Başka bir ifadeye, çift yönlü kayıt yönteminde kullanılan hesapların borç-alacak şeklindeki çalışma sistemi, bu sistemde gider-gelir şeklinde çalışmaktadır (Demirci, 2015:33).

3.6.3.Constante Muhasebe Sistemi

Bu muhasebe sistemi, Kameral muhasebe sisteminin zaman içerisinde yetersiz kalması üzerine ortaya çıkmış olup, bu sisteminde, gelir ve giderlerin hem tahakkuk işlemleri hem de tahsilat ve ödeme işlemleri yapılmak suretiyle çift taraflı kayıt yöntemi kullanılmaktadır (Gökçen, 2003:27). Bu sistemde kasa defteri ve gelir-gider ayrıntı defteri olmak üzere iki defter kullanılmaktadır. Kasa defterinin işleyişi, kasa hesabına girişler defterin borç (sol) tarafında, kasa hesabından çıkışlar ise alacak (sağ) tarafına, tarih sırasına göre yapılması şeklindedir. Gelir- gider ayrıntı defteri ise kasa hesabı dışındaki devlet mal varlığının pasif ve aktifleri ile bütçe hesaplarını kapsamaktadır

(Yıldırım ve Çetinkaya, 1999:45). Constante Muhasebe Sisteminde, devletin mal varlığındaki artış ve azalışlar izlenebilmekte ve yılsonunda kâr-zarar durumu tespit edilebilmektedir. Yılsonunda tüm hesapların kâr-zarar bakiyeleri sermaye hesabına geçirilmekte ve bu hesabın bakiyesi de devlet mal varlığını göstermektedir (Demirci, 2015:33).

3.6.4. Logismografi Muhasebe Sistemi

İtalyan Cerboni tarafından kurulan Logismografi muhasebe sistemi, bütçe hesaplarını tutmak, devletin malvarlığını ve malvarlığında meydana gelen değişiklikleri takip etmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu sistemde devlet faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde ticari muhasebede olduğu gibi işletme ve sonuç hesapları kullanılmaktadır (Çetiner vd., 2011:20). Logismografi muhasebe sisteminde;

- Muhasebe şeması,
- Müsvedde defteri,
- Yevmiye defteri,
- Defter-i kebir olmak üzere 4 defter bulunmaktadır.

3.7. Devlet Muhasebesi Alanında Dünyada Yaşanan Gelişmeler

Uluslararası örgüt ve kuruluşlar, ekonomik yönden gelişmiş ülkeler ve özellikle Avrupa Birliği, devlet muhasebesi alanında, mali raporlarının birbirleriyle karşılaştırabilmesi ve konsolide edilebilmesi amacıyla önemli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Özellikle, Ulusal Hesaplar sistemi (SNA93), Avrupa Hesap Sistemi (ESA95), Devlet Mali İstatistikleri (GFSM2001) ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu Kamu Kesimi Muhasebe Komitesi Standartları (IFAC-PS Standarts) bu alanda yürütülen çalışma ve projelerin temel çıktıları olarak ortaya çıkmışlardır (İspir, 2011:14). Aşağıda ele alınacak düzenlemeler ve çalışmalar birbirinden çok farklı olmayıp, özellikle SNA93, GFSM2001 ve ESA95, devlet mali istatistiklerinin kapsamı ve hesapların sınıflandırılması konusunda benzer düzenlemeleri içermektedirler.

3.7.1. Ulusal Hesaplar Sistemi 1993 (SNA93)

Ulusal Hesaplar Sistemi 1993, Avrupa Birliği (AB), Uluslararası Para Fonu (IMF), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), Dünya Bankası (WB) ve Birleşmiş Milletler (UN) tarafından, ulusal ekonomilerin kurumlar, sektörler ve alt sektörler bazında sınıflandırılması, gelir dağılımı, sermaye hesabı, mali hesaplar, bilanço gibi muhasebe kuralları ile fiyat ve değer değişimleri, nüfus ve işgücü girdileri, üretim hesabı, gibi ulusal ekonomilerin ölçümüne yönelik standartlar ve kurallar oluşturulması amacıyla hazırlanmıştır (Ural, 2008:29).

3.7.2. Devlet Mali İstatistikleri El Kitabı 2001 (GFSM 2001)

GFSM 2001, IMF tarafından dünyada tahakkuk esaslı muhasebe ve raporlama alanında gelişme kaydetmiş Avustralya, Kanada, ABD gibi ülkelerden ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), Dünya Bankası (WB), Birleşmiş Milletler (UN) ve Avrupa Komisyonundan uzmanların katılımıyla, tahakkuk esasına göre, bilanço, faaliyet raporu gibi devlet mali istatistiklerinin düzenlenmesini ve gelirlerin, giderlerin, varlıkların ve yükümlülüklerin bütün devletlerde aynı standartlara bağlı tutulmasını ve raporlanmasını amaçlayan bir el kitabıdır (Altay, 2015:13).

3.7.3. Avrupa Hesap Sistemi 1995 (ESA 95)

Avrupa Birliği'nin istatistik alanında çalışmalar yapan kuruluşu Avrupa İstatistik Kurumu (EUROSTAT) tarafından hazırlanan ve Avrupa Birliğine üye ve üye olmak için başvuran aday ülkelerce, aynı standartlarda mukayese ve konsolide edilebilir tablolar

oluşturulmasına imkan veren bir hesap sistemidir. Kapsamı ve düzenlediği hususlar itibarıyla GFSM 2001 ile paralellikler taşımaktadır (Ural,2008:29).

3.7.4.Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu Kamu Kesimi Muhasebe Standartları Komitesi (IFAC-PS)

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) alt komitesi olan Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları Kurulu (IPSAS), dünyada ortak devlet muhasebesi ve raporlama standartları oluşturulmasına yönelik çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar, uluslararası mali kuruluşlar, bölgesel, ekonomik ve siyasi birleşmeler ile birçok devlet tarafından uygulanmaktadır (Altay, 2015:13). IFAC tarafından, bugüne kadar 40 (kırk) muhasebe standartları yayımlanmıştır. IPSAS (International Public Sector Accounting Standards) 1 no'lu standardı, kamu kurum ve kuruluşlarınca oluşturulan finansal tabloların düzenlenme esasları ve şeklini açıklamaktır (IPSAS, 11.10.2019, www.ipsasb.org).

3.8.Devlet Muhasebesinin Kayıt Yöntemleri

Devlet muhasebesinde uygulanan başlıca kayıt yöntemleri nakit esaslı ve tahakkuk esaslı kayıt yöntemleridir. Bununla birlikte bu iki sistem arasında, uyarlanmış nakit esaslı devlet muhasebesi ile uyarlanmış tahakkuk esaslı devlet muhasebesi kayıt yöntemi yer almaktadır.

3.8.1.Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi

Nakit esasına dayalı devlet muhasebesi, sadece nakit hareketlerinde doğan işlemleri kaydetmektedir. Bu esas, faaliyetlerden sağlanan hizmet ve faydanın ne zaman yapıldığı ile ilgilenmemekte olup, mali işlemler nakit olarak tahsil edildiğinde veya nakit olarak ödendiğinde muhasebe kayıtlarına almaktadır (Karaaslan, 2005:13). Nakit esaslı devlet muhasebesinde, devletin mal varlığı, tahakkuk eden gelir ve giderleri, aktiflere yapılan yatırımları, devlet yükümlülükleri ve borçları, uzun vadeli varlıkların değerlendirilmesi, girişilen taahhütler, ertelenen ödemeler, hazine garantileri ve vergi harcamaları gibi mali işlemleri kaydedilmemekte ve raporlanmamaktadır (DPT,2000:70). Bu durum, devletin mal varlığındaki ve borçlarındaki değişmelerin takip edilememesine neden olmaktadır. Bu dezavantajlarına karşın, nakit esaslı devlet muhasebesi, kapsadığı işlemlerin basit olması nedeniyle, anlaşılması ve yönetilmesi en kolay yöntemdir (Altay, 2015:34). Nakit esaslı devlet muhasebesi sisteminin temel zayıflıklarını aşağıdaki başlıklar altında ele almak mümkündür. Bunlar (Montesinos ve Bagues, 1996: 21):

- Bir Finansal Durum Tablosu Sunulmaması: Çift girişli kayıtların olmaması ve fiziki varlıkların parasal değerlendirmesinin yapılmaması, bir finansal durum tablosunun hazırlanmasını imkansız hale getirmektedir.
- Ekonomik Sonuçların Açıklanmaması: Nakit esaslı muhasebe sisteminde, bütçe gelirleri ile harcamalar sadece nakit akımları temelinde raporlanmakta ve kurumun dönem içinde yapmış olduğu tasarruf ve faaliyet sonuçlarını gösteren bir faaliyet raporu sunulmamaktadır.
- Performans Göstergelerinin Olmaması: Ekonomik eğilimlerin tahmini yapılamadığından, dönem giderleri ile dönem gelirlerinin karşılaştırılmasındaki bilgi eksikliği kurumun ekonomik ve finansal performansının değerlendirilmesinde önemli bir sınırlama oluşturmaktadır.
- Hizmet Maliyetleri Konusunda Bilgi Üretilmemesi: Hizmet maliyeti bilgisi, performans değerlendirme ve kontrol, fiyat belirleme politikası, kamu ihaleleri politikası ve diğer karar alma süreçleri için yararlı ve gerekli bir araçtır. Ancak nakit esaslı devlet muhasebesi sisteminde giderler, gerçekleştiği dönemde değil de ödemenin yapıldığı tarihte muhasebeleştirildiği için hizmet maliyetlerinin doğru belirlenmesini imkansız hale getirmektedir.
- Gerçek Finansal ve Ekonomik Durum Açıklanmaması: Nakit esaslı devlet muhasebe sistemi, kurumların ekonomik ve finansal durumunu bildiren tabloları

açıklamamaktadır. Bu durum, kamuoyunun zamanında, doğru ve güvenilir mali bilgi edinmesini engellemektedir.

3.8.2.Uyarlanmış Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi

Uyarlanmış nakit esasına dayalı devlet muhasebesinde işlemler, nakit esasına dayalı devlet muhasebesinde olduğu gibi, mali olaylar ve işlemler ait oldukları dönemlere bakılmaksızın, nakit olarak tahsil edildikleri veya ödendikleri zaman kaydedilmekte ve muhasebeleştirilmektedir (Karaarslan, 2004:41). Uyarlanmış nakit esasını, nakit esasından ayıran en önemli özellik; muhasebe işlemlerinin mali yılın son gününde kapatılmayıp, önceki mali yıla ilişkin işlemlerin kaydı için belirli bir dönem açık tutulmasıdır. Mahsup dönemi olarak adlandırılan bu dönem içinde, bir önceki mali yılda yapılan bütçe giderlerinin muhasebe kayıtları yapılır. Bu yöntemin en önemli yararı, mali işlemlerin gerçekleştiği dönemde muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasıdır (Altay, 2015:35).

3.8.3.Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi

Tahakkuk esaslı devlet muhasebesinde, mali işlemler ve olaylar, gelirin ne zaman tahsil edildiğine veya giderin ne zaman ödendiğine bakılmaksızın, ortaya çıktıklarında kaydedilir. Diğer bir ifadeyle gelirler, nakit olarak tahsil edilip edilmediklerine bakılmaksızın, mali yıl boyunca tahakkuk eden gelirleri, giderler ise yine, nakit olarak ödenip ödenmediklerine bakılmaksızın, mali yıl boyunca tahakkuk eden giderleri gösterir. Böylece, tahakkuk eden gelir ve giderler doğdukları mali yılın hesaplarına ve raporlarına dahil edilirler (Karaarslan, 2002:5). Tahakkuk esaslı muhasebenin temel amacı, belirli bir dönem içerisinde meydana gelen gelirler ve giderlerin karşılaştırılması ve elde bulunan kaynaklar ile yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin, mali yılsonu itibarıyla kontrol edilmesidir (Yanık,2000:179). Tahakkuk esaslı devlet muhasebesi diğer devlet muhasebesi kayıt yöntemleri ile karşılaştırıldığında, aşağıdaki üstünlüklere sahip olduğu görülmektedir. Bunlar (Montesinos ve Barges, 1996: 22):

- Finansal Durum Tablosunun Sunulması,
- Faaliyet Tablosu Düzenlenebilmesi,
- Performans Göstergelerinin Belirlenebilmesidir.

Tahakkuk esaslı devlet muhasebesi, tarihsel süreçte devlet muhasebesinin en son geldiği noktadır. Bu sistem, denetleme, mali raporlama ve inceleme açısından diğer muhasebe sistemlerine kıyasla en kullanışlı ve bütçelemeye en uygun sistemdir (Demirci, 2015:49).

3.8.4.Uyarlanmış Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi

Uyarlanmış tahakkuk esaslı devlet muhasebesinde mali işlemler ve olaylar, tahakkuk esaslı devlet muhasebesinde olduğu gibi, nakit akımlarının ne zaman olduğuna bakılmaksızın, ortaya çıktıklarında kaydedilmekte ve muhasebeleştirilmektedir. Bu esasın, tahakkuk esasından en önemli farkı, muhasebe işlemlerinin kapsam alanıdır. Bu esasta arsa, arazi, bina, taşıtlar, demirbaşlar gibi maddi duran varlıklara ilişkin işlemler muhasebe sistemine dahil edilmez ve raporlanmaz. Böylece, maddi duran varlıkların tespiti, amortisman ayrılması ve yeniden değerlemeye tabi tutulması gibi işlemler muhasebe dışında kaldığından, tahakkuk esasına dayalı muhasebe sistemi ile karşılaştırıldığında, anlaşılması ve uygulanması daha kolay ve basit bir sistemdir. Nakit esaslı devlet muhasebesi ile karşılaştırıldığında ise, eksik bilgi üretmez, mali olayları ve işlemleri nakit akımlarına bağlı olmaksızın ortaya çıktığında kaydeder, bütçe odaklı değildir, tahakkuk etmiş alacaklar ve borçlar ile gelecekte doğabilecek taahhüt ve garantileri kaydeder ve raporlar (Karaarslan, 2004: 42).

3.9.Devlet Muhasebesinde Hesapların Kapatılma Yöntemleri

Bütçe, “belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan bir belgedir” (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003). Belirli bir dönem için hazırlanıp uygulanan bütçe hesaplarının, dönem sonunda kapatılması gerekmektedir. Çünkü, bütçe hazırlanırken belirlenen gider ve gelir tahminlerinin dönem sonu gerçekleşme durumları ve bu tahminlerden sapma durumunun belirlenmesi gerekmektedir. Ancak bütçe dönemi sonunda, henüz tahsil edilmemiş gelirler ve sonuçlandırılıp hak sahiplerine ödenememiş giderler bulunabilmektedir (Gazioğlu, 2007:31). Bu hususları dikkate alacak şekilde bütçe hesaplarının kapatılmasında iki farklı usul geliştirilmiştir. Bunlar;

- Jestiyon (Yönetim Dönemi) Yöntemi
- Egzersiz (Hesap Dönemi) Yöntemi

3.9.1.Jestiyon Yöntemi

Jestiyon yönteminde, bütçe hesapları ilgili olduğu mali yıl içerisinde işlem görür ve mali yıl sonunda da tüm hesaplar kapatılır. Bu yöntemde bütçe hesaplarının gelecek yıla devretmesi ve işlem görmesi mümkün değildir. Ayrıca mali yıl sonunda henüz kullanılmamış ödenekler varsa bu ödenekler iptal edilir ve halen tahsil edilmemiş gelirler varsa bunlar bir sonraki dönemin hesaplarına aktarılır (Demirci, 2015:50). Bütçe hesaplarının kapatılmasında bu yönetimin uygulanması durumunda, devlet muhasebesi kayıt yönteminde nakit esaslı devlet muhasebesinin tercih edilmesi daha elverişli olacaktır. Çünkü, mali yıl içinde meydana gelen nakit hareketleri, gelir ve giderlerin tahakkuku ile ilişkilendirilmeksizin hesaplara alınmaktadır (Karaca, 2003: 21). Günümüzde bütçe hesaplarının kapatılmasında çoğunlukla bu yöntem tercih edilmektedir.

3.9.2.Egzersiz Yöntemi

Bu yöntemde, bütçe hesapları ilgili olduğu mali yılsonunda kapatılmayıp belirli bir süre açık tutulmaktadır. Bu durum, ödenek tahminleri ve gelir tahminlerinin bir bütün olarak düşünülmesinin gerekli olduğu ve mali yılsonunda henüz kullanılmamış ödeneklerin kullanılmış olanlarından; tahsil edilememiş gelirlerinde tahsil edilenlerden farklı olmadığı düşüncesinden ileri gelmektedir. Bütçe hesaplarının bu yöntemle göre tutulması halinde, kayıt yöntemi olarak tahakkuk esasının kullanılması uygun olacaktır. Tahakkuk esaslı muhasebe yöntemi kullanıldığında, bütçe gelirleri ve bütçe giderleri, nakit hareketlerinin ne zaman olduğuna bakılmaksızın ilgili oldukları dönemlere kaydedileceklerdir (Karaarslan, 2005:4).

3.10.Devlet Muhasebesinin Temel Kavramları

Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin dayanak noktası, temel muhasebe kavramlarıdır. Bu kavramlar, uluslararası özellikler taşıyıp, muhasebe uygulamalarına yön verirler (Demirci, 2015:19). Muhasebe ilkelerinin dayanağını oluşturan aynı zamanda evrensel özellikte olan devlet muhasebesinin temel kavramları aşağıda açıklanmıştır. Bunlar (Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, 2014);

- **Sosyal Sorumluluk Kavramı:** Muhasebe sisteminin organizasyonunda, muhasebe işlemlerinin yürütülmesinde, mali tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında, belirli kişilerin veya grupların değil, toplumun çıkarlarının göz önüne alınması ve bilgi üretiminde gerçeğe uygun, dürüst ve tarafsız davranılmasını ifade eder.
- **Süreklilik Kavramı:** Kamu idareleri faaliyetlerini, belirli bir süre sınırlamasına tabi olmaksızın devam ettirilmesini ifade eder.
- **Dönemsellik Kavramı:** Kamu idareleri faaliyetlerini, belirli dönemlerde raporlarlar ve her dönemin faaliyet sonuçları diğer dönemlerden bağımsız olarak belirlenmesini ifade eder.

- **Parayla Ölçülme Kavramı:** Parayla ölçülebilen iktisadi işlem ve olaylar, ortak ölçü olarak ulusal para birimi ile muhasebeye kaydedilmesini ifade eder.
- **Maliyet Esası Kavramı:** Kamu idarelerinin, para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan diğer kalemler hariç, edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesi, bunların elde edilme maliyetleri ile kaydedilmesini ifade eder.
- **Tarafsızlık Kavramı:** Muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin belirlenmesinde tarafsız ve ön yargısız hareket edilmesini ifade eder.
- **Belgelendirme Kavramı:** Muhasebe kayıtlarının, gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması gerektiğini ifade eder.
- **Tutarlılık Kavramı:** Muhasebe uygulamalarında, faaliyet ve bütçe uygulama sonuçlarında ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması için seçilen muhasebe politikalarının birbirini izleyen dönemlerde tutarlı bir şekilde uygulanmasını ifade eder. Muhasebe politikalarının değişmesi durumunda, bu değişikliklerin mali tabloların dipnotlarında açıklanması zorunludur.
- **Tam Açıklama Kavramı:** Mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.
- **İhtiyatlılık Kavramı:** Muhasebe uygulamasında karşılaşılabilecek olası risklere ve olaylara karşı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde belirtilen durumlarda karşılık ayrılmasını ifade eder. Ancak, faaliyetlerin sonucunu değiştirebilecek, gizli yedek veya gereğinden fazla karşılık ayrılamaz.
- **Önemlilik Kavramı:** Bir hesap kalemi veya mali bir olay ve işlemin nisbi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlendirmeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder. Önemli hesap kalemleri, mali olaylar ve diğer hususların mali tablolarda yer alması zorunludur.
- **Özün Önceliği Kavramı:** İşlemlerin muhasebe kayıtlarına yansıtılmasında ve bunlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınmasını ifade eder.

Bir sonraki bölümde, Türkiye’de uygulanan devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi ve devlet muhasebesinin temel özellikleri anlatılmaktadır.

4.TÜRKİYE’DE DEVLET MUHASEBE SİSTEMİ

4.1.Türkiye’de Devlet Muhasebesinin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de devlet muhasebesi uygulamalarının tarihsel gelişimi, Cumhuriyet dönemi öncesi (Osmanlı Dönemi) ve Cumhuriyet dönemi sonrası, devlet muhasebesi alanında yapılan düzenlemeler olarak iki başlık altında ele alınabilir. Bu iki dönemde, devlet teşkilatlanması ve muhasebe konusunda yapılan düzenlemeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

4.1.1.Cumhuriyet Öncesi (Osmanlı Dönemi) Dönemde Devlet Muhasebesi

Türkiye’de devlet muhasebesi, Osmanlı Devlet’inin kuruluşuna kadar dayanan uzun bir geçmişe sahiptir. Günümüzde genel olarak kabul edilmiş muhasebe ilke ve standartlarının büyük bir kısmının, Osmanlı Devlet’inde uygulanan devlet muhasebesinde de olduğu görülmektedir. Osmanlı’nın uyguladığı muhasebe sisteminde, gelirleri artırmak, giderleri azaltmak, tahsilatları hızlandırmak, kesin hesabı en kısa zamanda çıkarmak ve iç denetime öncelik vermek gibi özelliklerin bulunduğu yapılan arşiv araştırmalarından anlaşılmaktadır (Güvemli,1998:6). Osmanlı Devlet’inde Maliye Nezareti, 1837 yılında Sultan II. Mahmud döneminde kurulmuştur. Söz konusu Maliye Nezareti aşağıdaki şekilde teşkilatlanmıştır (HMB,21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr).

Tablo 4.1 Maliye Nezareti Teşkilatı

A- MUHASEBAT	B- AKLAM
Maliye Muhasebesi	Evamir Mektubi Kalemi
Sergi Muhasebesi	Maliye Mektubi Kalemi
Ceride Muhasebesi	Enbiyyei Hansa Kalemi
Esham Muhasebesi	Feshane Kalemi
Mukataa Muhasebesi	Cizye Kalemi
Evkaf Muhasebesi	Anbar Kalemi
Zecriyye Muhasebesi	Zahire Kalemi
Haremeyn Muhasebesi	Derya Kalemi

Yukarıda tabloda “A-Muhasebat” bölümünde sayılan muhasebe birimlerinin görevleri aşağıda açıklanmaktadır:

- Maliye Muhasebesi: Devletin tüm birimlerinin, tahsilatı işlemlerini yapmak ve gider kayıtlarını tutmak, bu kayıtları onaylamak, aylık ve yıllık hesap sonuçlarını çıkarmak, kontrol etmek ve bütçelerini hazırlamakla görevlidir.
- Sergi Muhasebesi: Bütçe işlemleri gereği olarak, Devlet hazinesine ödenecek paralara senet ve belge suretlerini yazmak ve bu işlemleri kaydetmekle görevlidir.
- Ceride Muhasebesi: Ülkede yaşanan erkek nüfusunun kaydını tutmakla görevli bu birim, daha sonra mevkufat kalemi ile birleştirilmiş, ileriki zamanda ise her ikisi birden Varidat Muhasebesine dahil edilmiştir.
- Esham Muhasebesi: İstanbul vilayetinin gümrük gelirleri için çıkarılan ve bunların hesap ve kayıtları ile maden işlerinin kayıtlarını tutmakla yükümlüdür.
- Mukataa Muhasebesi: Önemli ve etkili alanlara ait işlemlerin hesap ve muhasebesine bakan bu birimin görevi daha sonra Varidat Muhasebesine dahil edilmiştir.
- Evkaf Muhasebesi: Osmanlı Devleti’nde kurulan vakıfların hesap ve muhasebe işlemleri ile görevli bu birim daha sonra kurulan Evkaf Nezaretine devredilmiştir.
- Zecriyye Muhasebesi: Alkollü içki satışlarının muhasebe kayıtlarını yapmakla görevlidir.
- Haremeyn Muhasebesi: Kabe ve etrafında yer alan vakıfların gelir ve giderler işlemleri ile muhasebe işlemlerini yürütmekle görevli bu birim daha sonra Evkaf Muhasebesi ile birleştirilmiştir.

Yukarıdaki tabloda B-Aklam bölümünde yer alan diğer sekiz birim ise, Maliye Nezaretinin idari işlemlerinin yürütülmesi ile görevlendirilmiştir. 1837 yılına kadar “Birinci Sınıf Muhasip” veya “Defterdarlar” tarafından yürütülen muhasebe ve maliye işleri, Maliye Nezaretinin kurulmasıyla birlikte Maliye Nazırı tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Söz konusu Maliye Nezareti teşkilatı çeşitli değişikliklere uğrayarak 1879 yılının sonuna kadar devam etmiştir. 1876 tarihli Kanunu Esasi’nin 40 ıncı maddesi gereğince Maliye Nezaretinin Teşkilatı ile Vazifeleri Hakkında Nizamnamesi doğrultusunda Maliye Nezareti, 1880 ve 1889 yıllarında yeniden teşkilatlanmış ve aşağıdaki birimlerden oluşmaktadır (HMB,21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr):

- 1- Muhasebe-i Umumiye Maliye
- 2- Muhasebe-i Merkeziye
- 3- Aşar ve Rusumet İdaresi
- 4- Maa Tahrir Vergi İdaresi
- 5- Sandık Emaneti
- 6- Orman ve Maadin İdaresi
- 7- Muhasebat-ı Atika
- 8- Tasfiye-i Deyun Komisyonu
- 9- Hukuk Müşavirliği.

1882 yılında Maliye Nezareti tarafından hazırlanan mal sandıkları için “Tensiki (düzene koyma) Kayıt Talimatnamesi” ile sandık (kasa) defteri, genel tahsilat defteri, genel ödemeler defteri, müfredat ve icmal defterleri tutulmaya başlanmıştır. Bu talimatnameye göre, gelirlerin tahakkuk ve tahsilatları haliya (şimdiki) ve sabıka (geçmiş) olmak üzere ayrı ayrı gösterilmektedir. II Meşrutiyetten sonra 1910 yılında “Muhasebe-i Umumiye Kanunu” ve “Mal Sandıklarında Tutulacak Kuyudu Hesabiyeye Dair Talimatname” çıkarılmıştır. Söz konusu Kanun ve Talimatnameye (yönetmelik) göre, hesaplar ikili kayıt (muzaaf) usule göre, vezne, muvazene, tahsisat, masraf (gider), müfredat (ayrıntı), gelir müfredat ve esas defterleri tutulmaktaydı. Ancak Talimatnamenin ilk olarak uygulandığı 1911 yılının hesabı, getirilen yeni sistemi uygulayacak yetişmiş eleman yetersizliğinden dolayı 1918 yılında alınabilmektedir. Bu kanun ve talimatnameye göre, ilçe malmüdürleri hesaplarından dolayı defterdara karşı, defterdarlar da Sayıştay’a karşı hesap verme görevi ile sorumluydular (Karaarslan, 2006:7).

1910 yılında kabul edilen “Muhasebe-i Umumiye Kanunu” 1927 yılında kabul edilen 1050 sayılı “Muhasebe-i Umumiye Kanunu” ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yaklaşık 17 yıl uygulanan 1910 tarihli bu kanun ile devlet muhasebesinin ilk temelleri atılmış olup, söz konusu kanunun sahip olduğu ilkeler, 1050 sayılı Kanun ile benimsenerek 2003 yılına kadar devam ettirilmiştir. Türkiye’de devlet muhasebesi uygulamalarının, dönemin ihtiyaçlarına göre uyumlaştırılması çalışmaları Cumhuriyetin ilanından sonrada devam etmiştir.

4.1.2.Cumhuriyet Dönemi Devlet Muhasebesi

Devlet muhasebesi uygulamaları ve gelişmeleri dikkate alındığında, bu dönemi, 1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun uygulandığı dönem ve Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları kapsamında hazırlanan ve kamu mali yönetiminde köklü değişikliklerin yapıldığı 2003 yılı sonrası 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun uygulandığı dönem olarak, iki başlık altında incelemek mümkündür.

4.1.2.1.1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu

Cumhuriyetin ilanından sonra, kamu mali yönetimi ve devlet muhasebe sisteminde değişiklik yapma ihtiyacı hissedilmiş ve 26 Mayıs 1927 yılında “1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu (Genel Muhasebe Kanunu)” kabul edilmiştir. 1050 sayılı kanunu ile devlet muhasebesi ve bütçeye ilişkin temel ilkeler belirlenmiş, tahakkuk dairelerinin ve tahakkuk memurları ile saymanların yetki ve görevleri tanımlanmıştır.

Özetle bu kanun sayesinde devletin gelir ve giderleri disiplin altına alınmıştır (Dağ,2018:34).

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra, 1928 yılında “Hazinenin Usulü Hesabiyesine Dair Talimatname” yayımlanmış ve bu talimatname ile hesaplar daha basitleştirilmiş, daha önce kullanılan esas defteri yerine “Tasnif Yevmiyesi” uygulamasına geçilmiştir (Kıymık, 2009:279). Söz konusu talimatname düzenlemesi ile bütçe gelirleri ve giderlerinin tahakkukunda kullanılan hesaplar kaldırılarak, hesapların sayısı azaltılmış, muhasebe kayıtların çift taraflı kayıt usulü yoluyla kontrolü yerine, yardımcı defterlerle kontrolü uygulamasına geçilmiştir. Ancak, Amerikan usulüne benzeyen bu muhasebe sistemi; gelir ve gider tahakkuklarını izleyememesi, hazinenin gerçek durumunu göstermemesi ve irsalat (havale/gönderme) hesaplarının tam bir kontrolünün sağlanamaması üzerine değiştirilmiştir (Karaaslan,2006:8). 01 Ocak 1948 tarihinde “Devlet Muhasebesi Genel Yönetmeliği ile Devlet Muhasebesi Muamelet Yönetmeliği” adında iki yönetmelik çıkarılmıştır. Bu yönetmelikler ile 1928 tarihli Talimatnamedeki tasnif yevmiyesi yerine “Yevmiye Defteri” uygulamasına geçilmiş ve yardımcı defterlerde önemli değişiklikler yapılmış olup muhasebe sistemimiz, genel olarak Kameral muhasebe sisteminden ayrılmış olmasına rağmen, bazı bütçe işlemleri ile gelir ve gider tahakkuklarının muhasebe dışında tutulması nedeniyle sınırlı da olsa Kameral sistemi uygulanmaya devam etmiştir (Dağ, 2018:35). Söz konusu bu yönetmeliklerde, 1953, 1974, 1975, 1977, 1981, 1986, 1987 ve 1989 yıllarında önemli değişiklikler yapılmış, fakat yapılan bu değişiklikler ile istenilen başarıya ulaşılamamıştır. Bu nedenle, devlet muhasebesinin değişen mevzuata uygun hale getirilmesi, defter, cetvel ve belgelerin bilgisayar ortamında düzenlenmesine imkan sağlayacak yapıya kavuşturulması, hesapların sayısının azaltılması ve işlemlerin basitleştirilmesi, iki ayrı yönetmelikte düzenlenen işlem ve muhasebe kayıtlarının, tek yönetmelikte bir araya getirilmesi amacıyla, söz konusu iki yönetmelik birleştirilerek, 1990 yılında “Devlet Muhasebesi Yönetmeliği” yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde devlet muhasebesi alanındaki reform çalışmaları kapsamında, 3 Mart 1999 tarihinde, Dünya Bankası’nın kredi desteğiyle “Kamu Mali Yönetimi Projesi” adı altında, bütün saymanlıklarda otomasyona geçilmesi planlanarak say2000i “Web Tabanlı Saymanlık Otomasyonu Projesi” başlatılmıştır. Say2000i projesi, yurt çapında bütün saymanlıkları merkeze ve birbirine bağlayan sanal bir ağ üzerinde, saydam, hızlı ve güvenli hizmeti hedefleyen, saymanlık otomasyon sistemidir. Bu proje ile muhasebe işlemlerinin bilgisayar ortamında yapılması ve tüm verilerin merkezde bir veri tabanında toplanarak, devlet hesaplarının günlük olarak izlenmesi amaçlanmıştır. Say2000i sistemi 31.12.2001 tarihi itibarıyla tüm saymanlıklarda uygulanmaya başlanılmıştır (Gökgöz, 2010:54).

Türkiye’de uygulanan bütçe işlemlerinde, 2002 yılında analitik bütçe sınıflandırmasına geçilmesine karar verilmesiyle birlikte, tahakkuk esaslı devlet muhasebesi uygulamasının test edilmesi amacıyla pilot uygulamaya başlanılmıştır. Bu kapsamda, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleriyle uyumlu, muhasebe kayıtlarını tahakkuk esasına göre tutmayı esas alan, devletin tüm borçlarının ve duran varlıklarının kayıtlara alınmasını sağlayan, ayrıca muhasebe ve mali tablolara ilişkin standartları ve çerçeve hesap planını kapsayan “Devlet Muhasebesi Genel Yönetmeliği” 2003 hazırlanarak yürürlüğe girmiştir (Dağ,2018:36). Söz konusu yönetmelikle belirlenen çerçeve hesap planına uygun olarak, merkezi yönetim kapsamında yer alan genel ve katma bütçeli kamu idareleri için tahakkuk esasına dayalı “Genel Bütçeli Daireler ve Katma Bütçeli İdareler Muhasebe Yönetmeliği” hazırlanmış ve 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4.1.2.2.5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

1050 sayılı Kanun, 1927 yılından beri az sayıda değişiklikle 76 yıl boyunca yürürlükte kalmış ve devletin mali anayasası olarak kabul edilmiştir. 1050 sayılı Kanunun benimsediği ilkeler, dünyada yaşanan değişimler ve kamu mali yönetim anlayışında ortaya çıkan yeni gelişmelerin bir sonucu olarak ihtiyaçları karşılayamaz bir duruma gelmiştir. Kamu mali yönetim sisteminde, 1050 sayılı Kanunun uygulandığı dönemde

yaşanan sorunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir. Bunlar (Sayıştay, 21.10.2019, www.sayistay.gov.tr) :

- Bütçenin kapsamının dar olması nedeniyle, parlamentonun bütçe hakkını tam olarak kullanamaması,
- Bütçenin birlik ve genellik ilkesi dışına çıkılması nedeniyle bütçenin esnekliğini yitirmesi,
- Kalkınma politikaları ile bütçe arasında ilişki sağlanamaması,
- Çok yıllık bütçeleme sisteminin kurulmaması,
- Mevcut bütçe sınıflandırılması ve muhasebe sisteminin, kamu gelir ve giderleri konusunda hem mali yönetime hem de kamuoyuna gerekli bilgilerin sunulmasına yetersiz kalması,
- Harcama prosedürlerinin çok karmaşık ve uzun süreler alması nedeniyle harcamalarda gecikmelere yol açması,
- Kamu harcamalarında hukuka uygunluk esas alınmış, harcamaların verimli, etkin ve ekonomik olması hususuna önem verilmemesi,
- Sayıştay denetim kapsamının sınırlı kalması gibi sorunlar yaşanmaktaydı.

Gerek yukarıda sıralanan sorunların giderilmesi gerekse Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlamak için mali yönetim sisteminde reform yapılma ihtiyacı duyulmuştur. Bu doğrultuda, kamu mali yönetim sistemi yeniden yapılandırılarak, mali saydamlığın ve hesap verilebilirliğin sağlanması, performans esaslı bütçeleme sisteminin uygulanması, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinin kurulması ve Sayıştay denetiminin kapsamın ve etkinliğinin artırılması amacıyla 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu 24.12.2003 tarih 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Ancak söz konusu kanunun, bazı maddelerinin yürürlüğe girmesi ertelenmiş ve 2005 yılında 5436 sayılı Kanun ile bazı maddeleri değiştirilerek 01.01.2006 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Uluslararası standartlara ve AB normlarına uygun bir kamu mali yönetimi ve kontrol sistemi oluşturma amacı ile hazırlanan ve kamu mali yönetim sistemimizde ciddi değişiklikleri de beraberinde getiren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun amacı, *“kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemektir”* (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,2003).

5018 sayılı Kanunun öngördüğü muhasebe sistemi aşağıdaki hususları içermektedir. Bunlar (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,2003);

- Muhasebe sistemi, karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlar.
- Mali raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına olanak verir.
- Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile öz kaynaklarındaki artış ve azalışlara ilişkin her türlü mali işlemler kaydedilir.
- Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebe kayıtlarına alınır.
- Bütün finansal işlemlerin muhasebeleştirilmesinde muhasebe kayıtlarının belgeye dayanması zorunludur.
- Kamu gelir ve giderleri tahakkuk ettirildikleri mali yılın hesaplarında gösterilir.
- Bütçe gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilir.
- Kamu hesapları mali yıl esasına göre tutulur.
- Muhasebe sistemi, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna ihtiyaç duydukları gerekli bilgileri sağlar.

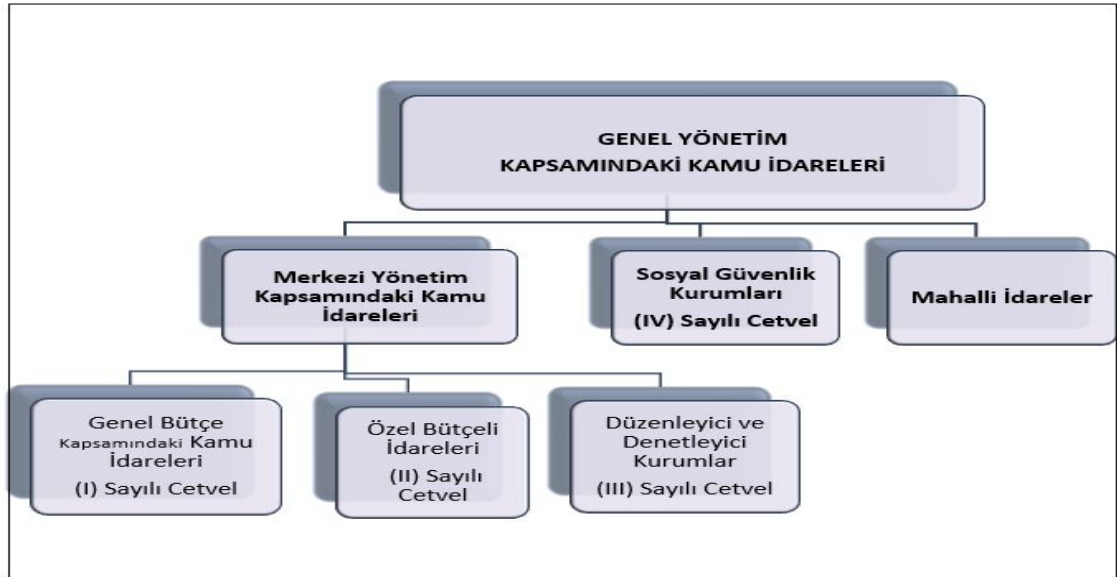
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde uygulanacak muhasebe ve raporlama standartları, uluslararası standartlara uygun olarak Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından belirlenir.
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince uygulanacak çerçeve hesap planı ile düzenlenecek raporların şekil, süre ve türlerine ilişkin hususlar, yönetmelikle düzenlenir.
- Muhasebe işlemlerine, hesap planlarına ve işlemlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak belgelerin şekil ve türlerine ilişkin düzenlemeler ilgili bakanlıklarca hazırlanır.
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin detaylı hesap planlarına ilişkin hususlar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir
- Mali yılın bitimine kadar fiilen yapılmış olan ödemelerden mahsup edilememiş olanların, ödenekleri saklı tutulmak suretiyle, mahsup işlemleri mali yılın bitimini izleyen bir ay içinde yapılabilir.
- Mali istatistikler, uluslararası standartlara uygun olarak bütünlük, güvenilirlik, kullanılabilirlik, yöntemsel geçerlilik ve ulaşılabilirlik ilkeleri çerçevesinde; yeterli mesleki eğitimi almış personel tarafından muhasebe kayıtlarındaki verilere dayanılarak ve istatistiksel yöntemler kullanılarak hazırlanır.
- Mali istatistiklerin hazırlanmasında kamu idarelerinin yöneticileri uygun kurumsal çevrenin oluşturulması için gerekli önlemleri alır.
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler, Hazine ve Maliye Bakanlığınca derlenir.
- Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler, Hazine ve Maliye Bakanlığınca aylık olarak yayımlanır.
- Sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelere ait mali istatistikler ile merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler Hazine ve Maliye Bakanlığınca birleştirilerek, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler elde edilir ve üçer aylık dönemler itibarıyla yayımlanır
- Mali istatistiklerin anlaşılabilir ve kullanıcılar için kolayca ulaşılabilir olması esastır
- Bir yıla ait mali istatistikler izleyen yılın Mart ayı içinde; hazırlanma, yayımlanma, doğruluk, güvenilirlik ve önceden belirlenmiş standartlara uygunluk bakımından Sayıştay tarafından değerlendirilir ve bu amaçla düzenlenen değerlendirme raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nu yürürlüğe girdikten sonra yapılan, ikincil mevzuat çalışmaları kapsamında 2005 yılında “Genel Bütçe Muhasebe Yönetmeliği” ve “Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” düzenlenmiş ve 2006 yılında yürürlüğe girmiştir. 2006 yılında düzenlenen “Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” 2007 senesinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmelik yürürlüğe girdiği için 2005 tarihli “Genel Bütçe Muhasebe Yönetmeliği” yürürlükten kaldırılmıştır. Devlet muhasebesi alanında yeniden yapılan düzenlemelerle, 23/12/2014 tarihinde “Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” ve 27/12/2014 tarihinde “Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” Resmi Gazetede yayımlanarak, 2015 yılında yürürlüğe girmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin amacı; “*genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi ile mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir*” (RG,08.09.2019,www.resmigazete.gov.tr). Bu Yönetmelik, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerini kapsamaktadır. Söz konusu yönetmelikte

zaman içerisinde bazı değişiklikler yapılmış olup, en kapsamlı değişiklik 08/01/2018 tarihinde yapılmıştır.

Diğer yönetmelik olan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin amacı ise; “merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin ve işlemlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak, sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde belirtilen standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanmasına ve yayımlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.” Bu Yönetmelik, merkezî yönetim kapsamındaki, Genel Bütçeli İdareler, Özel Bütçeli İdareler ve Düzenleyici ve Denetleyici kamu idarelerinin muhasebe kayıt ve işlemlerini kapsamaktadır(RG,08.09.2019,www.resmigazete.gov.tr). Söz konusu yönetmelikte 24/02/2018 tarihinde önemli değişiklikler yapılmıştır.

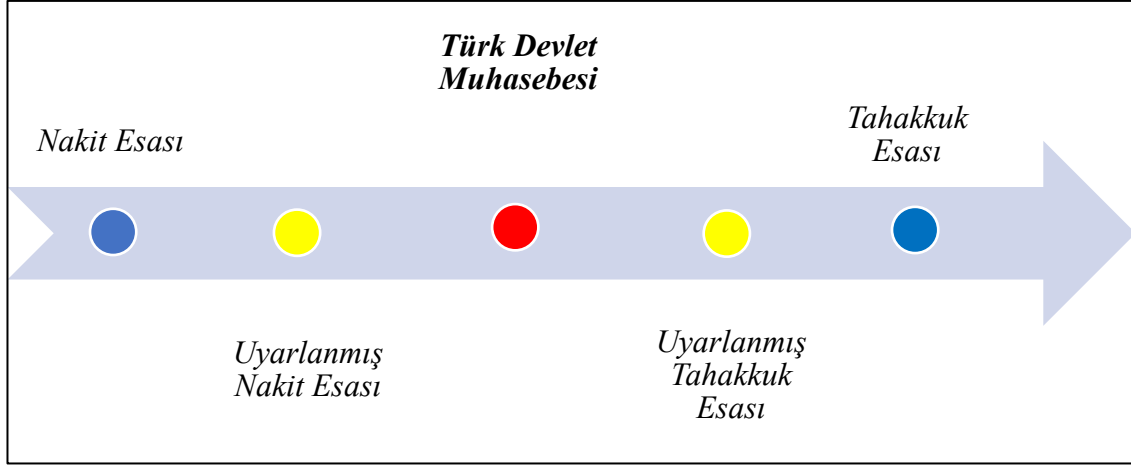

Şekil 4.1. Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri

4.2. Türkiye’de Uygulanan Devlet Muhasebe Sistemi

Türkiye’de uygulanmakta olan devlet muhasebe sistemi, klasik devlet muhasebesi görüşünün etkisi ile oluşturulmuştur. Türk devlet muhasebe sistemi, daha çok gelir ve giderlerin bütçede gösterildiği gibi gerçekleşip gerçekleşmediğini denetimini sağlayan, bütçe hesaplarının yer aldığı bir hesap planını içermektedir (Karaca, 2003:28).

Türkiye’de uygulanan devlet muhasebe sisteminde, kayıt yöntemi olarak hem nakit esası hem de tahakkuk esası kullanılmıştır. 1990 yılında hazırlanan Devlet Muhasebesi Yönetmeliği ile devlet muhasebe sistemi, bazı tahakkuk unsurlarını ve mahsup dönemi uygulamasını kapsamaması nedeniyle, uyarlanmış nakit esası ile uyarlanmış tahakkuk esası arasında, bir yerde yer almaktadır. Türk devlet muhasebe sisteminde işlemler, bütçe odaklı olarak, nakit esasına göre kaydedilmekle birlikte, mali yılın sonunda hesaplar kapatılmayarak, belli bir dönem (mahsup dönemi) daha açık tutulmakta ve bu dönemde bir önceki yılın bütçesi ile alakalı işlemler muhasebeleştirilmektedir. Ayrıca, nakit esasına göre kayıt sisteminde izlenemeyen bazı yükümlülüklerin ve varlıkların muhasebe kayıtları tutulmaktadır. Bu özellikleri ile aşağıda Şekil 4.2’de gösterildiği gibi, Türk Devlet Muhasebe Sistemini, uyarlanmış nakit esası ile uyarlanmış tahakkuk esası arasında bir sistem olarak tanımlamak mümkündür. (DPT,2000:77).

Şekil 4.2. Türkiye’de Uygulanan Devlet Muhasebe Sistemi (DPT, 2000).

4.3. Türkiye’de Uygulanan Devlet Muhasebesinin Temel Özellikleri

Devlet muhasebesi ile ticari muhasebe arasında, devletin yürüttüğü faaliyetlerin amaç ve niteliği bakımından, özellikle ulaşılmak istenen hedefler, gelir ve giderlerin niteliği ve kullanılan hesap planı açısından çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. (Hacıhasanoğlu,2008:44). Öncelikle ticari işletmeler için gelir elde etmek birincil amaç iken, devletin birincil amacı, kamu hizmetinin yerine getirilmesidir. Kamu hizmetleri yerine getirilirken kâr ya da zarar etmek önemli olmayıp, asıl amaç kamusal faydanın sağlanmasıdır. Ticari işletmeler açısından ise, daha az gider yapmak ve daha fazla gelir elde etmek asıl amaçtır. Bu nedenle, devlet muhasebesinde kâr ifadesi yerine olumlu faaliyet, zarar ifadesi yerine olumsuz faaliyet kavramı kullanılmaktadır.

Genel olarak hem ticari muhasebe ilkeleri hem de devlet muhasebesi ilkeleri, uluslararası muhasebe standartları esas alınarak hazırlanmıştır. Fakat devlet muhasebesinde kullanılan hesaplar, ticari muhasebe hesap planında kullanılan hesaplarla büyük ölçüde aynı olmakla birlikte bazı önemli farklılıklar da bulunmaktadır.

4.3.1.Devlet Muhasebesi Hesap Planı

Türkiye’de uygulanmakta olan devlet muhasebesi hesapları, 23/12/2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenen “Çerçeve Hesap Planı” kapsamında belirlenen hesaplardır. Ticari muhasebe hesapları ise, 26/12/1992 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 1 Sıra No’lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile belirlenen “Tekdüzen Hesap Planı” çerçevesinde kullanılan hesaplardan oluşmaktadır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenen çerçeve hesap planı; bilanço hesapları, faaliyet hesapları, bütçe hesapları ve nazım hesaplar olmak üzere 4 ana bölümden oluşmaktadır. Çerçeve hesap planı kapsamında, devlet muhasebesi hesapları ile ticari muhasebe hesapları arasında bulunan farklılıklar, karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tablolarda detaylı olarak belirtilmiştir. Devlet muhasebesinde kullanılan çerçeve hesap planı, aşağıdaki ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplardan oluşmaktadır (Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, 2014):

1-DÖNEN VARLIKLAR

Dönen varlıklar, nakit olarak veznede veya bankada tutulan varlıklar ile normal koşullarda en fazla bir yıl veya faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi, tüketilmesi veya tahsil edilmesi öngörülen varlık ve alacak unsurlarını kapsar. Bu ana hesap grubu; hazır değerler, menkul kıymet ve varlıklar, faaliyet alacakları, kurum alacakları, diğer alacaklar, stoklar, ön ödemeler, gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları ile diğer dönen varlıklar hesap gruplarından oluşmaktadır.

10 Hazır Değerler Grubu Hesap Grubu

Bu hesap grubu, nakit olarak veznede veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevrilme imkânı bulunan varlıkları kapsar. Hazır değerler hesap grubunda, devlet muhasebesi ile ticari muhasebede kullanılan hesaplar arasında bazı önemli farklılık bulunmaktadır.

Örneğin, Kasa ve Banka Hesapları hem devlet muhasebesinde hem de ticari muhasebe kullanılmakta olup, ticari muhasebede, 100-Kasa ve 102-Banka hesabında hem ulusal para (TL) hem de dövizler izlenmektedir. Ancak, devlet muhasebesinde ulusal paralar Kasa ve Banka hesabında, dövizler ise 105- Dövizler Hesabında izlenmektedir. Ayrıca, ticari muhasebede kullanılmayan fakat devlet muhasebesinde kullanılan hesaplar ve nitelikleri aşağıda belirtilmiştir. Bunlar;

- 104 Proje Özel Hesabı; kamu idareleri adına dış finansman kaynağından, dış proje kredisi olarak aktarılan tutarlar ve bu tutarlardan yapılan giderler, verilen avanslar, açtırılan akreditifler ile hesap bakiyesinin değerlemesi sonucu ortaya çıkan kur farklarının izlenmesi için kullanılır.
- 105 Döviz Hesabı; muhasebe birimlerinin banka hesaplarındaki veya muhasebe birimi veznelerince tahsil edilen konvertibl döviz tutarları ile bunlardan yapılan ödeme ve iadelerin izlenmesi için kullanılır.
- 106 Döviz Gönderme Emirleri Hesabı (-); muhasebe birimlerinin döviz hesaplarından yapacakları ödeme ve göndermeler için düzenledikleri döviz gönderme emirlerinin izlenmesi için kullanılır.
- 107 Elçilik ve Konsolosluk Nezindeki Paralar Hesabı; Dışişleri Bakanlığının elçilik ve konsolosluklar nezdindeki paraları ve bu paralardan yapılan ödeme ve göndermelerin izlenmesi için kullanılır.
- 109 Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabı; muhasebe birimleri tarafından, banka kredi kartlarıyla yapılan tahsilat ve bu tahsilatlara ilişkin mahsup ve iade işlemlerinin izlenmesi için kullanılır.

Tablo 4.2. Hazır Değerler Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
10 Hazır Değerler	10 Hazır Değerler
100 Kasa	100 Kasa Hesabı
101 Alınan Çekler	101 Alınan Çekler Hesabı
102 Bankalar	102. Banka Hesabı
103. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	103. Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı (-)
104	104 Proje Özel Hesabı
105	105 Döviz Hesabı
106	106 Döviz Gönderme Emirleri Hesabı (-)
107	107. Elçilik ve Konsolosluk Nezindeki Paralar Hesabı
108 Diğer Hazır Değerler	108. Diğer Hazır Değerler Hesabı
109	109. Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabı

11 Menkul Kıymet ve Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idareleri tarafından geçici olarak elde tutulan hisse senetleri, tahvil, altın, gümüş ve benzeri madenler ile antika niteliğindeki eşya, para ve pul gibi menkul kıymet ve varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar açısından devlet muhasebesi ile ticari muhasebe arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.3. Menkul Kıymet ve Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
11 Menkul Kıymetler	11 Menkul Kıymet ve Varlıklar
110 Hisse Senetleri Hesabı	110 Hisse Senetleri Hesabı
111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı	111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı
112 Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı	112 Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı
113	113
114	114
115	115
116	116
117	117 Menkul Varlıklar Hesabı
118 Diğer Menkul Kıymetler	118 Diğer Menkul Kıymetler
119 Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	119

12 Faaliyet Alacakları Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idareleri tarafından gelir olarak tahakkuk ettirilen ve bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tahsil edilmesi öngörülen her türlü vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar, diğer gelirler ile verilen depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede yer alan, 12-Ticari Alacaklar Hesap grubu, devletin esas amacının ticari faaliyetler yürütmek olmaması nedeniyle, bu hesap grubu devlet muhasebesinde, 12- Faaliyet Alacakları olarak yer almaktadır. Ticari muhasebede kullanılan 120-Alıcılar hesabının devlet muhasebesinde karşılığı 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabıdır. Bu hesap; yürürlükteki yasalara göre, gelir olarak tahakkuk ettirilmesi gereken, vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile bunlardan yapılan tahsilat veya terkinlerin izlenmesi için kullanılmaktadır.

Tablo 4.4. Faaliyet Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
12 Ticari Alacaklar	12 Faaliyet Alacakları
120 Alıcılar	120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı
121 Alacak Senetleri	121.Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı
122 Alacak Senetleri Reeskontu (-)	122.Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı

123	123
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri.(-)	124
125	125
126. Verilen Depozito ve Teminatlar	126-Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı
127 Diğer Ticari Alacaklar Senet ve Bonoları	127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı
128 Şüpheli Ticari Alacaklar	128 Şüpheli Alacaklar Hesabı
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)	129 Şüpheli Alacaklar Karşılığı Hesabı (-)

13 Kurum Alacakları Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idarelerince, diğer kamu idarelerine, yabancı devlet veya uluslararası kuruluşlara verilen borçlardan kaynaklanan, bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tahsili öngörülen alacaklar ile kamu idarelerinin tek hazine kurumlar hesabı kapsamında, Hazine Müsteşarlığından olan alacaklarının izlenmesi için kullanılır.

Tablo 4.5. Kurum Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
13 Diğer Alacaklar	13 Kurum Alacakları
130	130 Dış Borcun İkrasından Doğan Alacaklar Hesabı
131 Ortaklardan Alacaklar	131 Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Hesabı
132 İştiraklerden Alacaklar	132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı
133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	133
134	134
135 Personelden Alacaklar	135 Tek Hazine Kurumlar Hesabından Alacaklar Hesabı
136 Diğer Çeşitli Alacaklar	136
137 Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)	137 Takipteki Kurum Alacakları Hesabı
138 Şüpheli Diğer Alacaklar	138 Takipteki Kurum Alacakları Karşılığı Hesabı (-)
139 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	139 Diğer Kurum Alacakları Hesabı

Kurum Alacakları Hesap grubunda kullanılan hesaplar açısından, devlet muhasebesi ile ticari muhasebe arasında farklı olan hesaplar ve nitelikleri:

- 130 Dış Borcun İkrasından Doğan Alacaklar Hesabı; kurum adına ve hesabına dış finansman kaynaklarından sağlanarak, dış borcun ikrazı suretiyle diğer kamu idarelerine kullandırılan tutarlardan doğan alacaklar, anaparaya eklenen faiz,

masraf ve kur farkları, alacağın borçlusu ve döviz cinsi değiştirilen tutarlar, alacağı etkileyen diğer işlemler sonucu oluşan tutarlar ile bu alacalardan yapılan tahsil, tecil ve terkin edilen veya tecil ve terkinin iptalinden doğan tutarların izlenmesi için kullanılır.

- 131 Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Hesabı; kamu idareleri tarafından, kısa vadeli nakit fazlasını değerlendirmek amacıyla yapılan, en fazla otuz gün vadeli borç vermelerden doğan alacaklar ile bu alacaklardan yapılan tahsilatların izlenmesi için kullanılır.
- 132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı; ilgili mevzuata göre, nakit olarak veya iç borçlanma senedi ihracı suretiyle verilen borçlardan kaynaklanan alacaklar, anaparaya eklenen faiz, masraf ve kur farkları, alacağın borçlusu ve döviz cinsi değiştirilen tutarlar ile bu alacaklardan yapılan tahsil, tecil ve terkin edilen veya tecil ve terkinin iptalinden doğan tutarların izlenmesi için kullanılır.
- 134 Türev Ürün Alacakları Hesabı; ilgili mevzuatına dayanılarak, finans piyasalarından sağlanan türev ürünlerin kullanılması sonucunda oluşan alacakların izlenmesi için kullanılır.
- 135 Tek Hazine Kurumlar Hesabından Alacaklar Hesabı; tek hazine kurumlar hesabı kapsamında, kamu idarelerinin Hazine Müsteşarlığından olan alacaklarının izlenmesi için kullanılır.

14 Diğer Alacaklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, 12-Faaliyet Alacakları hesap grubu ve 13-Kurum Alacakları hesap gurubu dışında kalan ve kamu idareleri tarafından tespit edilen kamu zararından doğan alacaklar ile diğer alacakların izlenmesi için kullanılır.

Diğer alacaklar hesap grubu, 140-Kişilerden Alacaklar Hesabından oluşur. Ticari muhasebede kullanılan 135-Personelden Alacaklar Hesabının karşılığı olarak devlet muhasebesinde bu hesap kullanılmaktadır. Ayrıca, ticari muhasebede 14' lü hesap grubu bulunmamaktadır.

Tablo 4.6. Diğer Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
14	14 Diğer Alacaklar
	140 Kişilerden Alacaklar Hesabı

15 Stoklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idareleri tarafından, satılmak, diğer faaliyetlerde veya üretimde kullanılmak amacıyla ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal ve hurda gibi bir yıl veya içinde bulunulan faaliyet döneminde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Stoklar hesap grubunda kullanılan hesaplar her iki muhasebe sisteminde aynı olup, sadece ticari muhasebede kullanılan, 159 Verilen Sipariş Avansları hesabının karşılığı olarak, devlet muhasebesinde 16'lı hesap grubunda yer alan ilgili hesap kullanılmaktadır.

Tablo 4.7. Stoklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
15 Stoklar	15 Stoklar
150 İlk Madde ve Malzeme	150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı
151 Yarı Mamuller - Üretim	151 Yarı Mamuller-Üretim Hesabı
152 Mamüller	152 Mamuller Hesabı
153 Ticari Mallar	153 Ticari Mallar Hesabı
154	154
155	155
156	156
157 Diğer Stoklar	157 Diğer Stoklar Hesabı
158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
159 Verilen Sipariş Avansları	159

16 Ön Ödemeler Hesap Grubu

Bu hesap grubu; muhasebe birimleri tarafından, bütçeden veya bütçe dışından ya da emanet niteliğindeki hesaplardan verilecek, iş avans veya kredileri, personel avansları, bütçe dışı avans ve kredileri, akreditifler, mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler ile dış proje kredilerinden verilen avans ve açılan akreditiflerin izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebede 16' lı hesap grubu bulunmamaktadır. Fakat, ticari muhasebede farklı hesap grupları altında kullanılan;

- 159- Verilen Sipariş Avansları,
- 179-Taşeronlara Verilen Avanslar,
- 195- İş Avansları,
- 196-Personel Avansları,
- 269- Verilen Avanslar

279- Verilen Avanslar hesaplarının karşılığı olarak devlet muhasebesinde, 16-Ön Ödemeler Hesap gurubu altındaki aşağıdaki tabloda belirtilen ilgili hesaplar kullanılmaktadır.

Tablo 4.8. Ön Ödemeler Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
16	16 Ön Ödemeler
	160 İş Avans ve Kredileri Hesabı
	161 Personel Avansları Hesabı
	162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı
	164 Akreditifler Hesabı
	165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı

---

166 Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı

---

167 Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Avans ve Akreditifleri Hesabı

Devlet muhasebesinde, Ön Ödemeler Hesap Grubunda kullanılan hesaplar ve nitelikleri;

- 160 İş Avans ve Kredileri Hesabı; kamu idarelerinin harcama yetkilisi mutemetlerine verilen avanslar ile açılan kredilerin izlenmesi için kullanılır.
- 161 Personel Avansları Hesabı; harcırah kanunu uyarınca ön ödeme şeklinde personellere verilen sürekli ve geçici görev yolluğu avansları, denetim elemanları yollukları ve er ve erbaş harçlıkları karşılığı olarak verilen avanslar ile vadesinden önce ödenmesine karar verilen maaş ve ücret vb. ödemelerinin izlenmesi için kullanılır.
- 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı; kamu idarelerinin bütçeleri ile ilişkili olmayan veya özel kanunlarındaki hükümlere göre verilen bütçe dışı avans ve krediler ile mal ve hizmet alımı karşılığı olmak üzere, maddi duran varlık hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin yüklenicilere verilen avansların izlenmesi için kullanılır.
- 164 Akreditifler Hesabı; kamu idarelerinin, yabancı ülkelerden yapılacakları satın alma işlemleri için açılan akreditiflerin izlenmesi için kullanılır.
- 165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı; mali yıl sonunda, bütçedeki ödeneğine dayanılarak yapılan ön ödemelerin, mahsup döneminde izlenmesi için kullanılır.
- 166 Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı; kamu idareleri tarafından proje özel hesabından verilen avans ve açılan akreditiflerin izlenmesi için kullanılır.
- 167 Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Avans ve Akreditifleri Hesabı; kamu idareleri tarafından, mal ve hizmet teslim alınmadan önce avans verilmesi veya akreditif açılması suretiyle yapılan kredi kullanımlarının izlenmesi için kullanılır.

17 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idareleri tarafından yapılan, yıllara yaygın inşaat ve onarım işleri kapsamındaki harcamalarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar arasında her iki muhasebe sisteminde fark bulunmamaktadır. Fakat ticari muhasebede kullanılan 179- Taşeronlara Verilen Avanslar hesabının karşılığı, devlet muhasebesinde 16-Ön Ödemeler Hesap grubunda yer alan 162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabıdır.

Tablo 4.9. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
17 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Maliyetleri	17.Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Maliyetleri
170-178 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Maliyetleri Hesabı	170.Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Maliyetleri Hesabı
179 Taşeronlara Verilen Avanslar	179

18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idarelerinin, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak gelecek aylara ait olan giderler ile içinde bulunulan faaliyet dönemine ait olup, gelecek aylarda istenilebilir duruma gelecek olan alacakların izlenmesi amacıyla kullanılır. Ticari muhasebede kullanılan hesaplar ile nitelik ve işleyiş olarak fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.10. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
18 Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	18 Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları
180 Gelecek Aylara Ait Giderler	180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı
181 Gelir Tahakkukları	181 Gelir Tahakkukları Hesabı

19 Diğer Dönen Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, dönen varlık niteliğinde olan, fakat yukarıdaki diğer hesap gruplarına girmeyen varlıkların izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebede kullanılan hesaplar açısından önemli farklılıklar bulunmamaktadır.

Tablo 4.11 Diğer Dönen Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
19 Diğer Dönen Varlıklar	19 Diğer Dönen Varlıklar
190 Devreden KDV	190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı
191 İndirilecek Katma Değer Vergisi	191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı
192 Diğer Katma Değer Vergisi	
193 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	
194	194.Teyitsiz Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Hesabı
195 İş Avansları	
196 Personel Avansları	
197 Sayım Ve Tesellüm Noksanları	197 Sayım Noksanları Hesabı
198 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	198 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Hesabı
199 Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-)	

2-DURAN VARLIKLAR

Bu ana hesap grubu; kamu idarelerinin, bir yıldan daha uzun sürelerle faaliyetlerini gerçekleştirilmesi için amacıyla edinilen ve genel olarak bir yıl içinde

paraya çevrilmesi veya tüketilmesi beklenilmeyen varlık ve alacak unsurlarının izlenmesini kapsar.

21 Menkul Kıymet ve Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idareleri tarafından, elde tutulacak altın ve gümüş gibi kıymetli madenler, antika kapsamındaki eşya, para ve pul gibi menkul varlıklar ve konvertibl olmayan yabancı paralar ile diğer menkul kıymet ve varlıkların izlenmesi için kullanılır. Ticari Muhasebede bu hesap grubu kullanılmamaktadır.

Tablo 4.12. Menkul Kıymet ve Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
21	21 Menkul Kıymet Ve Varlıklar
	217 Menkul Varlıklar Hesabı

22 Faaliyet Alacakları Hesap Grubu

Bu hesap grubu; bir yıldan daha uzun bir sürede tahsil edilmesi öngörülen faaliyet alacaklarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap gurubunda yer alan ve ticari muhasebe hesapları ile farklı olan hesapların açıklamaları, Dönen Varlıklar hesap grubunda yapılmıştır.

Tablo 4.13. Faaliyet Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
22 Ticari Alacaklar	22 Faaliyet Alacakları
220 Alıcılar	220 Gelirlerden Alacaklar Hesabı
221 Alacak Senetleri	221
222 Alacak Senetleri Reeskontu (-)	222 Gelirlerden Tecilli Ve Tehirli Alacaklar Hesabı
223	223
224	224
225	225
226 Verilen Depozito ve Teminatlar	226 Verilen Depozito Ve Teminatlar Hesabı
227	227 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı
228	228
229 Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	229

23 Kurum Alacakları Hesap Grubu

Bu hesap grubu; vadesi bir yılı aşan kurum alacaklarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap gurubunda yer alan ve ticari muhasebe hesapları ile farklı olan hesapların açıklamaları, Dönen Varlıklar hesap grubunda yapılmıştır.

Tablo 4.14. Kurum Alacakları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
23 Diğer Alacaklar	23 Kurum Alacakları
230. Ortaklardan Alacaklar	230 Dış Borcun İkrasından Doğan Alacaklar Hesabı
231. İştiraklerden Alacaklar	231
232. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	232 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı
233	233
234	234 Türev Ürün Alacakları Hesabı
235. Personelden Alacaklar	235
236. Diğer Çeşitli Alacaklar	236
237. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)	237
238	238
239. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	239 Diğer Kurum Alacakları Hesabı

24 Mali Duran Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kanunlara dayanılarak mali kuruluşlar ile mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler ve kamu idarelerinin bütçelerinden döner sermayeli kuruluşlara yatırılan sermaye tutarları ile kamu idareleri tarafından belirtilen kuruluşlara yapılan sermaye taahhütlerinden doğan borçlar ve diğer mali duran varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede kullanılan 24-Mali Duran Varlıklar Hesap grubunda bulunan 240-Bağlı Menkul Kıymetler, 242-İştirakler ve 245-Bağlı Ortaklıklar Hesaplarının, devlet muhasebesinde karşılığı olarak, 240- Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler, 241-Mal Ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler ve 242-Döner Sermayeli Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı kullanılmaktadır.

Tablo 4.15. Mali Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
24 Mali Duran Varlıklar	24 Mali Duran Varlıklar
240. Bağlı Menkul Kıymetler	240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı
241. Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı
242. İştirakler	242 Döner Sermayeli Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı
243. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	243

244. İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	244
245. Bağlı Ortaklıklar	245
246. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	246
247. Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	247 Sermaye Taahhütleri Hesabı (-)
248. Diğer Mali Duran Varlıklar	248 Diğer Mali Duran Varlıklar Hesabı
249. Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (-)	249

25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idareleri tarafından, faaliyetlerini yürütmek üzere edinilen ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar, bu varlıkların birikmiş amortismanları ile bu varlıklara ayrılan değer düşüklüğü karşılıklarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar ile ticari muhasebe hesapları arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.16. Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
25 Maddi Duran Varlıklar	25 Maddi Duran Varlıklar
250. Arazi Ve Arsalar	250 Arazi Ve Arsalar Hesabı
251. Yer Altı Ve Yer Üstü Düzenleri	251 Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri Hesabı
252. Binalar	252 Binalar Hesabı
253. Tesis, Makine ve Cihazlar	253 Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı
254. Taşıtlar	254 Taşıtlar Hesabı
255. Demirbaşlar	255 Demirbaşlar Hesabı
256. Diğer Maddi Duran Varlıklar	256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı
257. Birikmiş Amortismanlar (-)	257. Birikmiş Amortismanlar Ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
258. Yapılmakta Olan Yatırımlar	258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı
259. Verilen Avanslar	259 Yatırım Avansları Hesabı

26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idarelerinin bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ve belli şartlar altında hukuken korunan haklar gibi herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan varlıklar, bu varlıklar için hesaplanan birikmiş amortismanlar ile bu varlıklara ilişkin ayrılan değer düşüklüğü karşılıklarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar genel olarak her iki muhasebe sisteminde aynı olmakla birlikte, ticari muhasebedeki 261-Şerefiye ve 262-Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Hesapları, devlet muhasebesinde bulunmamaktadır. Ticari

muhasabede kullanılan 269- Verilen Avanslar Hesabının karşılığı, devlet muhasebesinde 16-Ön Ödemeler Hesap Grubunda yer alan 160-İş Avans ve Krediler Hesabıdır.

Tablo 4.17. Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar
260. Haklar	260 Haklar Hesabı
261. Şerefiye	261
262. Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri	262
263. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı
264. Özel Maliyetler	264 Özel Maliyetler Hesabı
265	265
266	266
267. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı
268. Birikmiş Amortismanlar (-)	268 Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
269. Verilen Avanslar	

27 Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesap Grubu

Bu hesap gruplarında kullanılan hesaplar genel olarak aynı olmakla birlikte, ticari muhasebedeki 272-Hazırlık ve Geliştirme Giderleri Hesabı, devlet muhasebesinde bulunmamaktadır. Ticari muhasebede kullanılan 279- Verilen Avanslar Hesabının karşılığı, devlet muhasebesinde 16-Ön Ödemeler Hesap Grubunda yer alan 160-İş Avans ve Krediler Hesabıdır.

Tablo 4.18. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
27 Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	27 Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
270	270
271. Arama Giderleri	271 Arama Giderleri Hesabı
272. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	272
273	273
274	274
275	275
276	276
277. Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	277 Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesabı

278. Birikmiş Tükenme Payları (-)   278 Birikmiş Tükenme Payları Hesabı (-)

279. Verilen Avanslar

28 Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idarelerinin, içinde bulunduğu dönemde ortaya çıkan fakat, gelecek yıllara ait giderleri ile faaliyet dönemine ait olup, gelecek yıllarda tahsil edilmesi beklenen gelirlerinin izlenmesi için kullanılır.

Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar arasında, nitelik ve işleyiş açısından farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.19. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
28 Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	28 Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları
280. Gelecek Yıllara Ait Giderler	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı
281. Gelir Tahakkukları	281 Gelir Tahakkukları

29 Diğer Duran Varlıklar Hesap Grubu

Bu Hesap Grubu; kamu idarelerinin, duran varlık niteliği taşıyan fakat, duran varlık hesap gruplarına girmeyen diğer varlıkları ile duran varlık hesap grubunda bu gruptaki hesaplara aktarılan varlıkların birikmiş amortismanlarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap gruplarında kullanılan hesaplar genel olarak aynı olmakla birlikte, ticari muhasebedeki 291-Gelecek Yıllarda İndirilecek Katma Değer Vergisi ve 292-Diğer Katma Değer Vergisi Hesapları, devlet muhasebesinde bulunmamaktadır.

Tablo 4.20. Diğer Duran Varlıklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
29 Diğer Duran Varlıklar	29 Diğer Duran Varlıklar
290	290
291. Gelecek Yıllarda İndirilecek Katma Değer Vergisi	291
292. Diğer Katma Değer Vergisi	292
293. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar	293 Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar Hesabı
294. Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar	294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı
295	295
296	296
297. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	297 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar Hesabı
298. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	298
299. Birikmiş Amortismanlar (-)	299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)

3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Bu ana hesap grubu, kamu idarelerinin bir yıl veya içinde bulunulan faaliyet döneminde geri ödemesi yapılacak yabancı kaynakları kapsar.

30 Kısa Vadeli İç Mali Borçlar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idarelerinin, vadesi bir yıl veya içinde bulunulan faaliyet dönemiyle sınırlı; kredi kurumlarına olan borçları, para ve sermaye piyasasından sağlanan iç mali borçları, finansal kiralamadan doğan mali borçları ile vadesi bir yılın altına düşen uzun vadeli iç mali borçlarına ait anapara tutarı ve kur farklarının izlenmesi için kullanılır.

31 Kısa Vadeli Dış Mali Borçlar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idarelerinin vadesi bir yıl veya içinde bulunulan faaliyet dönemi ile sınırlı dış mali borçları ile mali yıl sonunda vadesi bir yılın altına düşen uzun vadeli dış mali borçlarına ait anapara tutarı ve kur farklarının izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede 30- Mali Borçlar Hesap grubunda takip edilen kısa vadeli mali borçlar, devlet muhasebesinde 30- İç Mali Borçlar ve 31-Dış Mali Borçlar Hesap gruplarında, iç ve dış borç ayrımı yapılmak üzere takip edilmektedir.

Tablo 4.21. Kısa Vadeli İç Mali Borçlar ve Kısa Vadeli Dış Mali Borçlar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
30 Mali Borçlar	30 Kısa Vadeli İç Mali Borçlar
300. Banka Kredileri	300 Banka Kredileri Hesabı
301	301
302	302 Para Piyasası Nakit İşlemleri Borçları Hesabı
303. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	303 Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı
304. Tahvil Anapara Borç, Taksit ve Faizleri	304 Cari Yılda Ödenecek Tahviller Hesabı
305. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	305 Bonolar Hesabı
306. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı
307	307 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar Hesabı
308. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)	308 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı (-)
309. Diğer Mali Borçlar	309 Kısa Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı
31	31 Kısa Vadeli Dış Mali Borçlar
	310 Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar Hesabı

32 Faaliyet Borçları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idareleri tarafından, ödeme emri belgesi düzenlendiği halde henüz ilgili hak sahiplerine ödenemeyen bütçe emanetlerinin, mal ve hizmet alınıp, gider yapılmış olmakla birlikte ödeneği olmadığı için ödenemeyen borçların, bir taahhüde veya

harcama talimatına dayanmayan giderlerin bütçede ödeneği öngörülmüş olmasına rağmen olduğu yer ve zamanda ödeneği olmadığı için ödenemeyen borçların izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede kullanılan 32. Ticari Borçlar Hesap grubunun adı, devletin esas gayesinin ticaret yapmak olmaması nedeniyle devlet muhasebesinde, 32- Faaliyet Borçları Hesap grubu olarak adlandırılmıştır. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar açısından, ticari muhasebe ile devlet muhasebesi arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Farklılık bulunan hesaplar ve nitelikleri:

- 320 Bütçe Emanetleri Hesabı; içinden bulunulan mali yılda, ödeme emri belgesi düzenlenmiş olmasına rağmen, nakit yetersizliği veya ilgili hak sahibinin müracaat etmemesi nedeniyle, ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılır.
- 322 Bütçeleştirilecek Borçlar Hesabı; mevzuatına dayanılarak yapılması öngörülen mal ve hizmet alımı gerçekleştiği halde; ödeneği bulunmaması veya kanunen ödenek üstü harcamaya izin verilmemesi gibi nedenlerle bütçe gideri olarak kaydedilemeyen borçların izlenmesi için kullanılır.
- 323 Bütçeleştirilmiş Borçlar Hesabı; genel bütçeli kamu idareleri tarafından, bir taahhüde veya harcama talimatına dayanmayan giderlere ilişkin, bütçe ödeneği öngörülmüş olup, olduğu yer ve zamanda bütçe ödeneği olmadığı için ödenemeyen giderlerden kaynaklı borçların izlenmesi için kullanılır.
- 325 Nakit Talep ve Tahsisleri Hesabı; genel bütçeli kamu idarelerinin nakit ihtiyaçlarının talep edilmesi ve verilen tutarlardan gerçekleştirilen ödemelerin izlenmesi için kullanılır.

Tablo 4.22. Faaliyet Borçları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
32 Ticari Borçlar	32 Faaliyet Borçları
320. Satıcılar	320 Bütçe Emanetleri Hesabı
321. Borç Senetleri	321
322. Borç Senetleri Reeskontu (-)	322 Bütçeleştirilecek Borçlar Hesabı
323	323 Bütçeleştirilmiş Borçlar Hesabı
324	324
325	325 Nakit Talep ve Tahsisleri Hesabı
326. Alınan Depozito ve Teminatlar	326
327	327
328	328
329. Diğer Ticari Borçlar	329 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı

33 Emanet Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idarelerinin muhasebe birimleri tarafından, mevzuat gereğince, alınan depozito ve teminatlar veya emanet olarak yapılan tahsilatlar, muhasebe birimlerinin, mutemetliklerle olan nakit ilişkileri, okul pansiyonları işlemleri, konsolosluk tarafından yapılan tahsilatlar, risk yönetimi kapsamında oluşturulan risk

hesabı ile tek hazine kurumlar hesabı kapsamında Hazine Müsteşarlığının kamu idarelerine alan borçlarının izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede 33- Diğer Borçlar Hesap grubu altında takip edilen hesaplar ile devlet muhasebesinde 33- Emanet Yabancı Kaynaklar Hesap grubunda yer alan hesaplar arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Farklılık bulunan hesaplar ve nitelikleri:

- 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı; mevzuat gereğince, nakden veya mahsuben alınan depozito ve teminatlardan bir yıl içinde iade edilmesi gereken depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.
- 332 Okul Pansiyonları Hesabı; kamu idarelerinin okul pansiyonları ile ilgili işlemlerinin izlenmesi için kullanılır.
- 333 Emanetler Hesabı; bu hesap kamu idareleri tarafından emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır.
- 335 Tek Hazine Kurumlar Hesabından Borçlar Hesabı; tek hazine kurumlar hesabı kapsamında Hazine Müsteşarlığınca değerlendirilen mali kaynaklarından dolayı Hazine Müsteşarlığının kamu idarelerine olan borçlarının izlenmesi için kullanılır.
- 337 Mutemetlikler Cari Hesabı; muhasebe birimlerine bağlı muhasebe yetkilisi mutemetliklerinin nakit ilişkilerinin izlenmesi için kullanılır.
- 338 Konsolosluk Cari Hesabı; Dışişleri Bakanlığı tarafından, elçilik ve konsolosluklara, elçilik veya konsolosluk uhdesindeki paralardan ödenmesi talimatı verilen bütçe giderleri ile avans ve kredilerin izlenmesi için kullanılır.
- 339 Risk Hesabı; bu hesap, Devlet Borçları Muhasebe Birimi tarafından, 4749 sayılı Kanuna göre verilen garantiler kapsamında risk hesabından ödenecek tutarlar ile risk yönetimi kapsamında öngörülemeyen ödemelerin karşılanması amacıyla, Merkez Bankası nezdinde açılan hesaba ilişkin tahsilat ve ödemelerin izlenmesi için kullanılır.

Tablo 4.23. Emanet Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
33 Diğer Borçlar	33 Emanet Yabancı Kaynaklar
330	330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı
331. Ortaklara Borçlar	331
332. İştiraklere Borçlar	332 Okul Pansiyonları Hesabı
333. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	333 Emanetler Hesabı
334	334 Türev Ürün Borçları Hesabı
335. Personele Borçlar	335 Tek Hazine Kurumlar Hesabından Borçlar Hesabı
336	336
337. Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	337 Mutemetlikler Cari Hesabı
338	338 Konsolosluk Cari Hesabı
339. Diğer Çeşitli Borçlar	339sk Hesabı

34 Alınan Avanslar Hesap Grubu

Bu hesap grubu; kamu idareleri tarafından, iş, sözleşme ve diğer sebeplerle üçüncü kişilerden alınan ve vadesi bir yıl veya faaliyet dönemiyle sınırlı avansların izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.24. Alınan Avanslar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
34 Alınan Avanslar	34 Alınan Avanslar
340. Alınan Sipariş Avansları	340 Alınan Sipariş Avansları Hesabı
349. Alınan Diğer Avanslar	349 Alınan Diğer Avanslar Hesabı

35 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hakedişleri Hesap Grubu

Bu hesap grubu; yıllara yaygın taahhüt işleri yapan kamu idarelerinin aldıkları hakedişlerinin izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.25. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
35 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hakedişleri	35 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hakedişleri
350 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hak edişleri Hesabı	350 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hak edişleri Hesabı

36 Ödenecek Diğer Yükümlülükler Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idarelerinin sorumlu veya mükellef sıfatıyla ödeyecekleri her türlü vergi, resim, harç ve benzeri borçlar, sosyal güvenlik primi kesintileri, fonlar veya diğer kamu idareleri namına tahsil edilen tutarlar ve mevzuata dayalı olarak bütçe gelirlerinden diğer kamu idarelerine ayrılan paylar ile ertelenen borç ve yükümlülüklerin izlenmesi için kullanılır.

Bu hesap grubunda yer alan ve devlet muhasebesinde kullanılan fakat ticari muhasebe kullanılmayan hesaplar ve nitelikleri;

- 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı; mevzuat gereğince, bütçe dışı fonlar veya diğer kamu idareleri namına yapılan tahsilatın izlenmesi için kullanılır.
- 363 Kamu İdareleri Payları Hesabı; kamu idarelerine aktarılmak üzere nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır.

Tablo 4.26. Ödenecek Diğer Yükümlülükler Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
36 Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	36 Ödenecek Diğer Yükümlülükler
360. Ödenecek Vergi ve Fonlar	360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı
361. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı
362	362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı
363	363 Kamu İdareleri Payları Hesabı
364	

365	
366	
367	
368. Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler	368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler Hesabı
369. Ödenecek Diğer Yükümlülükler	

37 Borç ve Gider Karşılıkları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, mevzuat gereğince ayrılacak her türlü borç ve gider karşılıklarının izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar arasında önemli farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.27. Borç ve Gider Karşılıkları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
37 Borç ve Gider Karşılıkları	37 Borç ve Gider Karşılıkları
370. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	370
371. Dönem Kârının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri (-)	371
372. Kıdem Tazminatı Karşılığı	372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı
373. Maliyet Giderleri Karşılığı	373
374	374
375	375
376	376
377	377
378	378
379. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabı

38 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, kamu idarelerinin, içinde bulunulan ortaya çıkan ve gelecek aylara ait gelirler ile faaliyet döneminde ödemesi yapılacak gelecek aylara ait giderlerin izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.28. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
38 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	38 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları
380. Gelecek Aylara Ait Gelirler	380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı
381. Gider Tahakkukları	381 Gider Tahakkukları Hesabı

39 Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu

Bu hesap grubu, yukarıdaki gruplara dahil edilemeyen, hesaplanan katma değer vergisi, sayım fazlaları ile diğer çeşitli yabancı kaynakların izlenmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar arasında önemli bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.29. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
39 Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	39 Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
390	390
391. Hesaplanan KDV	391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı
392. Diğer KDV	392
393	393
394	394
395	395
396	396
397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları	397 Sayım Fazlaları Hesabı
398	398
399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	399 Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı

4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu, kamu idarelerinin, vadesi bir yılı aşan uzun vadeli yabancı kaynaklarını kapsar. Bu ana hesap grubunda yer alan hesaplar ve işleyişleri 3- Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar hesap grubu ile aynıdır.

5 ÖZ KAYNAKLAR

Bu ana hesap grubu, varlıklar toplamı ile yabancı kaynaklar toplamı arasındaki farkın izlenmesi için kullanılır. Bu ana hesap grubu, net değer, değer hareketleri, yedekler, geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçları, geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçları ve dönem faaliyet sonuçları hesap gruplarından oluşur.

50 Net Değer Hesap Grubu

Bu hesap grubu, varlıklar toplamı ile yabancı kaynaklar, değer hareketleri, yedekler, geçmiş yıllar olumlu-olumsuz faaliyet sonuçları ve dönem faaliyet sonuçları toplamı arasındaki farkı ifade eden net değerın izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede gerçek ve tüzel kişilerin bir işletme üzerindeki sahipliğini göstermek için kullanılan 500-Sermaye Hesabının yerine devlet muhasebesinde 500-Net Değer Hesabı kullanılmaktadır. 500 Net Değer Hesabı; kamu idarelerinin hesaplarında kayıtlı varlıklar toplamı ile yabancı kaynaklar, değer hareketleri, yedekler, geçmiş yıllar olumlu-olumsuz faaliyet sonuçları ve dönem faaliyet sonuçları toplamı arasındaki fark; ilk kuruluşta verilen varlık karşılıkları; hesaplarında kayıtlı olmayan varlık ve yabancı kaynaklarından kaydi envanteri yapılarak hesaplara alınanlar ile öz kaynaklar ana hesap

grubundaki diğer hesaplarda kayıtlı tutarlardan bu hesaba aktarılmasına karar verilenlerin izlenmesi için kullanılır. Kamu idareleri, kanunlarla kurulmakta olup, ana amaçları kamu hizmetlerini yerine getirmektir. Bu hizmetler, bütçe kanunu ile verilen ödeneklerle yerine getirildiğinden dolayı, devlet muhasebesinde 501- Ödenmemiş Sermaye Hesabı kullanılmamaktadır (Dağ,2018:70).

Tablo 4.30. Net Değer Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
50 Ödenmiş Sermaye	50 Net Değer
500. Sermaye	500 Net Değer Hesabı
501. Ödenmemiş Sermaye (-)	501

51 Değer Hareketleri Hesap Grubu

Bu hesap grubu, aynı bütçeli kamu idaresi muhasebe birimleri arasındaki nakit ve nakit dışı değer hareketlerine ait işlemlerin izlenmesi için kullanılır.

Ticari muhasebede bu hesap grubu bulunmamaktadır. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar ve nitelikleri;

- 510 Nakit Hareketleri Hesabı; muhasebe birimlerince nakit fazlası olarak veya diğer muhasebe birimlerine nakit ihtiyacı olarak gönderilen paraların izlenmesi için kullanılır.
- 511 Muhasebe Birimleri Arası İşlemler Hesabı; aynı bütçeli kamu idaresi muhasebe birimlerinin birbirlerine gönderdikleri para ve kıymetler ile birbirleri adına nakden veya mahsuben yaptıkları tahsilat ve ödemelerin izlenmesi için kullanılır.
- 512 Proje Özel Hesabından Kullanımlar Hesabı; dış finansman kaynağı tarafından proje özel hesabına aktarılan dış proje kredilerine ilişkin kullanım bilgilerinin Devlet Borçları Muhasebe Birimi ve ilgili kurum muhasebe birimlerince izlenmesi için kullanılır.
- 513 Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Bildirim Hesabı; genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerince, Hazine hesaplarına intikal ettirilmeksizin, dış finansman kaynağından doğrudan kullanılan dış proje kredilerinden, ilgili kurum muhasebe birimlerince teyit edildiği bildirilen tutarların, Devlet Borçları Muhasebe Birimi ve ilgili kurum muhasebe birimlerince izlenmesi için kullanılır.
- 519 Değer Hareketleri Sonuç Hesabı; 51-Değer Hareketler Hesap grubu içindeki hesapların yıl sonunda kalan bakiyelerinin izlenmesi için kullanılır.

Tablo 4.31. Değer Hareketleri Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
51	51 Değer Hareketleri
	510 Nakit Hareketleri Hesabı
	511 Muhasebe Birimleri Arası İşlemler Hesabı
	512 Proje Özel Hesabından Kullanımlar Hesabı
	513 Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Bildirim Hesabı
	519 Değer Hareketleri Sonuç Hesabı

54 Yedekler Hesap Grubu

Bu hesap grubu, yasal zorunluluk veya diğer nedenlerle alınan kararlar uyarınca ayrılan yedeklerin izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebe kullanılan 52-Sermaye

Yedekleri Hesap Grubu, kamu idareleri sermaye ile kurulmadığından bu hesap grubu devlet muhasebesinde kullanılmamaktadır. Ayrıca, kamu idareleri kâr elde etmek amacıyla faaliyet göstermediğinden, ticari muhasebedeki 54- Kâr Yedekleri Hesap grubunun adı devlet muhasebesinde 54-Yedekler Hesap grubu olarak adlandırılmaktadır.

Tablo 4.32. Yedekler Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
52 Sermaye Yedekleri	52
520. Hisse Senetleri İhraç Primleri	
521. Hisse Senedi İptal Kârları	
522. M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	
523. İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	
529. Diğer Sermaye Yedekleri	
54 Kâr Yedekleri	54 Yedekler
540. Yasal Yedekler	540 Yasal Yedekler Hesabı
541. Statü Yedekleri	541 Statü Yedekleri Hesabı
542. Olağanüstü Yedekler	542 Olağanüstü Yedekler Hesabı
548. Diğer Kâr Yedekleri	548 Diğer Yedekler Hesabı
549. Özel Fonlar	549 Özel Fonlar Hesabı

57 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, geçmiş yıllar olumlu faaliyet sonuçlarının izlenmesi için kullanılır.

58 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları (-) Hesap Grubu

Bu hesap grubu, geçmiş yıllar olumsuz faaliyet sonuçlarının izlenmesi için kullanılır.

59 Dönem Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, dönem olumlu veya olumsuz faaliyet sonucunun izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebe hesap planında kullanılan, 57-Geçmiş Yıllar Kârları, 58-Geçmiş Yıllar Zararları ve 59- Dönem Net Kâr (Zararı) Hesap grupları, kamu idarelerinin esas amaçları kamu yararı olduğundan, kâr/zarar ifadeleri yerine devlet muhasebesinde bu hesap grupları 57- Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları, 58-57- Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları ve 59- Dönem Faaliyet Sonuçları Hesap grubu olarak kullanılmaktadır.

Tablo 4.33. Geçmiş Yıllar Olumlu/ Olumsuz ve Dönem Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
57 Geçmiş Yıllar Kârları	57 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları
570. Geçmiş Yıllar Kârları	570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı

58 Geçmiş Yıllar Zararları (-)	59 Dönem Faaliyet Sonuçları
580. Geçmiş Yıllar Zararları	580 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabı (-)
59 Dönem Net Kârı (Zararı)	59 Dönem Faaliyet Sonuçları
590. Dönem Net Kârı	590 Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabı
591. Dönem Net Zararı (-)	591 Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı (-)

6 FAALİYET HESAPLARI

Faaliyet hesapları ana hesap grubu, kamu idarelerinin faaliyet dönemine ilişkin olarak tahakkuk eden her türlü gelir ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya uygun olarak izlenmesi ve faaliyet sonuçlarının üretilmesi için kullanılır. Bu ana hesap grubu; gelir hesapları, indirim, iade ve iskonto hesapları, gider hesapları ve faaliyet sonuçları hesap grupları şeklinde bölümlenir.

60 Gelir Hesapları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, faaliyet dönemine ilişkin olarak tahakkuk eden her türlü gelirin, ekonomik sınıflandırmaya uygun olarak izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebe ile devlet muhasebesi arasındaki en büyük farklılık “Gelir Tablosu Hesapları olan 6’lı hesap grubunda görülmektedir. Devlet muhasebesinde 6’lı hesap grubu “Faaliyet Hesapları” olarak adlandırılmaktadır. Ticari muhasebede her bir gelir türü için ayrı ayrı hesaplar kullanılmak iken, devlet muhasebesinde bir gelir hesabı kullanılmaktadır.

Tablo 4.34. Gelir Hesapları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
6 Gelir Tablosu Hesapları	6 Faaliyet Hesapları
60 Brüt Satışlar	60 Gelir Hesapları
600. Yurtiçi Satışlar	
601. Yurtdışı Satışlar	
602. Diğer Gelirler	
64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	
640. İştiraklerden Temettü Gelirleri	
641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	600 Gelirler Hesabı
642. Faiz Gelirleri	
643. Komisyon Gelirleri	
644. Konusu Kalmayan Karşılıklar	
649. Faaliyetle İlgili Diğer Gelir ve Kârlar	
67 Olağandışı Gelir ve Kârlar	

671. Önceki Dönem Gelir ve Kârları

679. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar

Yukarıdaki tabloda belirtilen, devlet muhasebesinde gelirler için bir tek hesabın (600-Gelirler Hesabı) kullanılması, gelirlerin sınıflandırılmadığı anlamına gelmez, aksine devlet muhasebesinde gelirler ticari muhasebeden daha ayrıntılı olarak sınıflandırılmaktadır. Devlet muhasebesinde gelirler 4 düzeyli yardımcı hesap düzeyinde takip edilmekte olup, ticari muhasebede 11 hesapta takip edilen gelirler, devlet muhasebesinde 280 adet yardımcı hesapta, izlenmektedir. Devlet muhasebesinde kullanılan 600.Gelirler Hesabının 4 düzeyli yardımcı hesapları örnek olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.35. Gelirler Hesabının Yardımcı Hesapları

600	0	0	0	0	GELİRLER HESABI
600	3	0	0	0	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri
600	3	1	0	0	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri
600	3	1	1	0	Mal Satış Gelirleri
600	3	1	1	2	Kitap, Yayın vb. Satış Gelirleri
600	3	1	2	0	Hizmet Gelirleri
600	3	1	2	30	Sınav, Kayıt ve Bunlara İlişkin Diğer Hizmet Gelirleri
600	3	1	2	31	İkinci Öğretimden Elde Edilen Gelirler
600	3	1	2	32	Yaz Okulu Gelirleri
600	3	1	2	33	Tezsiz Yüksek Lisans Gelirleri
600	5	1	9	3	Mevduat Faizleri

61 İndirim, İade ve İskonto Hesapları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, gelir olarak tahakkuk eden tutarlardan yapılan indirim, iade ve iskonto izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebede 3 farklı hesapta takip edilen iade, iskonto ve indirimler, devlet muhasebesinde bir hesapta takip edilmektedir. Ayrıca, gelir hesaplarında olduğu gibi, indirim, iade ve iskonto hesapları da 4 düzeyli yardımcı hesaplarda izlenmektedir.

Tablo 4.36. İndirim, İade ve İskonto Hesapları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
61 Satış İndirimleri (-)	61 İndirim, İade ve İskonto Hesapları
610. Satıştan İadeler (-)	
611. Satış İskontoları (-)	610-İndirim, İade ve İskontolar Hesabı
612. Diğer İndirimler (-)	

63 Gider Hesapları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, faaliyet dönemine ilişkin olarak tahakkuk ettirilen her türlü giderin, ekonomik sınıflandırmaya uygun olarak izlenmesi için kullanılır. Ticari muhasebede her bir gider türü için ayrı ayrı hesaplar kullanılmak iken, devlet muhasebesinde bir gider hesabı kullanılmaktadır. Gelir hesabında olduğu gibi, giderler için bir tek hesabın kullanılması, devlet muhasebesinde giderlerin sınıflandırılmadığı anlamına gelmemektedir. Aksine ticari muhasebede 16 hesapta takip edilen giderler, devlet muhasebesinde 490 adet yardımcı hesapta daha detaylı olarak izlenmektedir.

Tablo 4.37. Gider Hesapları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
62 Satışların Maliyeti (-)	63 Gider Hesapları
620. Satılan Mamuller Maliyeti (-)	
621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	
622. Satılan Hizmet Maliyeti (-)	
623. Diğer Satışların Maliyeti (-)	
63 Faaliyet Giderleri (-)	
630. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	
631. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri	
632. Genel Yönetim Giderleri (-)	
65 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)	
652. Reeskont Faiz Giderleri (-)	630 Giderler Hesabı
653. Komisyon Giderleri (-)	
654. Karşılık Giderleri (-)	
659. Diğer Gider ve Zararlar (-)	
66 Finansman Giderleri (-)	
660. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	
661. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	
68 Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	
680. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	
681. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	
689. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	

Yukarıdaki (Tablo 4.36'da) belirtilen, devlet muhasebesinde giderler için bir tek hesabın (630-Giderler Hesabı) kullanılması, giderlerin sınıflandırılmadığı anlamına gelmemektedir. Çünkü devlet muhasebesinde giderler ticari muhasebeden daha ayrıntılı olarak sınıflandırılmaktadır. Devlet muhasebesinde giderler 4 düzeyli yardımcı hesap düzeyinde takip edilmekte olup, ticari muhasebede 16 hesapta takip edilen giderler, devlet muhasebesinde 490 adet yardımcı hesapta, izlenmektedir. Devlet muhasebesinde kullanılan 630.Giderler Hesabının 4 düzeyli yardımcı hesapları örnek olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.38. Giderler Hesabının Yardımcı Hesapları

630	0	0	0	0	GİDERLER HESABI
630	1	0	0	0	Personel Giderleri
630	1	1	0	0	Memurlar
630	1	1	5	0	Ek Çalışma Karşılıkları
630	1	1	0	0	Personel Giderleri
630	3	0	0	0	Mal ve Hizmet Alım Giderleri
630	3	2	0	0	Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları
630	3	2	1	0	Kırtasiye ve Büro Malzemesi Alımları
630	3	2	1	2	Büro Malzemesi Alımları
630	3	2	1	3	Periyodik Yayın Alımları
630	3	2	1	90	Diğer Kırtasiye ve Büro Malzemesi Alımları

69 Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, faaliyet dönemine ait gelir ve gider hesapları hesap grupları ile indirim, iade ve iskonto hesapları hesap grubunda yer alan hesaplardan dönem faaliyet sonucunun üretilmesi için kullanılır. Bu hesap grubunda kullanılan hesaplar arasında önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Devlet muhasebesinde, kamu idarelerinin faaliyetleri sonucunda kâr/zarar etmesi söz konusu olmadığından dolayı, hesap adı faaliyet sonuçları olarak adlandırılmıştır.

Tablo 4.39. Faaliyet Sonuçları Hesap Grubu Karşılaştırması

Ticari Muhasebe Hesapları	Devlet Muhasebesi Hesapları
69 Dönem Net Kârı (Zararı)	69 Faaliyet Sonuçları
690. Dönem Kârı veya Zararı	690 Faaliyet Sonuçları Hesabı
691. Dönem Kârı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları (-)	698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabı
692. Dönem Net Kârı veya Zararı	

7 MALİYET HESAPLARI

Kapsama dâhil kamu idarelerinden maliyet muhasebesi uygulayanlar, maliyet işlemleri için bu ana hesap grubunu Gelir İdaresi Başkanlığınca yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerine uygun olarak kullanırlar. Bu grupta oluşan sonuçlar, faaliyet hesapları ana hesap grubuna aktarılır. Bu nedenle, bu hesap grubunda farklılık bulunmamaktadır.

8 BÜTÇE HESAPLARI

Bütçe hesapları ana hesap grubu, kamu idarelerinin bütçe gelir ve bütçe giderlerinin bütçelerinde yer alan ekonomik sınıflandırmaya uygun olarak izlenmesi ve bütçe uygulama sonuçlarının üretilmesi için kullanılır. Bu ana hesap grubu; bütçe gelir hesapları, bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları, bütçe gider hesapları ve bütçe uygulama sonuçları hesap grupları şeklinde bölümlenir.

Devlet muhasebesi ile ticari muhasebe arasındaki en büyük farklardan biri de devlet muhasebesinde 8'li hesap grubu olan bütçe hesaplarının kullanılmasıdır. Ticari muhasebede 8'li hesap grubu bulunmamakta ve bütçe hesapları kullanılmamaktadır. Devlet muhasebesinde kullanılan bütçe hesapları ve nitelikleri;

- 800 Bütçe Gelirleri Hesabı, kamu idarelerinin bütçeleri veya özel kanunları gereğince bütçe geliri olarak tanımlanan ve nakden veya mahsuben yapılan her türlü tahsilatın izlenmesi için kullanılır.
- 805 Gelir Yansıtma Hesabı, kamu idarelerince bütçe gelirleri hesabı veya bütçe gelirlerinden ret ve iadeler hesabına kaydedilen tutarların ilgisine göre faaliyet hesapları veya ilgili bilanço hesaplarına yansıtılması için kullanılır.
- 810 Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabı, bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben yapılan tahsilattan mevzuatı gereğince yapılan ret ve iadelerin izlenmesi için kullanılır.
- 830 Bütçe Giderleri Hesabı, kamu idarelerinin bütçeleri ile ilgili olup; ödeneğine dayanılarak veya bütçe mevzuatı ve diğer mevzuatın verdiği yetkilerle ödenek üstü olarak nakden veya mahsuben yapılan bütçe giderlerinin izlenmesi için kullanılır.
- 831 Ödeneğine Mahsup Edilecek Harcamalar Hesabı, bir taahhüde veya harcama talimatına dayanmayan giderlerin, bütçede ödeneği öngörülmüş olmasına rağmen, olduğu yer ve zamanda ödeneği olmadığı için ödenemeyen giderlere ilişkin tutarların izlenmesi için kullanılır.
- 833 Bütçeden Mahsup Edilecek Ödemeler Hesabı, herhangi bir dış finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesini sağlayacak kanuni düzenlemelerin tamamlanmasına kadar, anlaşma gereğince peşin ödenmesi gereken komisyon, ücret, garanti ücreti ve benzeri giderler, vadesinde ödenmediği takdirde gecikme faizi doğuracak iç ve dış mali borçlar ile ilgili faiz giderleri, ödeneğinin yılı bütçesinde bulunmasına rağmen tahakkuk işlemlerinin tamamlanamadığı durumlar ile bütçelerinde bu hesaba kaydedilmesi öngörülen işlemlerin muhasebeleştirilmesi için kullanılır.
- 834 Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabı, mahsup dönemine aktarılan avans ve kredilerden bütçe giderine dönüşenlerin izlenmesi için kullanılır.
- 835 Gider Yansıtma Hesabı, bütçe giderleri hesabı, bütçeden mahsup edilecek ödemeler hesabı ve geçen yıl bütçe mahsupları hesabına kaydedilen tutarların, giderler hesabı veya ilgili bilanço hesabına yansıtılması için kullanılır.
- 895 Bütçe Uygulama Sonuçları Hesabı, bütçe yılına ait bütçe gelir ve bütçe gider hesapları hesap grupları ile bütçe gelirlerinden ret ve iade hesapları hesap grubunda yer alan hesaplarda kayıtlı tutarlardan bütçe uygulama sonuçlarının elde edilmesi için kullanılır.

Tablo 4.40. Devlet Muhasebesinde Kullanılan Bütçe Hesapları

8	BÜTÇE HESAPLARI
80	Bütçe Gelir Hesapları
800	Bütçe Gelirleri Hesabı
805	Gelir Yansıtma Hesabı
81	Bütçe Gelirlerinden Ret ve İade Hesapları
810	Bütçe Gelirlerinden Ret ve İade Hesabı
83	Bütçe Gider Hesapları
830	Bütçe Giderleri Hesabı
831	Ödeneğine Mahsup Edilecek Harcamalar Hesabı
833	Bütçeden Mahsup Edilecek Ödemeler Hesabı
834	Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabı
835	Gider Yansıtma Hesabı
89	Bütçe Uygulama Sonuçları
895	Bütçe Uygulama Sonuçları Hesabı

9 NAZIM HESAPLAR

Bu ana hesap grubu, varlık, kaynak, gelir ve gider hesaplarında izlenmeyen ve muhasebenin sadece bilgi verme görevi yüklediği işlemler ile kamu idarelerinin muhasebe disiplini altında toplanması istenen işlemleri ve gelecekte doğması muhtemel hak ve yükümlülükleri kapsar. İleride yükümlülük doğurabilecek işlemler ile kamu idarelerinin her türlü garantileri ve taahhütleri bu grupta açılacak hesaplara kaydedilir ve raporlanır.

90 Ödenek Hesapları Hesap Grubu

Bu hesap grubu, bütçe ödeneklerinin, muhasebe birimlerine gelen ödeneklerin, bunlardan yapılan kullanım ve tenkisler ile mali yıl sonunda mahsup dönemine aktarılan ödeneklerin izlenmesi için kullanılır. Devlet Muhasebesinin ticari muhasebeden bir diğer farkı ise ödenek hesaplarıdır. Ticari muhasebede bütçe hesapları gibi ödenek hesapları da kullanılmamaktadır. Ödenek, kamu idarelerinin bütçe ile kendilerine verilen harcama sınırını belirtir.

Tablo 4.41. Devlet Muhasebesinde Kullanılan Nazım Hesaplar

9	NAZIM HESAPLARI
90	Ödenek Hesapları
900	Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hesabı
901	Bütçe Ödenekleri Hesabı
902	Bütçe Ödenek Hareketleri Hesabı
903	Kullanılacak Ödenekler Hesabı
904	Ödenekler Hesabı
905	Ödenekli Giderler Hesabı
906	Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hesabı
907	Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hesabı

4.4.Kamu Mali Yönetiminde Devlet Muhasebesinin Rolü ve Önemi

Devletin muhasebeye olan ihtiyacı, özel sektörün muhasebeye olan ihtiyaçlarından çok daha fazladır. Çünkü, devletin esas amacı, özel sektörde olduğu gibi kâr elde etmek değil, kamunun gereksinimlerini karşılamak, kamu hizmetlerinin verimli bir şekilde yerine getirilmesini ve toplumun refahını sağlamaktır. Bu nedenle, devletin elde ettiği kaynakları en etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde harcaması ve bu harcamalara ilişkin raporları sunması gerekmektedir (Yıldırım ve Çetinkaya, 2006:22).

Devlet yöneticilerinin geleceğe yönelik karar almada ihtiyaç duyacağı bütün mali bilgilerinin, kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulması, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesi ve bu bilgilerin sınıflandırılması, analiz edilmesi ve raporlanması gerekir. Bu nedenle, ihtiyaç duyulan mali bilgi ve yönetim bilgisinin, karar alıcıların kullanımına tam, doğru ve zamanında sunulması için güvenilir bir muhasebe sistemine, ihtiyaç bulunmaktadır.

Devlet muhasebesi, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve mevzuat hükümlerine uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olmasını ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermelerini sağlayan, hayati önem taşıyan bir araçtır.

Ayrıca devlet muhasebesi, kamu mali yönetim sisteminde, iç kontrolün yapısal bir parçasıdır. İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür (5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, 2003). 5018 sayılı Kanununun 57. Maddesine göre; kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sistemleri; harcama birimleri, muhasebe ve mali hizmetler ile ön mali kontrol ve iç denetimden oluşmaktadır. Ayrıca kamu hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve

genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması mali saydamlığın sağlanmasında zorunludur (Üçbaş, 2013:96).

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda muhasebe sisteminin, yöneticilerin geleceğe ilişkin alacakları kararlarda ihtiyaç duyacağı mali bilginin tam, doğru ve zamanında sunulmasında, etkili iç kontrol sistemin uygulanmasında, mali saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanmasında, önemli bir rolü ve fonksiyonu bulunmaktadır.

Gelişen teknolojiyle birlikte bilgi ve iletişim teknolojileri devlet fonksiyonlarının yerine getirilmesinde 90’lı yılların sonundan beri ülkemizde kullanılmaktadır. Bir sonraki bölümde, Türkiye’de uygulanan devlet muhasebe bilişim sistemleri ve özellikleri anlatılmaktadır.

5.TÜRKİYE'DE DEVLET MUHASEBE BİLİŞİM SİSTEMLERİ

Devlet fonksiyonlarının etkili bir şekilde işlemlerini sağlayan, kamu mali yönetiminin temel bileşenlerinden birisi de mali yönetim bilişim sistemleridir. Mali yönetiminin ihtiyaç duyacağı bilginin zamanında, doğru ve kaliteli bir şekilde elde edilmesi, izlenmesi, raporlanması ve değerlendirilmesi şüphesiz mali yönetimin başarısını belirleyen önemli hususlardır.

Kamu mali yönetimine ilişkin süreçlerin, otomasyona alınması konusunda dünyada, özellikle son 25 yılda ciddi yatırımlar yapılmıştır. Uluslararası alanda yaşanan gelişmeler doğrultusunda, bilgi ve iletişim teknolojilerinin mali yönetim süreçlerinde kullanımı amacıyla, ülkemizde de önemli çalışmalar yapılmış ve farklı kurumlar tarafından, farklı otomasyon sistemleri geliştirilmiştir. Türkiye'de harcama ve muhasebe alanında uygulanan mali yönetimimiz omurgasını oluşturan otomasyon sistemleri, aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

5.1.Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi

Günümüz dünyasında, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, devletlerin işleyiş mekanizması da değişmektedir. Yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda, devletlerin iş yükünün artması ve sunulan hizmetlerin yürütülmesi için gerekli olan işlerin, kağıda dayalı olması, hem işlem süresini uzatmakta hem de maliyetleri arttırmaktadır. Dolayısıyla devletin, gelişmiş ve uygun teknolojileri modern yönetim teknikleriyle birleştirerek, dönemin gereklerine uygun, hizmeti ön plana çıkaran bir yapılanmaya gitmesi zaruri hale gelmiştir. Bu nedenle Türkiye de birçok Kamu Kurumu, bilgi teknolojileri ve otomasyon sistemlerine dayalı iş sürecini benimsemiş ve uygulamaya başlamıştır. Bu kapsamda Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 03 Mart 1999 tarihinde başlatılan say2000i projesi ile ülke çapında bütün saymanlıkları merkeze ve birbirine bağlayan sanal bir ağ üzerinde, saydam, hızlı, güvenli ve bilgi merkezli hizmeti hedefleyen, 1536 birimi kapsayan web tabanlı saymanlık otomasyon projesi hayata geçirilmiştir (Gökgöz, 2010:52).

Bu proje doğrultusunda, devlete ait muhasebe ve hesap bilgileri günlük olarak takip edilerek, güncel bilgiyle desteklenen bir yönetim bilgi sistemi oluşturulmuştur. Ayrıca bu sistem sayesinde kamu çalışanlarının personel ve maaş bilgilerinin, yönetim ve denetimi mümkün hale gelmiştir. Say2000i sistemi uygulandığı dönemde, web tabanlı e-devlet uygulamaları arasında, dünya çapındaki ilk beş büyük projeden biri olup büyüklük ve kapsam açısından ise ülkemizdeki en büyük web tabanlı kamu projesi olmuştur (Gökgöz, 2010:53). Say2000i projesinin büyüklüğünü ve önemini vurgulamak amacıyla, proje öncesindeki mevcut durum ile proje hayata geçirildikten sonraki durum aşağıda açıklanmıştır. Bunlar (Gökgöz, 2010:53);

Say2000i Projesinden önceki durum

- Saymanlıklarda muhasebe kayıt işlemleri ve diğer işlemlerin büyük kısmı manuel olarak yürütülmekteydi.
- Gerek Muhasebat Genel Müdürlüğü merkezi gerekse saymanlıklarda teknoloji kullanımı yeterince yaygınlaşmamıştı.
- Saymanlıklarda uygulama farklılıkları vardı.
- Muhasebeden üretilmesi gereken Kamu Hesapları Bülteni ile diğer devlet hesaplarına ilişkin rapor ve bilgiler gecikmeli olarak çıkartılabilmekteydi.
- Muhasebat Genel Müdürlüğü merkezi ile saymanlıklar arasında istenilen düzeyde bilgi akışı sağlanamamaktaydı.
- Muhasebat Genel Müdürlüğü merkezi ve saymanlıklarda bilgisayar ve iletişim teknolojilerinden yeterince yararlanılmaması, iş ve işlemlerin yapılış biçimi, bilgiye ulaşım zorlukları nedeniyle verimli bir çalışma ortamı yoktu.

Say2000i Projesinden sonraki durum

- Elektronik devlet (e-Devlet) modelinde, kamu mali yönetimi için dünya standartlarında bir altyapı oluşturulmasına katkıda bulunmuştur.
- Saymanlıklarda hızlı ve kaliteli hizmet vermeye başlanmıştır.
- Saymanlıklarda uygulama farklılıkları ortadan kalkmıştır.
- Her ay sonunda tüm Saymanlıkların ay sonu işlemlerini tamamlamalarını müteakiben (yaklaşık bir sonraki ayın 10'una kadar) kesinleşmiş sonuçlar elde edilmekte “Kamu Hesapları Aylık Bülteni” çıkarılmakta ve yayımlanmaktadır.
- Kamu hesaplarında şeffaflık sağlanmaktadır.
- İstenilen zaman diliminde mali tablolar sistemden alınabilmektedir.
- Bütçe ödeneklerinin zamanında ve ihtiyaca göre dağıtılmasına katkıda bulunmaktadır.
- Kamu harcamalarında tasarruf sağlanmaktadır.
- Kurumlar arası elektronik veri alışverişine olanak sağlamaktadır.
- Devletin gelir ve giderleri günlük olarak takip edilebilmektedir.
- Ekonomi yönetimine zengin bilgi ve karar desteği verilmektedir.
- Saymanlıklar sağlık harcamalarını anında kontrol edebilmektedir.
- Personel özlük işlemleri sistemden yapılabilmektedir.
- Saymanlıklar güncel mevzuata anında ulaşabilmekte ve merkezle devamlı irtibat halinde olarak, sorularına cevap alınabilmektedirler.
- Saymanlıklarda bilgisayar ve interneti kullanan personel sayısı artmıştır.

1999 yılında başlanan ve on altı ay süren tasarım, kurulum ve eğitim çalışmalarının sonucunda, 2001 yılında, merkezdeki ve taşradaki bütün muhasebe birimlerinin kullanımına sunulan say2000i sistemi ile devletin mali ve yarı mali nitelikteki bütün faaliyet ve süreçlerinin, anlık olarak takip edilebilmesi ve sistematik veri setleri oluşturulabilmesi mümkün hale gelmiştir. Bunun yanında, devlet muhasebesinde reform niteliğinde yapılan başka bir çalışma da tahakkuk esaslı muhasebeye geçiş aşamasıdır. Bu aşamada Say2000i otomasyon sistemi, tahakkuk esaslı muhasebeye uygun hesap işleyişi ve kod tanımlamaları ile tahakkuk esasına geçiş sürecini hızlandırmış ve özellikle taşradaki muhasebe birimlerinin, yeni muhasebe sistemine uyum sağlamasını kolaylaştırmıştır (Öz, 2007:99).

Say2000i Sisteminin Modülleri

Say2000i otomasyon sistemi 5 ana modülden oluşmaktadır. Bu ana modüller Say2000i Uygulama Eğitim Kılavuzu, 2005:2).

1. Muhasebe Modülü
2. Personel Modülü
3. Sağlık Harcamaları
4. Mevzuat
5. On-line Destek ‘tir.

1-Muhasebe Modülü

Bu modülde, muhasebe kayıtları tutulmakta, devir işlemleri, ay ve yılsonu işlemleri, banka ve ödenek işlemleri yapılmakta, defterler, alındılar, tablolar alınmakta, mevzuatı gereği muhasebe biriminde tutulması ve takip edilmesi gereken dosyalar açılmakta ve bilgileri tutulmaktadır (Serçemeli, 2010:78). Muhasebe modülünde aşağıdaki bölümler bulunmaktadır (Say2000i Uygulama Eğitim Kılavuzu, 2005:2).

- Ön İnceleme,
- Muhasebe Kayıt Formu,
- Raporlar,
- Banka İşlemleri Menüsü,
- Ödenek İşlemleri Menüsü,
- Muhasebe Referans Bilgileri,
- Devir İşlemleri,

- Yıl Sonu İşlemleri,
- Diğer İşlemler,
- Fiş Düzeltme İşlemleri

2-Personel Modülü

Bu modülde, personel maaş hesaplamaları standart hale getirilerek; yersiz ödemelerin ve suistimaller önlenmesi, gelir vergisi matrahlarının doğru hesaplanması, personel hareketlerinin kolaylıkla izlenmesi ve bir veri bankası oluşturularak istatistiki bilgilerin anlık ve doğru olarak elde edilmesi sağlanmaktadır. Personel modülünde aşağıdaki bölümler bulunmaktadır (Say2000i Personel Modülü Uygulama Kılavuzu, 2009:3).

- Kullanıcı Bilgi Girişi
- Memur Maaşları
- Maaş Hesaplama
- Maaş Referans Bilgileri
- Raporlar
- Ek Ders Ödemeleri
- Fazla Çalışma
- Sosyal Hak ve Yardımlar
- Kadro Karşılığı Sözleşmeleri Personel Maaşları
- Açıktan Sözleşmeli Personel Maaşları
- İkinci Görev Aylığı

3-Mevzuat Modülü

Bu modül, Başbakanlık Mevzuat Bilgi Sistemi ile bağlantılı olup Maliye Bakanlığı ve Muhasebat Genel Müdürlüğü bünyesindeki mevzuat bilgileri yer almaktadır.

4. On-line Destek Modülü

Bu modül, uygulamadaki sorunlar için kullanıcılara güncel destek sağlamaktadır.

5.2.Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi

Devletin temel görevlerinden, kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için yeterli ve sürekli gelir kaynaklarına ihtiyaç duyulması ve kaynakların etkin, etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması zorunluluğu, bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmayı gerekli kılmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda Maliye Bakanlığı tarafından, bilgi teknolojileri kullanılarak Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) projesi çalışmalarına başlanmıştır.

Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS), 2006 yılından itibaren say2000i sisteminin genişletilmiş hali olarak, Harcama Birimlerinin (HB) kullanımına sunulmuştur (World Bank Study, 2011:57). KBS projesi ile harcama ve muhasebe birimlerinin, mali işlemlerini bir otomasyon sistemi içinde toplamak suretiyle harcamayı tahakkuk ettiren harcama birimleri ile ödemeyi gerçekleştiren muhasebe birimleri arasında güvenli, hızlı ve elektronik ortamda bilgi akışının sağlanmasını hedefleyen ve say2000i sisteminin fonksiyonları ile birlikte Kamu Mali Yönetimine katkı sağlayacak birçok farklı uygulama da geliştirilmiştir.

KBS sistemi ile harcama birimleriyle muhasebe birimleri arasındaki veri transferinde kâğıt kullanımının en aza indirilmesi, harcama sürecinde kullanılan ve elektronik ortama taşınması, takip edilmesi ve denetime elverişli şekilde muhafazası mümkün olan belgelere ilişkin, uygulama birliğinin sağlanması, harcama sürecinin bütçe aşamasından başlayarak ödenek, tahakkuk, harcama, muhasebe, raporlama ve kesin hesaba kadar olan tüm aşamaları izlenerek, yönetilebilir, iç kontrol ile elektronik denetime elverişli, hızlı ve güvenli bir ortamda işleyen bir yapı oluşturulması hedeflenmiştir (HMB, 13.09.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr).

Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi Modülleri

2006 yılında uygulanmaya başlayan KBS sisteminde, zaman içinde ihtiyaçlar doğrultusunda eklenen yeni modüllerle birlikte toplam 9 uygulama bulunmaktadır. Bu modüller aşağıda açıklanmaktadır (HMB, 13.09.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr);

Kamu Personel Harcamaları Yönetim Sistemi (KPHYS)

Kamu Personel Harcamaları Yönetim Sistemi, kamu kaynaklarının etkin, verimli ve ekonomik kullanılabilmesine yönelik olarak Bakanlık, Müsteşarlık, Genel Müdürlük, Başkanlık olarak teşkilatlanan tüm Kamu Kurumlarında; memur, kadro karşılığı sözleşmeli, sözleşmeli, geçici personel ve işçi olarak çalışan personellerin maaş, ek ders, fazla çalışma ücretleri ile doğum, ölüm, ödül, ikramiye ve eğitim yılına hazırlık ödeneği gibi işlemlerinin (maaş hesaplama, bordro, kontrol dökümleri, ödeme emri belgesi oluşturma, memurların banka hesabına aktarma, personelin sigorta primleri ve istatistiki raporlama işlemleri) operasyonel olarak her ay düzenli olarak yapılmasını sağlayan bir sistemdir.

Harcama Yönetim Sistemi (HYS)

Harcama birimleri ile muhasebe birimleri arasında entegrasyonu sağlamak amacıyla oluşturulan bir sistemdir. Harcama birimleri tarafından Harcama Yönetim Sistemi (HYS) üzerinden ödenek takibi, ödeme emri düzenleme ve her türlü muhasebeleştirme işlemi gerçekleştirilebilmekte ve elektronik ortamda muhasebe birimlerine aktarılmaktadır. 2017 yılında, Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sistemi uygulaması olan (MYS) sistemine geçildiğinden, bu modül artık kullanılmamaktadır.

Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi (TKYS)

18 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe giren, Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri gereği kamu idareleri tarafından, kaynağına ve edinme yöntemine bakılmaksızın, kamu idarelerine ait taşınır malların kaydı, muhafazası ve kullanımı ile yönetim hesabının verilmesi amacıyla oluşturulan bir sistemdir.

Genel Yönetim Mali İstatistik Sistemi (GYMİS)

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunuyla verilen, genel yönetim mali istatistiklerinin derlenmesi ve bu verilerden üretilen raporların belirlenen sürelerde yayımlanma görevi Maliye Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Maliye Bakanlığınca belirlenen mizan formatına uygun olarak, ilgili birimlerce aylık dönemlerde muhasebe kayıtlarından oluşturulan kümülatif mizan verilerinin, takip eden ayın sonuna kadar Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) üzerinden derlenmesi ve izlenmesi amacıyla oluşturulan sistemdir.

Kamu Elektronik Ödeme Sistemi (KEÖS)

Genel Bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin, yurtiçi ödemelerine ilişkin Maliye Bakanlığına bağlı muhasebe birimlerinde düzenlenen, gönderme emirlerinin elektronik ortamda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına (TCMB) aktarılması, TCMB tarafından gönderme emirlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi, TCMB tarafından gerçekleştirilen işlemlerin sonuçlarının (banka ekstresi) elektronik ortamda muhasebe birimlerine ulaştırılması, muhasebe birimlerinde gönderme emirlerinin elektronik ortamda kapatılması esaslarının uygulandığı Kamu Elektronik Ödeme Sistemi (KEÖS), Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü (MGM), Hazine Müsteşarlığı ve TCMB tarafından birlikte kurgulanmış, Maliye Bakanlığı MGM ve TCMB tarafından yazılımı geliştirilen ve işletilen bir sistemdir.

Gümrük Tahsilat Sistemi (GÜMKART)

GÜMKART Tahsilat Sistemi Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü, Mülga Gümrük Müsteşarlığı ve Vakıfbank arasında imzalanan Protokol’e istinaden, gümrük geliri tahsil eden muhasebe birimi veznelerince veya bunlar adına tahsilat yapan mutemetliklerce tahsili veya emaneti gereken gümrük vergileri ile diğer gümrük gelirlerinin, nakit para yerine “debit kart” adı verilen elektronik para kartları ile tahsil edilerek, Maliye Bakanlığı (Muhasebat Genel Müdürlüğü) tarafından işletilen, Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sisteminde (KBS) otomatik olarak muhasebeleştirilmesi uygulamasıdır.

KBS Kullanıcı Raporları (Bütçe, Personel ve Kesin Hesap)

Muhasebe birimlerinin aylık ve yıllık dönemlerde, muhasebe işlemlerine ilişkin ihtiyaç duyulan raporların, Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) üzerinden derlenmesi ve izlenmesi amacıyla KBS Projesi kapsamında oluşturulan sistemlerdir.

Sendika Uygulaması

Bu uygulama ile memur sendikaları, kendilerine verilen şifreleri kullanarak, internet üzerinden sisteme bağlanarak ve kendi üyelerinden yapılan sendika aidatlarını takip edebilmelerini sağlamak ve hesaplarına yatırılan tutarla karşılaştırma imkanını sağlamak amacıyla oluşturulan sistemlerdir. Ayrıca, bu uygulama sayesinde yapılacak karşılaştırma ile yapılabilecek suistimallerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Elektronik Yolluk Bildirimi (E- Yolluk)

E-Yolluk Uygulaması, etkin harcama ve muhasebe yönetimini sağlamaya yardımcı olunması amacıyla, 6245 sayılı Harcırah Kanun hükümlerine göre, harcırah ödemesi yapılacak kişilerin bilgilerinin, KBS ortamında girilmesi sonucu, harcama talimatı, görevlendirme yazısı ve yolluk bildiriminin sistem üzerinden hazırlanarak, yolluk avansı ve ödeme emri belgelerinin elektronik ortamda, muhasebe birimine gönderilmesinin sağlanması uygulamasıdır.

Çağrı Merkezi (Uygulama Destek)

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından, muhasebe birimlerinden gelen sorunların kayıt altına alınması, sorunların çözümünde oluşan gecikmelerin önüne geçilmesi, aynı sorunun kontrolsüz olarak birden fazla merkeze bildiriminin önlenmesi, sorun bildirilirken kurulacak bilgi bankası ile anında sorunların çözümüne yönelik bilgilendirme yapılması, gönderilen elektronik postalara Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne gelen sorunların envanterinin tutularak istatistik bilgi üretilmesi için KBS projesi kapsamında oluşturulan bir uygulama yazılımıdır.

5.3. Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi (e-Bütçe)

Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi (e-bütçe), Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamına giren kurumların, bütçe süreçlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesini sağlamak ve bu sayede ödenek teklif aşamasından harcama aşamasına kadar olan süreci kontrol altında tutarak, etkili bir bütçe politikası uygulamasına olanak sağlamak amacıyla, 2001 yılında başlatılan 2005 yılında ise web tabanlı hale getirilmiş olan projedir. Ülkemizdeki önemli e-devlet projelerinden biri olan bu proje, 2003 yılında Cebit Bilişim Fuarında yer almıştır. Proje 2005 yılında Türkiye Bilişim Vakfı ve TUSİAD tarafından ortaklaşa düzenlenen e-TR yarışmasında finale kalmış ve ikinci olarak ödüllendirilmiştir (BUMKO, 21.10.2019, www.ms.hmb.gov.tr).

E-bütçe uygulaması ile bütçe hazırlık sürecinin yanı sıra, mali yıl içerisindeki bütçe uygulama süreçlerinin tamamı (serbest bırakma, Ayrıntılı Harcama Programı (AHP) ve Ayrıntılı Finansman Programı (AFP) vize ve revize işlemleri, ödenek aktarma ve eklemesi vb.) sistem üzerinde yapılmaktadır. Söz konusu sistem, bütçe hazırlık, bütçe uygulama, performans bütçe, maaş ve yük hesabı, taşıt formu ve rapor hazırlama gibi bölümleri ile günümüzde Merkezi Yönetim Kapsamındaki tüm kamu idareleri tarafından kullanılmaktadır (SBB, 21.10.2019, www.ebutce.sbb.gov.tr).

5.4.Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sistemi

5018 sayılı Kanun tarafından benimsenen temel amaç çerçevesinde, hükümet programları, kalkınma planları ve stratejik planlar ile belirlenen politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması, kamu bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve mali kontrolü için bir mali yönetim bilişim sisteminin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin, mali yönetim süreçlerinde kullanılması konusunda, dünyada son yıllarda önemli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda, ülkemizde de mali yönetim süreçlerinin otomasyona alınması amacıyla, önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu otomasyon sistemleri, özellikle bütçe hazırlık çalışmalarından başlayarak, bütçe uygulamaları, harcama ve muhasebe işlemleri ile kesin hesabın çıkarılmasına kadar yaşanan tüm süreçlerin izlenmesi, yönetilmesi ve denetime hazır hale getirilmesi amacı ile kullanılmaktadır (HMB, 08.10.2019, www.bkmybs.maliye.gov.tr). Ancak, mali yönetim süreçlerine yönelik olarak, farklı kurumlar tarafından, birbirinden bağımsız geliştirilen bu otomasyon sistemleri, mükerrer iş süreçlerinin oluşması ve otomasyon sistemleri arasındaki entegrasyon düzeyinin sınırlı kalması gibi birtakım sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu sorunların çözümü amacıyla, 5018 sayılı Kanun kapsamında öngörülen ilkeler doğrultusunda tasarlanmış, bütünleşik bir kamu mali yönetim bilişim sisteminin oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

5.4.1.Sistemin Tanımı

Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi (BKMYBS), kamu mali yönetiminin fonksiyonel süreçlerini destekleyen, birbirleri ile entegre bir şekilde çalışan ve ilgili taraflara ve karar vericilere ihtiyaç duyulan bilgi ve raporları sunan yazılımların oluşturduğu sistemler bütünüdür (HMB, 08.10.2019, www.bkmybs.maliye.gov.tr).

BKMYBS temel amacı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan işlemlerin, elektronik ortamda ve bütünleşik bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak, ilgili mevzuatında tutulması ya da düzenlenmesi öngörülen defter, kayıt, belge ve benzeri içeriklerin elektronik ortamda oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafazası ve sunulması ile söz konusu kanun kapsamındaki süreçlere yönelik, bilişim sistemleri arasındaki birlikte işlerlik standartlarının ve güvenlik politikalarının belirlenmesidir (BKMYBS Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2018).

BKMYBS'nin en temel özelliği olan sistemler arası entegrasyon, mali veya mali olmayan verilerin sisteme ilk girişinden, güvenli bir şekilde saklanmasına ve farklı fonksiyonlara ilişkin modüller arasında paylaşılmasına kadar, etkili bir şekilde yönetilebilmesini ifade eder. Sistem kurgusu içerisinde oluşturulacak entegrasyon yapıları, gerçek zamanlı veri paylaşımını sağlayacağı gibi birden fazla kurumun dahil olduğu entegre iş süreçlerinin, elektronik ortamda gerçekleştirilmesini de mümkün kılmaktadır. BKMYBS, aşağıda sıralanan fonksiyonel süreçlere ilişkin olarak birbirleri ile etkileşimli bir şekilde çalışan yazılımların yer aldığı, entegre sistemlerden oluşmaktadır. Bunlar (BKMYBS Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,2018);

- Makroekonomik tahmin ve planlama,
- Mali planlama,

- Bütçe hazırlık,
- Bütçe işlemleri ve bütçe uygulama,
- Nakit yönetimi,
- Borç yönetimi,
- Gelir yönetimi,
- Kamu personel yönetimi,
- Varlık yönetimi,
- Muhasebe ve mali raporlama,
- İzleme ve değerlendirme,
- Denetim.

BKMYBS’ nin merkezi sistemleri ve bu sistemleri geliştiren idareler aşağıda açıklanmaktadır. Bunlar (HMB, 08.10.2019, www.bkmybs.maliye.gov.tr);

1-Makroekonomik Tahmin ve Planlama Sistemi

Bu sistem, büyüme, kamu maliyesi, ödemeler dengesi, enflasyon, istihdam gibi makroekonomik tahmin ve planlamanın yapılabilmesi amacı ile ihtiyaç duyulan verilerin toplanması, yönetilmesi, analiz edilmesi, raporlanması ve yayınlanması işlevlerini gerçekleştiren sistemdir.

Tablo 5.1. Makroekonomik tahmin ve planlama Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Makroekonomik Tahmin ve Planlama Sistemi	• (Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), • Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

2-Mali Planlama Sistemi

Bu sistem, merkezi yönetim bütçe hazırlık sürecindeki kamu politika ve uygulamalarının belirlenmesi, gelecek dönemlere ilişkin gelir, gider ve borçlanma tahminlerinin yapılması amacı ile kullanılan sistemdir.

Tablo 5.2. Mali Planlama Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Mali Planlama Sistemi	• (Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), • (Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB)

3-Bütçe Yönetim Sistemi

Bu sistem, merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması ve bütçe uygulama süreçlerinin yönetilmesi amacı ile kullanılan sistemdir.

Tablo 5.3. Bütçe Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Bütçe Yönetim Sistemi	• E-Bütçe (Strateji ve Bütçe Başkanlığı) • KA-YA (Kamu Yatırımları Bilgi Sistemi) (Strateji ve Bütçe Başkanlığı)

4-Nakit Yönetim Sistemi

Bu sistem, kamu idarelerinin mevcut ve geleceğe yönelik, nakit tahmin, programlama, aktarım, izleme ve hazine hesaplarının yönetim işlemlerinin gerçekleştirildiği sistemdir.

Tablo 5.4. Nakit Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Nakit Yönetim Sistemi	• NYBS (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • KBS-KEÖS (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • E-Bütçe (Strateji ve Bütçe Başkanlığı) • VEDOP (Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)) • NTAS (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

5-Borç Yönetim Sistemi

Bu sistem, kamu iç ve dış borçlanmaları ile Hazine alacaklarının (anapara, faiz ve masraflar) planlamasının yapıldığı ve gerçekleştirilen ödemeler ile Hazine alacaklarına dair kayıtların tutulduğu sistemdir.

Tablo 5.5. Borç Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Borç Yönetim Sistemi	• HMBS – İç Borç Bilgi Sistemi (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • HMBS – Dış Borç Bilgi Sistemi (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • HMBS - ÇTTH Bilgi Sistemi (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • DPK (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • NTAS (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

6-Gelir Yönetim Sistemi

Bu sistem, ilgili kanunlarına dayanılarak toplanan vergi, resim, harç ve benzeri gelirler ile hizmet karşılığı elde edilen gelirler, taşınır ve taşınmazlardan elde edilen her türlü gelirler, alınan bağış ve yardımlar ve diğer gelirlere ilişkin tarh, tebliğ, tahakkuk, tahsilat işlemlerinin yürütüldüğü sistemdir.

Tablo 5.6. Gelir Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Gelir Yönetim Sistemi	• KBS (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • BİLGE Gümrük ve Ticaret Bakanlığı) • VEDOP (GİB) • HMBS – AYBS (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

7-Kamu Personel Yönetim Sistemi

Kamu personeline ilişkin kadro, pozisyon ve özlük bilgilerinin takip edildiği, başvuru, atama, tayin, terfi gibi işlemlerin gerçekleştirildiği, aylık, ücret, ek ders, fazla çalışma gibi personel ödemelerinin hesaplandığı sistemdir.

Tablo 5.7. Kamu Personel Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Kamu Personel Yönetim Sistemi	• KBS (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • E-Bütçe (Strateji ve Bütçe Başkanlığı)

8-Varlık Yönetim Sistemi

Bu sistem, kamu idarelerine ait taşınır, taşınmaz ve haklar ile diğer varlıkların elde edilmesi, tahsisi, devri ve elden çıkarılması gibi varlık yönetimine ilişkin işlemlerin gerçekleştirildiği sistemdir.

Tablo 5.8. Varlık Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Varlık Yönetim Sistemi	• MEOP (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) • KBS - TKYS (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

9-Harcama Yönetim Sistemi

Harcama yönetim sistemi, harcama süreçlerine ilişkin olarak, “Harcama Talimatı Onay Belgesi” ve “Ödeme Emri Belgesi” ile diğer kanıtlayıcı belgelerin e-belge standartlarına uygun olarak elektronik ortamda hazırlanmasına olanak sağlayan ve muhasebe yönetim sistemi ile entegre çalışan sistemdir.

Tablo 5.9. Harcama Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Harcama Yönetim Sistemi	• MYS (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

10-Muhasebe Yönetim Sistemi

Bu sistem, kamu idarelerine ait mali işlemlerin yürütüldüğü ve bu süreçlerde kullanılması zorunlu belgelerin e-belge ve e-imza altyapısına uygun olarak elektronik ortamda oluşturulduğu, kaydedildiği, raporlandığı ve saklandığı sistemdir.

Tablo 5.10. Muhasebe Yönetim Sistemi

	<i>Kullanılan Sistem(ler) Geliştiren İdare</i>
Muhasebe Yönetim Sistemi	• KBS (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • Yeni Devlet Muhasebe Sistemi (Hazine ve Maliye Bakanlığı) • HMBS (Hazine ve Maliye Bakanlığı)

11-İzleme ve Değerlendirme Sistemi

Bu sistem, politika yapıcılara ve üst düzey karar vericilere BKMYBS kapsamındaki sistemlerde üretilen verilerden hareketle, politikaların izleme ve değerlendirmesini sağlamak üzere ihtiyaç duyulacak analizlerin yapıldığı ve raporların sunulduğu sistemdir.

12-Denetim Sistemi

Kamu idareleri ile ilgili dış denetim süreçlerinin yürütülebilmesi amacı ile gerekli olan verilerin toplandığı ve işlendiği sistemdir.

5.4.2. Sistemin Temel Prensipleri

Kamu mali yönetimine ilişkin olarak, merkezi düzenleyici ve yönlendirici idareler ile diğer kamu idareleri tarafından geliştirilen otomasyon sistemlerinin, bütünsel bir bilişim sistemi altyapısına kavuşturularak, ulusal düzeyde BKMYBS oluşturulması ve işletilmesi, 2017 tarihli “Bütünsel Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Politika Belgesi ve Eylem Planı” konulu 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi ve 2016 tarihli 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı esas alınarak, aşağıda yer alan temel prensipler çerçevesinde gerçekleştirilir. Bunlar (BKMYBS Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,2018);

- Bilişim sistemleri arasında uçtan uca entegre iş süreçlerinin oluşturulması amacıyla yönelik olarak, gerekli olan birlikte işlerlik standartları açık bir şekilde belirlenir.
- Belirlenen temel birlikte işlerlik standartları Standart Belge ve Raporlama adı altında, www.sbr.gov.tr adresinde yayımlanır.
- Kamu idarelerine ait yetki ve sorumluluklar çerçevesinde belirlenen birlikte işlerlik standartları teknik, organizasyonel ve anlamsal olmak üzere üç boyuttan oluşur.
- 5018 sayılı Kanun ile tanımlanan kamu mali yönetimine ait temel prensiplere göre tasarlanacak mimarinin yapılandırılmasında entegrasyona dayalı, yenilikçi ve süreç odaklı bir yaklaşım benimsenecektir.
- Üst politika belgeleri ile bütçe arasındaki bağlantının kurulması desteklenecektir.
- Kamu mali yönetiminin önemli bileşenleri arasında yer alan stratejik planlama, performans programı, faaliyet raporları, iç kontrol ve risk yönetimi gibi unsurlar da sistem tasarımına dahil edilecektir.
- Kamu kaynağının stratejik önceliklere göre tahsisine imkan vermek üzere, plan-program-bütçe ile hedef-bütçe-performans-hesap verme arasındaki bağlantıların oluşturulması desteklenecektir.
- Gerekli teknik altyapıya sahip idarelerin, ilgili mali süreçlerini kendilerine ait bilişim sistemleri aracılığıyla yerine getirmelerini sağlamaya yönelik entegrasyon çözümleri geliştirecektir. Entegrasyon çözümlerinin oluşturulmasındaki temel amaç, elektronik veri alışverişinin sağlanması, mükerrer işlemlerin ortadan kaldırılması, kontrol düzeyinin ve veri güvenliğinin artırılmasıdır.
- BKMYBS ilişkin tasarım, 5018 sayılı Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin mümkün olduğu ölçüde elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesi amacıyla yönelik olarak yapılacak ve bu çerçevede elektronik imza, elektronik belge kullanımına azami ölçüde gayret edilecektir.
- BKMYBS, e-Tedarik, e-Fatura, e-Tahsilat, e-Denetim, mali tablo analizi, risk analizi, karar destek sistemi ve erken uyarı sistemi gibi modern uygulama ve yöntemleri içerecek şekilde tasarlanacaktır.

5.4.3. Bütünsel Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin Mevcut Sorunları

Kamu idareleri tarafından mali süreçlere yönelik olarak halihazırda kullanılan, farklı kurumlar tarafından ve birbirinden büyük ölçüde bağımsız geliştirilen otomasyon

sistemleri ile ilgili aşağıda sıralanan bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar (BKMYBS, 11.10.2019, www.muhasibat.hmb.gov.tr);

- Bilişim sistemleri arasındaki sınırlı entegrasyon,
- Mükerrer iş süreçleri ve aynı işlem için farklı uygulama,
- Bilişim teknolojilerinden elde edilmesi beklenen fayda düzeyinin yetersizliği,
- Emek-yoğun olarak devam eden işlemler ve verimlilik kaybı,
- Bilgi sistemleri arasındaki veri ihtiyacının yeniden veri girişi yöntemi ile yapılması,
- Bilişim sistemlerine yönelik ortak bir veri sözlüğü bulunmaması,
- Plan-program-bütçe bağlantısı ile hedef-bütçe-performans ve hesap vermede zorluk,
- Karar alma süreçlerinde ihtiyaç duyulan veri setinin oluşturulamaması,
- Kaynakların belirlenecek önceliklere göre tahsisi ve bunların takibinde sıkıntı yaşanması,
- Taahhütlerinin takibinde ve varlıkların yönetiminde sistemlerin yetersizliği,
- Sistemlerin mevcut yapıları nedeniyle yeni teknolojileri kullanma ve uyum sorunu,
- İdarelerin, merkezi sistemler tarafından üretilen mali bilgiye erişim imkanının sınırlılığı,
- Vatandaş odaklı projelerin gerçekleştirilmesinde sıkıntılar yaşanması,
- Sorumlulukların, yükümlülüklerin ve standartların net olarak belirlenememiş olması,
- Denetim süreçlerinde bilişim teknolojilerinden istenilen düzeyde yararlanılamaması, gibi sorunlar mevcuttur.

5.4.4. Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminden Beklenen Faydalar

Bütünleşik bir kamu mali yönetim bilişim sistemi oluşturulması sonucunda elde edilmesi beklenen temel faydalar aşağıdaki gibi sıralanabilir (GSB, 11.10.2019, <http://www.gsb.gov.tr>);

- Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması,
- Harcama süreçlerindeki kontrol düzeyinin artması,
- Kamuda finansal raporlama imkanlarının geliştirilmesi,
- Karar alma süreçlerinde istatistiksel analiz yöntemlerinin etkin ve yaygın kullanılması,
- Mali süreçlerdeki iş ve işlemlerin daha hızlı ve doğru bir şekilde yerine getirilmesi,
- Elektronik belgenin yaygınlaşmasıyla birlikte, kağıt kullanımının en aza indirilmesi ve kağıda dayalı süreçlerden dolayı oluşan sorunların giderilmesi,
- Otomasyon düzeyindeki artışa bağlı olarak insan kaynağının verimli alanlarda değerlendirilmesi,
- İç ve dış denetim faaliyetlerinde bilgisayar destekli tekniklerin kullanım imkanının artması,
- Ülkemizin içinde bulunduğu e-Dönüşüm sürecinin hızlanmasının sağlanması beklenmektedir.

5.5.Yeni Harcama Yönetim Sistemi (MYS)

Yeni Harcama Yönetim Sistemi (MYS), kamu idarelerinin, e-belge standartlarına uygun olarak “Harcama Talimatı Onay Belgesi” ve “Ödeme Emri Belgesi”ni elektronik ortamda hazırlamalarına olanak sağlayan bir bilişim sistemidir (Yeni Harcama Yönetim Sistemi Kullanıcı Kılavuzu, 2017:4). Mevcut uygulamada kullanılan Harcama Talimatı, Onay Belgesi ve İhale Onay Belgesi dokümanları “Harcama Talimatı Onay Belgesi” adı altında tek belge olarak yeniden tasarlanmış ve elektronik belge formatında tanımlanmıştır. Evrensel İş Dili (Universal Business Language-UBL) esas alınarak

yapılan bu tanımlama projenin ilerleyen aşamalarında oluşturulması düşünülen e-Tedarik alt yapısına da hazırlık niteliğindedir. Proje kapsamında oluşturulan “Yeni Ödeme Emri Belgesi” ise temel kurgu olarak muhasebe kayıtlarına esas teşkil eden ödeme bilgilerinin muhasebe birimlerine iletilmesi çerçevesinde bir fonksiyon ifa etmektedir. Mevcut ödeme emri belgesinden tamamı ile farklı bir içeriğe sahip olan yeni Ödeme Emri Belgesinde muhasebe hesap kodları yer almamaktadır. Belgelerin uzmanlık alanlarına uygun içeriklere sahip olması amacı ile yapılan yeni belge tasarımları, Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi ile ilgili süreçlerin, birlikte çalışabilirlik esasları çerçevesinde yerine getirilebilmesi şeklinde kurgulanmıştır (MGM, 21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr).

Yeni Harcama Yönetim Sistemi’nin temel amacı, mevzuatı gereğince ıslak imzalı belgeye dayalı olarak yürütülmekte olan harcama süreçlerinin, belirlenmiş standartlarına uygun olarak hazırlanmış olan e-belge ile yerine getirilmesidir. Söz konusu uygulamanın kullanımı veya mevcut yönetim bilgi sistemleri ile adaptasyonu için kamu idarelerinin herhangi bir ek maliyete katlanmalarına gerek kalmayacaktır (MGM, 21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr).

Yeni Harcama Yönetim Sisteminin modülleri ve işlevleri aşağıda yer almaktadır. Bunlar (Yeni Harcama Yönetim Sistemi Kullanıcı Kılavuzu, 2017:4);

1. Harcama Yönetimi Modülü

Bu modül; harcamalar, tanımlamalar, yolluk işlemleri ve referanslar bölümlerinden oluşmaktadır.

- Harcamalar
  - Harcamalar: Yeni bir harcamanın başlatıldığı veya daha önce verileri girilmiş olan harcamaların bulunduğu alandır. Ayrıca, bir harcama talimatı onay belgesine bağlı olarak Ödeme Emri Belgesi oluşturulmak istenildiğinde, ilgili Harcama Talimatı Onay Belgesinin görüntülenerek sürecin devam ettirileceği alt modüldür.
  - Ödeme Emirleri: Veri girişi yapılmış olan Ödeme Emri Belgelerinin görüntülediği alt modüldür
- Tanımlamalar
  - Abonelikler: Harcama biriminin elektrik, su, telefon gibi aboneliğe bağlı ödemeleri için, aboneliklerini tanımlayacakları ve bu kayıtlara ilişkin sorgulama yapabilecekleri bir alt modüldür.
  - E-Fatura: Mal ve hizmet alımlarında harcama birimleri adına kesilmiş olan faturalarının, e-belge olarak görüntüleneceği alt modüldür.
- Yolluk İşlemleri
  - Denetim Görevi Listesi: Denetim elemanı yolluk işlemlerine ilişkin olarak denetim görev tanımlamalarının yapılacağı alt modüldür.
  - Denetim Avans Listesi: Denetim elemanları yolluk işlemlerine ilişkin olarak, denetim elemanlarının e-Devlet Kapısı üzerinden yapmış oldukları avans taleplerinin görüntüleneceği alt modüldür.
  - Yolluk Süreci: Yurtiçi görevlendirilmelerinde, ilgili personelin yolluk bildirimini e-Devlet Kapısı üzerinden yapabilmeleri için kullanılan alt modüldür.
- Referanslar
  - Kamu İdaresi İşlemleri: Merkezi yönetim bütçesi içerisinde yer alan kamu idarelerine ilişkin bilgilerin tutulduğu alt modüldür.
  - Kamu Birimi İşlemleri: Kamu idaresinde yer alan birimlerin bilgilerinin tutulduğu alt modüldür.
  - Harcama Birimi İşlemleri: Harcama biriminin tanımlanması, silinmesi veya sorgulanması işlemlerinin yapılabileceği alt modüldür.
  - Ödeme Kalemi İşlemleri: Ödeme kalemlerinin tanımlanması, silinmesi veya sorgulanması işlemlerinin yapılabileceği alt modüldür.

- Kesinti İşlemleri: Ödemelerden yapılacak olan kesintilerin tanımlanması, silinmesi veya sorgulanmasına ilişkin işlemlerin yapılabileceği alt modüldür.

2. Taşınır (Varlık) Yönetimi Modülü

Bu modül, kamu idarelerinin varlık işlemlerini kapsar.

- Taşınır İşlemleri

- TİF Listesi: Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi (TKYS) üzerinden veya kamu idarelerinin kendilerine ait varlık yönetim sistemlerinden düzenlenmiş olan Taşınır İşlem Fişlerinden, ödemeye ilişkin olanlarının listeleneceği alt modüldür

3. Yardım Modülü

Bu modül, sistemin kullanımına ilişkin kılavuz, eğitim videosu gibi yardımcı materyallerin bulunduğu modüldür.

Harcama Yönetim Sistemde “Veri Giriş Görevlisi”, “Gerçekleştirme Görevlisi”, “Harcama Yetkilisi” ve “Strateji Kullanıcısı” olarak dört farklı rol bulunmaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmaktadır (Yeni Harcama Yönetim Sistemi Kullanıcı Kılavuzu, 2017:5);

Veri Giriş Görevlisi; “Harcama Talimatı Onay Belgesi” ile “Ödeme Emri Belgesi”ni sistem üzerinden hazırlayarak Gerçekleştirme Görevlisine gönderen kişidir. Belgeler üzerinde imzası bulunmamakta ancak yaptığı işlemlerin kaydı sistem tarafından tutulmaktadır.

Gerçekleştirme Görevlisi; Veri Giriş Görevlisi tarafından hazırlanan belgeleri kontrol ederek onaylan veya belgeleri kendisi hazırlayarak sistem üzerinden Harcama Yetkilisine gönderen kişidir. Gerçekleştirme Görevlisinin Harcama Talimatı Onay Belgesinde “Düzenleyen”, Ödeme Emri Belgesinde ise “Gerçekleştirme Görevlisi” sıfatıyla imzası bulunmaktadır.

Harcama Yetkilisi; Gerçekleştirme Görevlisi tarafından sistem üzerinden gönderilen Harcama Talimatı Onay Belgesi veya Ödeme Emri Belgesini onaylayarak imzalayan ve elektronik ortamda muhasebe sistemine gönderen kişidir.

Strateji Kullanıcısı; harcama sürecine ilişkin ön mali kontrol işlemlerini yapmakta ve sistem üzerinden gerçekleştirdiği kontrollere ilişkin görüş yazısı düzenleyerek Harcama Yetkilisi veya Gerçekleştirme Görevlisine gönderen kişidir.

5.4.1. Eski Harcama Yönetim Sistemi ile Yeni Harcama Yönetim Sistemi Arasındaki Temel Farklılıklar

Kamu idareleri tarafından kullanılan eski Harcama Yönetim Sistemi (HYS) ile Yeni Harcama Yönetim Sistemi (MYS) arasındaki temel farklılıklar aşağıdaki tabloda yer almaktadır (MGM, 21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr).

Tablo 5.11. Eski Harcama Yönetim Sistemi ile Yeni Harcama Yönetim Sistemi Arasındaki Temel Farklılıklar

Eski (HYS)	Yeni (MYS)
Harcama biriminin bağlı olduğu muhasebe biriminin kodu ile birlikte kurumsal kodun 5 düzey bilgisi harcama biriminin kimliğini göstermektedir.	Her harcama biriminin bir Vergi Kimlik Numarası (VKN) vardır. Bu VKN, doğrudan harcama birimini kimliğini göstermektedir.
Harcama birimi tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinde muhasebe hesapları bulunmaktadır.	Ödeme emri belgesinde muhasebe hesapları bulunmamaktadır. Yeni sistemde kullanılan ödeme emrinde muhasebe hesapları yerine, sözel ifadeler içeren ve harcama birimi personelleri

			tarafından kolayca anlaşılan referans değerler kullanılmaktadır.
Harcamada süreç mantığı bulunmamaktadır.			Harcama Talimatı-Onay Belgesi ile başlayan ve ödeme emri belgesi düzenlenmesi ile biten süreç bazlı harcama yapısı mevcuttur.
E-belgeye müsait değildir.			Sistem tasarımı e-belgeye uygun şekilde yapılmıştır. Kısa vadede sistemde harcama talimatı, ödeme emri belgesi, taşınır işlem fişi, e-fatura e-belge formatında olacaktır.
Harcama Yetkilisi ve Gerçekleştirme Görevlisi olmak üzere iki kullanıcı bulunmaktadır.			Sistemde Veri Giriş Görevlisi, Gerçekleştirme Görevlisi, Strateji Kullanıcısı ve Harcama Yetkilisi olmak üzere 4 kullanıcı bulunmaktadır. Veri giriş görevlisince hazırlanan belgeler, Gerçekleştirme Görevlisi ve Harcama Yetkilisince elektronik ortamda onaylanacaktır. Ayrıca eski sistemde olmayan bir işlev olarak Ön Mali Kontrol eklenmiştir. Düzenlenen belgeler, opsiyonlu olarak Strateji Kullanıcısına iletebilmektedir. Bu belgeler Strateji Kullanıcısı tarafından sistem üzerinde görülebilmekte ve inceleme yapılabilmektedir.

Tablo 5.11’ de görüldüğü gibi, Yeni Harcama Yönetim Sistemi, harcama sürecine getirdiği süreç bazlı harcama ve e-belge alt yapısı gibi birçok yenilikle, eski sistemin aksaklıklarını gidermeye çalışmaktadır.

5.6.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi

Maliye Bakanlığı (Muhasebat Genel Müdürlüğü) tarafından geliştirilen Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesinin temel amacı, kamu mali yönetim sistemimiz içerisinde yer alan bilişim sistemleri arasındaki entegrasyon düzeyinin artırılması ve entegre iş süreçlerinin oluşturulmasıdır. Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımı olarak, Maliye Bakanlığı, halen “say2000i” adı ile kullanılan devlet muhasebesi bilişim sistemini, birlikte çalışabilirlik ve e-belgeye uyumlu yeni muhasebe sistemi ile yenilemiştir.

Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi, elektronik belge kurgusu ile harcama sürecinden başlatılarak, kamu idarelerinin muhasebe birimlerine ait iş ve işlemlerin süreç bazlı bir yaklaşımla otomatik kayıt yapılabilmesi amacı ile geliştirilmiş bir sistemdir. Yeni Devlet Muhasebe Sistemin temel modülleri ve işlevleri aşağıdaki tabloda açıklanmaktadır (MGM, 21.10.2019, muhasebe.muhasebat.gov.tr).

Tablo 5.12 Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sisteminin Temel Modülleri ve İşlevleri

Modül Adı	Temel İşlevi
<i>Alacak İşlemleri</i>	Alacak dosyalarına ilişkin her türlü işlemin yapıldığı, alacak tahakkuklarının ve borçlu işlemlerinin gerçekleştirildiği, faiz hesaplamalarının yapıldığı ve alacak dosyalarına ilişkin raporların sunulduğu modüldür.
<i>Bütçe Ödenek İşlemleri</i>	E-bütçe sistemiyle entegre şekilde çalışan, bütçe, ödenek gönderme ve tenkis işlemlerinin görüntülediği modüldür.
<i>Emanet İşlemleri</i>	Emanet hesaplarında takip edilen değerlere ilişkin toplu ödeme taleplerinin oluşturulduğu, emanetlere ilişkin düzeltme, gelir olarak kaydetme, mahsup etme ile ödeme işlemlerinin yapıldığı modüldür.
<i>İdari İşlemler</i>	Kamu idaresi, harcama birimi ve muhasebe birimlerine ilişkin tanımlama ve güncelleme işlemlerinin yapıldığı, aynı zamanda harcama birimleri arasındaki devir işlemlerinin gerçekleştirildiği modüldür.
<i>Muhasebe İşlemleri</i>	Diğer modüllerden oluşturulan kayıtların kontrol edilerek yevmiyeleştirme işlemlerinin yapıldığı, muhasebe kayıtlarının görüntülediği, MİF dökümlerinin alındığı, hesap planlarının yönetildiği ve muhasebe raporlarının temin edildiği modüldür.
<i>Ödeme İşlemleri</i>	Personel ödemeleri ve MYS kaynaklı ödemeler ile muhasebe süreçlerinde ödeme talebi olarak oluşturulan ödeme kayıtlarının onaylandığı, banka talimatlarının gerçekleştirildiği, proje ve taahhüt dosyalarının yönetildiği, ödeme süreçleriyle ilgili tanımlamalarının yapıldığı modüldür.
<i>Tahsilat İşlemleri</i>	Münferit tahsilat işlemlerinin yanı sıra alacak dosyalarına yahut ön ödemelere ilişkin tahsilatların yapıldığı, teminat mektubu işlemlerinin gerçekleştirildiği modüldür.
<i>Varlık İşlemleri</i>	Taşınır Kayıt Yönetim Sistemi yahut kamu idarelerinin yönettikleri envanter sistemleriyle entegre olarak çalışabilen, taşınır işlemlerinin otomatik kayıtlarının oluşturulduğu, taşınmaz, taşınır ve gayri maddi duran varlıkların amortismanlarıyla birlikte takip edilebildikleri modüldür.

Tablo 5.12’de yer alan bilgilere göre, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sisteminin modülleri, muhasebe işlemlerinin süreç bazlı olarak yerine getirilmesi için tasarlanmış uygulamalardan oluşmaktadır.

5.5.1.Mevcut (Say2000i) Sistemi ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi Arasındaki Temel Farklar

5018 sayılı Kanunun temel prensipleri çerçevesinde tasarlanan ve geliştirilen Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sisteminin temel özellikleri aşağıdaki gibidir (MGM, 21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr):

- İdare bazlı veri ve muhasebe kaydı tutmak üzere geliştirilen sistem sayesinde, bir kamu idaresine ait birden fazla hesap planı ve yevmiye defteri yönetimi mümkündür.
- Birbiriyle entegre bir şekilde çalışan modüllerden oluşan sistem, tanımlı kurallar çerçevesinde dış sistemler ile gelişmiş entegrasyon olanaklarına sahiptir.

- Tanımlanan standartlara uygun e-Belgeler (yapısal dosyalar) otomatik olarak işlenebilmekte, böylece mali işlemlere ait mükerrer veri girişi engellenerek, muhasebe kayıtlarının otomatikleştirilmesi sağlanmaktadır.
- Kullanılan internet ve mobil teknolojiler sayesinde, işlemlerin yer ve zamandan bağımsız yapılabilmesine imkan sunmaktadır.
- Elektronik ortamın işleyişine göre tamamı ile yenilenen ve tanımlanan yeni belge içerikleri sayesinde, iş ve işlem süreçlerinin daha etkin bir şekilde yerine getirilmesini sağlamaktadır.

Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sisteminin, mevcut say2000i uygulaması arasındaki temel farklılıkları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (MGM, 21.10.2019, www.muhasebat.hmb.gov.tr).

Tablo 5.13. Mevcut Say2000i Sistemi ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi Karşılaştırması

<i>Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi</i>	<i>Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi</i>
Muhasebe birimi muhasebesi	Bir kamu idaresi ile ilişkili birden fazla hesap planı yönetimine imkan tanıyan kurum muhasebesi;
Muhasebe kayıt formu (İşlem bazlı muhasebe)	Süreç bazlı muhasebe (muhasebe kayıtlarının otomatikleştirilmesi)
Kağıda dayalı işlem adımları	Elektronik belge alt yapısına uygun olarak, e-Tedarik, e-Tahsilat, e-Fatura gibi uygulamalar
Tek katmanlı mimari	Mikro servis tasarımlı mimari
Geleneksel veri alışverişi yöntemleri	Dış sistemler ile gelişmiş entegrasyon olanakları
Desktop / Thinclient	PC + Mobil (yer ve zamandan bağımsız işlem yapılabilmesi)

Tablo 5.13'te görüldüğü üzere, Yeni Devlet Muhasebe Sisteminin getirdiği süreç bazlı muhasebe, e-belge alt yapısı ve PC+Mobil uygulaması gibi yenilikler sayesinde, eski sistemden kaynaklı hata ve noksanlıkların önlenmesi, kağıt dayalı işlem adımlarının azaltılması ile yer ve zamandan bağımsız olarak işlem yapılabilmesi olanağı sağlanmaktadır.

6.ÇALIŞMANIN ANA DEĞİŞKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER: MODEL VE HİPOTEZ GELİŞTİRME

Bu çalışmayla, 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle uygulamaya giren, Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun olan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yeniliklerden, yeni sisteme geçiş sürecinde yapılan pilot uygulama, eğitim ve teknik desteğin yeterli olup olmadığı ile yeni sistemin mevcut sistemle karşılaştırılması ve yeni sistemden beklenen faydaların elde edilip edilmediğine yönelik tespitler yapılmaya çalışılmaktadır.

Bu bölümde, çalışmada kullanılan ölçeği oluşturan ana değişkenler ve alt değişkenler olan, yeni bilişim sistemin getirdiği yenilikler, geçiş sürecinde yapılması gerekenler, yeni sistemin mevcut sisteme göre üstünlükleri ve yeni sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkiler açıklanacaktır.

6.1.Çalışmanın Ana Değişkenleri Arasındaki İlişkiler ve Hipotezler

6.1.1.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine Geçiş Sürecinde Yapılması Gerekenler ile Sistemden Beklenen Fayda Arasındaki İlişki

Son yıllarda sosyal, ekonomik ve teknolojik alanında yaşanan gelişmeler hızlı bir artış göstermekte ve yaşanan bu hızlı artış, değişimi ve gelişimi de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla her geçen gün yeni bir buluş, yeni bir teknolojik ürün veya bilişim sistemi hayatımızda yerini almaktadır. Herkes kendisini ister istemez, bu yeni teknoloji ve bilişim sistemi içinde bulmakta ve bu gelişmeleri hayatına entegre etmektedir. Bilgi ve teknoloji alanlarında yaşanan bu gelişmelerden, kamu kurumları da etkilenmekte ve kamu hizmetlerinin daha etkin, verimli ve ekonomik olarak yerine getirilmesi amacıyla, e-dönüşüm kapsamında bilişim sistemlerine geçiş yapılmaktadır. Bu entegrasyon sürecinde, kullanıcıların yeni bilişim sistemlerine uyumunu sağlamak ve sistemden beklenen faydaları artırmak için, hizmet içi eğitimler önemli bir araçtır. Hizmet içi eğitim, çalışanların bilgi, beceri ve davranışlarının zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel çalışma düzenini ve işleyişini sürekli etkileyen ve bu işleyişe katkıda bulunan bir unsurdur. Ancak bu hizmet içi eğitimlerin etkili olabilmesi için gerek planlama gerekse uygulama ve değerlendirme aşamalarının iyi tasarlanması gereklidir.

Ayrıca, her yeni bilişim sisteminin, tüm kullanıcılar tarafından kullanılmaya başlamadan önce pilot uygulamasının yapılması, hem sistemin test edilerek olası hata ve noksanlıkların tespit edilmesine hem de sistemin başarısına katkı sağlayacaktır. Pilot uygulamada, pilot birimlerin seçiminde, işlem hacmi ve işlem çeşitliği gibi nitelikler göz önünde bulundurularak, doğru pilot seçimi yapılması durumunda, sistemin karşılaşılabileceği olası sorunları önceden öngörmek ve gerekli düzeltmeleri yapmak mümkün olacaktır.

Bilişim sistemlerine geçiş sürecinde, önemli olan unsurlardan biri de teknik destektir. Sistemin uygulama aşamasında yaşanan sorunların çözümüne ilgili verilecek yeterli teknik destek hem işlemlerin aksamamasına hem de kullanıcıların motivasyonunun ve performansının artmasına yardımcı olacaktır. Böylece, yeni sistemden beklenen faydanın elde edilmesi hızlı ve kolay bir şekilde sağlanabilecektir.

2017/7 sayılı “Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Politika Belgesi ve Eylem Planı” konulu Başbakanlık Genelgesi kapsamında, Maliye Bakanlığı (Muhasebat Genel Müdürlüğü) koordinasyonunda yürütülen Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesinin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun “Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi” ile “Yeni Harcama Yönetim Sistemi” temel fonksiyonları itibarıyla kullanıma hazır hale getirilmiştir. Maliye Bakanlığı'nın koordinasyonunda yürütülen Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi ve Harcama Yönetim Sistemi, 2017 yılında, 4 (dört) Özel Bütçeli İdare ile 1 (bir) Düzenleyici ve Denetleyici Kurum'da pilot uygulama olarak devreye alınmıştır. Yeni sistemin, 2017 yılı sonuna kadar merkezi yönetim kapsamındaki 189 kamu idaresinde uygulamaya geçirilmesi planlanmış olup, bu kapsamda her bir kamu idaresinden ortalama 2 (iki) kişi eğitime çağırılmıştır.

Bu çalışmada, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi ile geçiş sürecinde yapılan çalışmalar (Eğitim, Pilot Uygulama ve Teknik Destek) arasında kurulan araştırma hipotezleri şu şekildedir:

H1: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılanlar (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H2: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi artıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.

H3: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinden önce yapılan pilot uygulamanın başarısı artıkça, sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.

H4: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi artıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.

6.1.2.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin Getirdiği Yenilikler ile Yeni Sistemden Beklenen Faydaları Arasındaki İlişkiler

Günümüz rekabet ortamında, organizasyonların varlıklarını sürdürebilmelerine olanak sağlayacak stratejileri geliştirmeleri, büyük ölçüde doğru bilgilere zamanında ulaşmalarına ve bunu işletme içi ve dışındaki birimlere hızlı bir şekilde aktarabilmelerine bağlıdır. Bu noktada örgüt için yaşamsal öneme sahip bilginin, etkin ve verimli bir şekilde elde edilmesinde ve kullanılmasında bilişim sistemleri önemli bir rol oynamaktadır (Güleş, 2002:96).

Bilişim sistemi, bilgileri toplamak, işlemek, sınıflandırmak, özetlemek, saklamak ve kullanıcıların hizmetine sunmak için kurulan sistemler olarak tanımlanabilir. Bilişim sistemlerinde üç aktivite bilgiyi üretmek için gereklidir. Bu aktiviteler: girdi, işlem ve çıktıdır. Girdi, kurum içinden veya dışından, ham bilgileri toplamaktır. İşlem, bu ham bilgileri daha anlamlı hale getirmektir. Çıktı ise, işlenmiş bilgiyi, kullanıcıların hizmetine sunmaktır (Tanrikulu, 2010:4).

Mali Yönetimi Bilişim Sistemi ile bütçe kanununun hazırlanmasından, kesin hesabın Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'de kanunlaşmasına kadar, yaşanan aşamalarda kullanılan bilişim sistemleri, başta e-belge olmak üzere yeni teknolojik imkanlara kavuşturulacak ve bütünleşik bir bilişim sistemi altyapısı oluşturulacaktır. Böylece, mali yönetimdeki karar vericilerin, ihtiyaç duydukları verilere daha hızlı bir şekilde erişilecek, süreç bazlı tasarlanan harcama ve muhasebe süreçleri ile mükerrer iş ve veri girişleri ortadan kaldırılacak ve sunulan hizmetlerin kalitesi ile çeşidi artırılacaktır.

Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemin getirdiği yenilikler aşağıda sıralanmaktadır.

- Elektronik Belge Kullanımı
- Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe İşlemleri
- Bilişim Sistemlerinin Tam Entegrasyonu

Elektronik Belge Kullanımı

Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğüne göre belge, bir şahıs, kurum ya da kuruluş tarafından üretilen ya da kuruluşa gelen, fiziksel yapısı ya da özelliği ne olursa olsun, gelecekte kültürel, idari ve hukuki nedenlerden dolayı kullanılabilecek ve dolayısıyla kanıt niteliği de taşıyabilecek her türden kaydedilmiş bilgi olarak tanımlanmaktadır. Elektronik Belge ise, çeşitli bilgisayar ve taşınabilir elektronik araçlar gibi bilgi ve iletişim teknolojileriyle oluşturulan, herhangi bir kurum veya kişiden başka bir kurum veya kişiye aktarılan veya aynı ortamlarda da saklanan her türlü yazılı, sesli ve görüntülü kaydedilmiş bilgidir (www.devletarsivleri.gov.tr).

Elektronik belge; fiziki ortamda kağıt, kalem, paraf, imza, antet, kaşe ve mühürden müteşekkil irade beyanı niteliğindeki evrakların elektronik ortamda kendine

özel aşamalardan geçirilerek üretilmiş, günümüzdeki versiyonudur. Bir elektronik belgenin belge özelliğine sahip olabilmesi için ‘içerik’, ‘bağlam’ ve ‘yapısal’ unsurları içerisinde bulundurulması zorunluluktur. İçerik ve yapı konusunda geleneksel belgelere benzer özellikler sergileyen elektronik belgeler, bağlam özelliği bakımından geleneksel belgelerden ayrılan bir yapıya sahiptir. Bağlam, belgenin üretim yeri, üretim tarihi, sorumlu kuruluş ve onaylama nitelermeleri gibi birçok nitelik ve nicelik bilgilerinden oluşan üst verisini ifade etmektedir. İçerdiği bu teknik özelliğin yanı sıra elektronik belgelerin, belge yönetimi disiplini içinde ifade edilen belge tanımlamasına sahip olabilmesi için ‘özgün’, ‘güvenilir’, ‘bütün’ ve ‘kullanılabilir’ olması da gerekmektedir (Odabaş, 2009: 167).

Elektronik belge kullanımının zaman, mekân, maliyet, emek faydasının yanı sıra arşivleme, güvenlik gibi yararları bulunmaktadır. Elektronik belge kullanımı ile mesai kavramı değişime uğrayacak, öğle arası, akşam ya da hafta sonu da gerektiğinde işlem yapılabilecektir. İnternet erişiminin olduğu herhangi bir yerden kimi kamu hizmetleri sağlanabilecektir. Belgeler elektronik ortamda hazırlanıp gönderileceğinden, kağıda dayalı işlem adımları ve masrafları azaltılacak, belgelerin daha kolay ve güvenli bir şekilde arşivlenmesi sağlanacaktır. Böylece kaynakların daha etkin, verimli ve ekonomik kullanımı sağlanabilecektir.

Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe İşlemleri

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre süreç, aralarında birlik olan veya belli bir düzen veya zaman içinde tekrarlanan, ilerleyen, gelişen olay ve hareketler dizisi olarak tanımlanmaktadır (www.sozluk.gov.tr). American Heritage sözlüğünde ise süreç, “bir sonuç meydana getiren bir dizi eylem, değişiklik veya işlev” şeklinde tanımlanmaktadır (www.ahdictionary.com). Diğer bir ifadeyle süreç, girdileri olan, bunlara değer ekleyen, çıktı üreten faaliyetler dizisidir.

Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi ile gider gerçekleştirmelerinde, Harcama Yetkilisinin, “Harcama Talimatı Onay Belgesini” imzalaması ile başlayan harcama sürecinde, ödeme emri belgesinin düzenlenmesi, muhasebeleştirilmesi ve tutarın hak sahibine ödenmesi ile biten süreç bazlı harcama ve muhasebe yapısı mevcuttur. Bu yapıda her bir işlem süreci tamamlanmadan diğer işlem süreci başlatılamamaktadır. Bu sayede işlemlerde hata yapma ve noksan veri girme olasılığı azaltılmaktadır.

Bilişim Sistemlerinin Tam Entegrasyonu

Genel olarak entegrasyon, bir sistemin ya da sürecin, ortak standartlar çerçevesinde, başka bir sistemin ya da sürecin bilgisini veya işlevlerini kullanabilme yeteneğidir. Entegrasyon, teknik, organizasyonel ve anlamsal olmak üzere üç boyutta incelenmektedir. Teknik boyutta farklı uygulamalar arasında bilgi paylaşımını mümkün kılacak teknolojilere odaklanılırken, organizasyonel boyut teknolojilerden çok süreç modelleme dilleri, nesneye dayalı yazılım mühendisliği gibi mühendislik metodolojilerine dayalıdır. Organizasyonel birlikte çalışabilirlik kapsamında, kurumlara ait iş süreçlerinin ilişkili diğer kurumları da içerecek şekilde modellenmesiyle ilgilenilir ve kurumların amaçları ile teknik altyapıyı şekillendiren uygulama ve sistemler arasında bütünlük, diğer bir ifadeyle, paylaşılan bilginin daha etkin olarak değişimini sağlayacak şekilde oluşturulmuş iş süreçleri ve buna uygun kurumsal yapılanma hedeflenir. Anlamsal boyutta ise verinin, onu üreten kurumun dışındaki kurumlar tarafından da doğru şekilde anlaşılması ve yorumlanmasına yönelik çalışmalar yer alır.

Türkiye’de halihazırda kamu mali yönetimi kapsamındaki süreçlere yönelik uygulanan otomasyon sistemlerinin, farklı kurumlar tarafından ve birbirinden bağımsız olarak geliştirilmesi ve yönetilmesi, bilişim sistemleri arasındaki entegrasyonun sınırlı düzeyde kalmasına yol açmaktadır. Bu durum, ihtiyaç duyulan bilginin zamanında, tam ve doğru bir şekilde elde edilmesini zorlaştırdığı gibi mükerrer iş süreçlerine ve aynı işlem için farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ile otomasyonlar arasında tam entegrasyonun sağlanarak, aynı verilerin sisteme el ile yeniden girilmesi önlenilecek,

ihtiyaç duyulan mali bilgilerin istenilen zamanda, tam ve doğru bir şekilde elde edilmesi sağlanabilecek ve böylece kamu kaynaklarının kullanılmasında etkinlik ve kontrol düzeyi artırılabilir. Sistemden beklenen faydalar aşağıda yer almaktadır (BKMYBS, 11.10.2019, www.muhasibat.hmb.gov.tr);

- Mali süreçlerdeki iş ve işlemlerin etkinliği ve verimliliğinin artması,
- Mali karar ve işlemlerdeki hata ve noksanlıkların azaltılması,
- Mali süreçteki insan kaynaklarının etkin ve verimli kullanımının artması,
- Mali bilginin zamanında ve güvenilir olarak elde edilmesi ve raporlanmasında etkinliğin ve verimliliğin artması,
- Kamu kaynaklarının etkin kullanımının artması,
- Kamu kaynaklarının elde edilmesinde ve kullanılmasında hesap verilebilirliğin sağlanması,
- İç ve dış denetim faaliyetlerinde bilgisayar destekli tekniklerin kullanım imkanının artması,

Bu çalışmada, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler ile sistemden beklenen faydalar arasında kurulan araştırma hipotezleri şu şekildedir:

H5: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H6: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden elektronik belge kullanımı arttıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.

H7: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden harcama ve muhasebe işlemlerinin süreç bazlı uygulaması ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H8: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden, mali yönetim bilişim sistemlerinin birbirleri arasındaki tam entegrasyonu arttıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.

6.1.3.Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi ile Mevcut Say2000i Sistemi Arasındaki İlişkiler

Kamu hesaplarının uluslararası standartlara uygun bir muhasebe sistemine göre tutulması ve bu yeni muhasebe sisteminin uygulamasının çağın gerektirdiği bilişim teknolojileri kullanılarak yapılması gerekmektedir. Bu amaçla, Maliye Bakanlığı (Muhasebat Genel Müdürlüğü) tarafından muhasebe uygulama yazılımı olarak geliştirilen “say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi” genel bütçeli idarelerin muhasebe sistemlerini yürütmek üzere 2000 yılında uygulanmaya başlanılmıştır. Daha sonra alınan karar doğrultusunda özel bütçeli idarelerin say2000i sistemine entegrasyonunu sağlamak için bir proje grubu oluşturulmuştur. Proje grubu kısa süre içinde say2000i sistemini, özel bütçeli idarelerin muhasebe işlemlerinin yeni muhasebe sistemine uygun olarak yapılmasını sağlayacak şekilde tasarlamış ve yazılım işlemleri tamamlanarak sistem 2006 yılında kullanılmaya başlanılmıştır.

Kamu mali yönetiminde mali süreçlere yönelik olarak, farklı kurumlar tarafından geliştirilen ve yönetilen farklı otomasyon sistemlerin varlığı aşağıda sıralanan bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunlar (BKMYBS, 21.10.2019, <http://bkmybs.maliye.gov.tr>);

- Farklı kurumlar tarafından otomasyon sistemlerinin birbirinden bağımsız olarak geliştirilmesi ve yönetilmesi, bilişim sistemleri arasındaki entegrasyonun sınırlı düzeyde kalmasına yol açmakta ve bu durum, ihtiyaç duyulan bilginin zamanında, tam ve doğru bir şekilde elde edilmesini zorlaştırdığı gibi mükerrer iş süreçlerine ve aynı işlem için farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
- Geliştirilen otomasyon sistemlerine rağmen, işlem süreçleri tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilememekte, sürecin bir aşamasında kağıda dayalı bir işlem

adımı söz konusu olmaktadır. Kağıda dayalı işlem adımları, bilişim teknolojilerinden elde edilmesi beklenen fayda düzeyini önemli derecede ortadan kaldırmaktadır.

- Kağıda dayalı olarak gerçekleştirilen rutin işlemlerin bir çoğu, emek-yoğun olarak yapılmakta olup, bu durum ise insan kaynaklarının kullanımı açısından verimlilik kayıplarına yol açmaktadır.
- Mali yönetim sistemimizin temel süreçlerine ilişkin olarak geliştirilen otomasyon sistemleri arasında tam entegrasyon olmaması nedeniyle, büyük ölçüde kullanıcılar tarafından aynı verinin manuel olarak yeniden girişi yapılmaktadır. Bu durum, özellikle harcama, borçlanma, taşınır ve taşınmaz kayıtlarına ilişkin veri kalitesi, veri tutarlılığı ve kontrol düzeyi ile ilgili bazı riskleri de beraberinde getirmektedir.
- Kontrol düzeyinin artırılması amacı ile birçok ülkede zorunlu olarak kullanılan e-Tedarik ve e-Fatura'nın kamu harcama süreçlerinde de yaygın kullanımı, ilgili bilişim sistemlerinin mevcut teknik yapıları nedeniyle sağlanamamaktadır.
- Mevcut sistemlerin tasarımında olan kamu muhasebe geleneği, yönetim muhasebesi anlayışını dışlamaktadır. Bu çerçevede toplam maliyet bilgisine ulaşılabilmeyle birlikte iş ve işlem maliyetlerinin belirlenmesi ile süreç maliyetlerinin çıkarılması mümkün olamamaktadır.
- Mali yönetim sistemimizde yer alan bilgi sistemleri, mevcut haliyle vatandaş odaklı projelerin gerçekleştirilmesine sınırlı düzeyde olanak sağlamaktadır. Vatandaşlarımızın devlet nezdindeki alacak ve borçlarının takibi, e-Tahsilat gibi çağımızın gereği olan modern uygulamalara yeterli düzeyde cevap verilememektedir.
- Mali yönetimin karar alma süreçlerinde kullanılacak veri temininde standardizasyon ve herhangi bir otokontrol mekanizması bulunmamaktadır. Bu süreçte oluşan zafiyetler zaman ve verimlilik kayıplarına neden olabilmektedir.

Farklı kurumlar tarafından geliştirilen ve işletilen otomasyon sistemleri ile ilgili ortaya çıkan ve yukarıda özetlenen sorunların çözümü amacıyla 5018 sayılı Kanun kapsamında öngörülen ilkeler doğrultusunda tasarlanmış bütünleşik bir kamu mali yönetim bilişim sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu amaçla yapılacak çalışmaların nihai hedefi, öncelikle merkezi yönetim kapsamında yer alan kamu idareleri için geçerli olmak üzere bütçe kanunu hazırlıklarının başlatılmasından kesin hesabın TBMM'de yasalaşınca kadar geçen aşamalarda kullanılan otomasyon sistemlerinin, başta elektronik belge olmak üzere yeni teknolojik imkanlara kavuşturulması ve mali yönetim sistemimiz için bütünleşik bir bilişim sistemi altyapısının oluşturulmasıdır.

Bu kapsamda, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesinin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun "Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi" ile "Yeni Harcama Yönetim Sistemi" temel fonksiyonları itibarıyla kullanıma hazır hale getirilmiş ve 2017 yılı Kasım ayında uygulamaya geçilmiştir.

7.TÜRKİYE’DE YENİ DEVLET MUHASEBE BİLİŞİM VE YENİ HARCAMA YÖNETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde, araştırmanın amacı, kapsamı, önemi, evren ve örnekleme, sınırları, varsayımları, veri toplama araçları, model ve hipotezleri ele alınmaktadır.

7.1.Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmayla, 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle uygulamaya giren Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun olan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler ile sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkiler açıklanmaya çalışılmaktadır.

Araştırma kapsamında, 2018 yılında 189 kamu idaresinde uygulanmaya başlayan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılan çalışmalar, sistemin getirdiği yenilikler ve mevcut say2000i sistemi ile yeni sistemden beklenen faydalara ilişkin olarak, katılımcılara 5’li likert ölçeği ile hazırlanmış anket yöntemi uygulanmıştır.

7.2.Araştırmanın Önemi

Devletin temel görevlerinin başında bulunan kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için yeterli ve sürekli gelir kaynaklarına ihtiyaç duyulması ve kaynakların etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması zorunluluğu, bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmayı zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda, Maliye Bakanlığı tarafından bilgi teknolojileri kullanılarak, 1999 yılında “*say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi*” ve 2006 yılında “*Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS)*” projeleri uygulanmaya başlanmıştır. Kamu mali yönetimimizde birçok önemli değişimin yaşanmasında etkili olan ve uzun bir süre uygulanan bu sistemlerin yerine, 2017 yılında uygulama başlanan Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun olan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçilmiştir. Bu bağlamda, yeni sistemin getirdiği yenilikler ile sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkinin incelenmesi araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Bu çalışmada, mali süreçlere yönelik geliştirilen mevcut sistemler ile yeni geliştirilen sistemler arasındaki farklılıklar ortaya konularak, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen faydaların, elde edilip edilmeyeceğine yönelik tespitlerde bulunulması amaçlanmaktadır. Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeni uygulanmaya başlanılmasından dolayı konu ile ilgili sınırlı sayıda literatür bulunmaktadır. Bu çalışmanın, 2017 yılında uygulamaya giren Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi üzerine yapılan ilk çalışma olması nedeniyle, devlet muhasebe bilişim sistemi literatürüne büyük bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Bu araştırma, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin uygulandığı merkezi yönetim bütçesi kapsamında yer alan, Genel Bütçeli İdareler ve Özel Bütçeli İdareler üzerine yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, anket kullanılmıştır. Hazırlanan anket, sistem kullanıcılarına yönelik hazırlanmıştır. Ana kütle sayısı tespit edilirken, özellikle yeni sistemin uygulandığı kamu idareleri dikkate alınmıştır. Bilimsel çalışmalarda amaç, ana kütle parametrelerine yönelik iddiaların (hipotezlerin) test edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, mümkün olduğu her durumda ana kütle üzerinde çalışmak ve elde edilen sonuçları yorumlamak asıl olmasına karşın zaman ve maliyet gibi kısıtlara bağlı olarak örnekleme yapmak ve ana kütle parametreleri hakkındaki iddiaları, örnek veriler yardımıyla test etmek araştırmacılar tarafından,

sıklıkla başvurulmuş bir yoldur. Bu çalışmada, yukarıda sayılan gerekçeler dikkate alınmak suretiyle, örnekleme yöntemine başvurulması uygun görülmüştür. Örneklem olarak ana kütle oluşturulan, yeni sistemin uygulandığı kamu idarelerinde görev yapan, harcama ve muhasebe işlem sürecinde yer alan kullanıcılar belirlenerek örneklem olarak seçilmişlerdir.

Ana kütle olarak, Merkezi Yönetim kapsamındaki 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan, Genel Bütçeli İdareler (41 idare), (II) sayılı Özel Bütçeli İdareler cetvelin A) bölümünde yer alan Yükseköğretim Kurumu-Üniversiteler ve Yüksek Teknoloji Enstitüleri (131 idare) ve (II) sayılı Özel Bütçeli İdareler cetvelin B) bölümünde yer alan Özel Bütçeli Diğer İdareler (44 idare) olmak üzere toplam 216 idare ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemin kullanıldığı 81 il Muhasebe Müdürlüğü ve 922 İlçe Malmüdürlüğü olmak üzere 1003 birim olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, 216 idare ve 1003 birim olmak üzere toplam 1219 birim ana kütle olarak belirlenmiştir. Yapılan araştırma için %95 güven seviyesinde, %5 kabul edilebilir hataya göre, hesaplanan örneklem sayısı toplam 292'dir. Buna göre, çalışmada varsayılan ana kütle (1219) için gerçekleşen, 305 örneklem sayısı, %95 güven seviyesi ve %5 kabul edilebilir hataya göre, daha iyi bir güven seviyesi olduğunu göstermektedir.

7.4.Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Bu çalışmada seçilen, örneklem içerisindeki kullanıcıların çoğunun iş yoğunluğunu ve zaman darlığını gerekçe göstererek anket doldurmayı kabul etmemeleri ve yeni sisteme geçiş sürecinde Maliye Bakanlığı tarafından kapsamındaki her idareden sınırlı sayıda kişinin eğitime çağırılmış olması nedeniyle, eğitim ile ilgili sorulara cevap verilmemesi, araştırmanın en önemli kısıtlarını oluşturmaktadır. Bunlarla birlikte, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin uygulamaya yeni geçmiş olması da araştırmanın diğer bir önemli kısıttır. Araştırmanın, örneklem grubunun tamamına uygulanması durumunda, farklı sonuçlar ortaya çıkabilir. Araştırmaya katılan kullanıcıların, ankette yer alan soruları doğru anladıkları ve yansız ve gerçeği belirleyecek şekilde cevapladıkları varsayılmaktadır.

7.5.Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada kullanılan veriler, anket yöntemi ile toplanmıştır. Anketler internet aracılığı ile harcama ve muhasebe işlem süreçlerinde yer alan kişilerin yer aldığı sosyal medya gruplarına gönderilmiştir. Anket toplam 12 (oniki) bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, anketi yanıtlayan kişilerin demografik özelliklerine ilişkin (çalıştığı kamu idaresi, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, unvanı, iş tecrübesi, kurumda sertifikalı Muhasebe Yetkilisi olup olmadığı, muhasebe biriminde çalışan sayısı, yeni sisteme geçiş sürecinde eğitim alıp almadığı, aldıysa kaç gün eğitim aldığı ve kurumunda kaç kişinin eğitim katıldığı) sorularına yer verilmiştir. Anketin 2'inci, 3'üncü ve 4'üncü bölümlerinde sisteme geçiş sürecinde yapılan çalışmalar, 5'inci, 6'ncı ve 7'nci bölümlerinde sistemin getirdiği yenilikler, 8'inci bölümde sistemden beklenen faydalar ve 9'uncu bölümde yeni sistemin mevcut sistem ile karşılaştırılmasına yönelik araştırma değişkenlerini ölçen önermelere yer verilmiş olup, önermeler 5'li Likert ölçeği (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum) ile ölçümlenmiştir. Diğer bölümlerde ise, yeni sistemin güçlü ve zayıf yönleri ile elektronik belge kullanımının artıp artmadığına dair sorular sorulmuştur. Anket, Eylül - Aralık/2018 tarihleri arasında uygulanmıştır. Anket formu, çalışmanın sonunda yer alan ekte verilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizi, SPSS 22.0 programında yapılmıştır.

Ankette, araştırma modelinde yer alan 4 (dört) ana değişken ve bu değişkenlere bağlı 6(altı) alt değişkene ilişkin ölçekler yer almaktadır. Bu ölçeklerden birincisi geçiş süreci ölçeğidir. Bu ölçek, eğitim süreci, pilot uygulama süreci ve teknik destek süreci olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar toplam 12 önerme ile ölçülmektedir. Ankette yer alan ikinci ölçek, yeni sistemin getirdiği yenilikler ölçeğidir. Bu ölçek, elektronik belge kullanımı, süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması ve bilişim sistemleri ile tam entegrasyon olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar da

toplam 27 önerme ile ölçülmektedir. Ankette yer alan üçüncü ölçek, yeni sistemden beklenen faydalar ölçeğidir. Bu ölçek, sistemden beklenen faydaları ölçen 28 önermeden oluşmaktadır. Ankette yer alan bir diğer ölçek ise, yeni sistem ile mevcut sistemin karşılaştırılması ölçeğidir. Bu ölçek 11 önerme ile ölçülmektedir. Söz konusu ölçekler tarafımızdan geliştirilmiştir.

7.6.Araştırma Modeli ve Hipotezler

Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılan çalışmalar, sistemin getirdiği yenilikler ve mevcut say2000i sistemi ile yeni sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkileri araştırma yönelik olarak oluşturulan modelin hipotezleri şu şekilde sıralanmıştır.

H1: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılanlar (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H2: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi artıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.

H3: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinden önce yapılan pilot uygulamanın başarısı artıkça, sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.

H4: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi artıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.

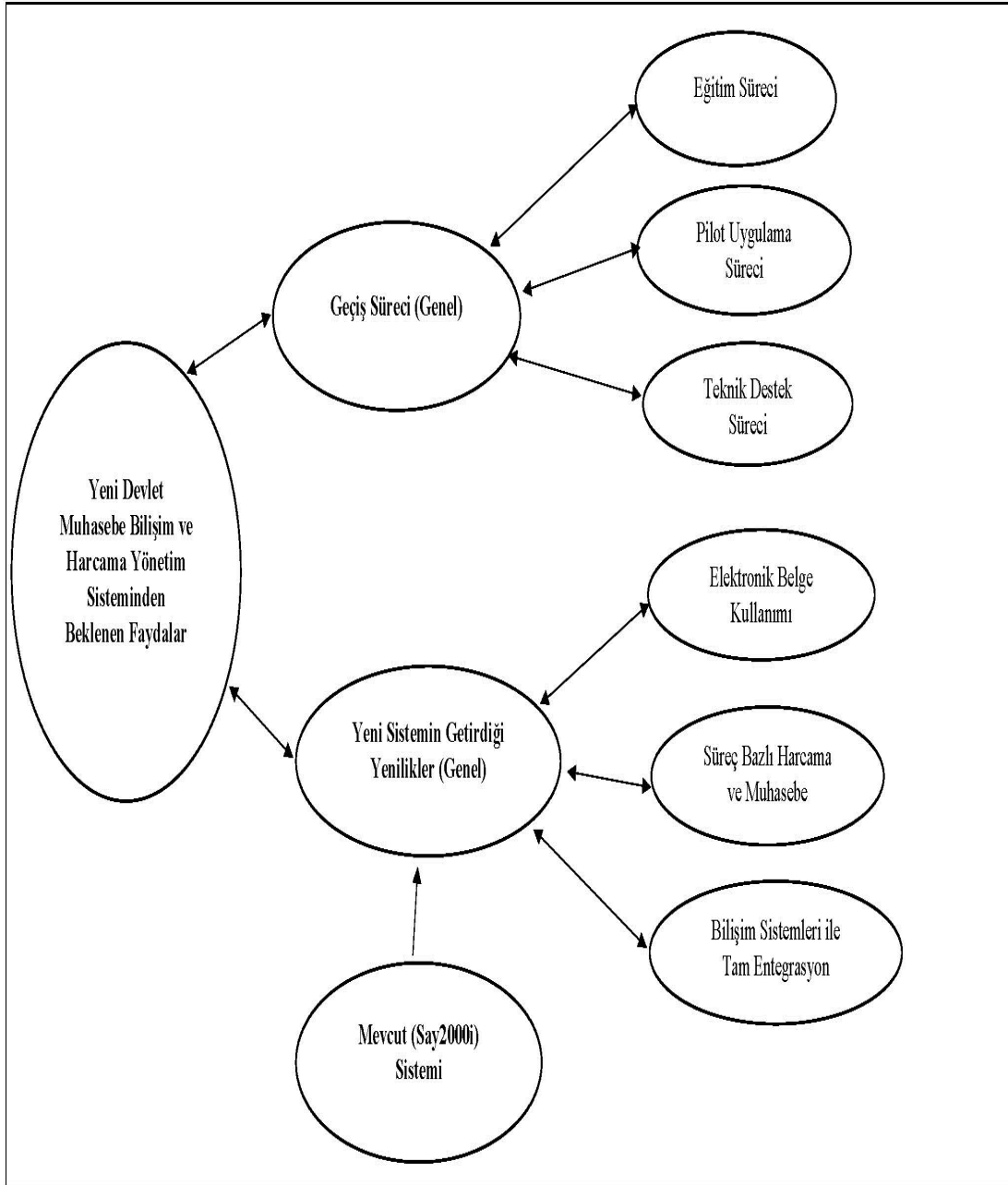
H5: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H6: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden elektronik belge kullanımı artıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.

H7: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden harcama ve muhasebe işlemlerinin süreç bazlı uygulaması ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H8: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden, mali yönetim bilişim sistemlerinin birbirleri arasındaki tam entegrasyonu artıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.

Söz konusu hipotezler doğrultusunda ise aşağıdaki model kurgulanmıştır. Yapılacak istatistiksel analizlerle modelin test edilmesi hedeflenmektedir

Şekil 7.1. Araştırma Modeli: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılan çalışmalar, sistemin getirdiği yenilikler ve mevcut say2000i sistemi ile yeni sistemden beklenen faydalar arasındaki ilişkileri ifade etmektedir.

8.ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, alan çalışmasından elde edilen verilerin, istatistiksel analiz sonuçları ve verilere dayalı olarak ulaşılan bulgular yer almaktadır.

8.1.Araştırmanın Güvenilirliği ve Geçerliliğine İlişkin Sonuçlar

Ölçme, belirli bir amaca ulaşmak için yapılmaktadır. Ölçmedeki amaç, ölçme konusu olan bireyler, olaylar ya da nesneler hakkında değerlendirme yapmak ve elde edilen sonuçlara göre, belli kararlar vermektir. Elde edilen sonuçlara göre, verilen kararların doğruluğu ve uygunluğu, kararların dayandığı değerlendirme sonuçlarına ve ölçütün uygun olmasına bağlıdır. Bunun içinde, ölçü aracının standardize olması istenir. (Ercan ve Kan, 2004: 211). Ölçeğin standardize olabilmesi ve sonrasında uygun bilgiler üretme yeteneğine sahip olması için “güvenirlilik” ve “geçerlik” olmak üzere iki özelliğe sahip olması istenir.

1-Güvenirlilik: bir ölçme aracıyla aynı koşullarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerlerinin kararlılığının bir göstergesidir. Diğer bir ifadeyle, güvenirlik, bir ankette yer alan soruların birbirleri ile tutarlılığını ve ankette kullanılan ölçeğin sorunu hangi derece yansıttığını ifade eder (Kayış, 2010: 403). Güvenirlik analizi, daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçer. Burada tutarlılıktan kasıt, sadece ölçeğe uygun olarak sıralanabilir (ordinal scale) yanıtlar içeren sorulara verilen yanıtların tutarlılığıdır. Örneğin anketin cinsiyet, gelir veya evet/hayır cevabı verilen sorularına güvenirlik analizi uygulanmaz. Ancak örneğin herhangi bir konu hakkında görüş belirten bir soruya verilen 5’li Likert ölçeği ile hiç katılmıyorum (1)’den kesinlikle katılıyorum (5) gibi sıralanabilir yanıtlar güvenirlik analizine tabi tutulabilir.

2-Geçerlilik ise, bir ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği özelliği, diğer herhangi bir özellikle karıştırmadan, doğru ölçebilme derecesidir (Ercan ve Kan, 2004: 214). Güvenirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri olabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilir. Tüm sorular için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenirliğini gösterir ve 0.7’den büyük olması beklenir, bu değerden düşük α değerleri anketin zayıf güvenirliği olduğunu, $\alpha > 0.8$ olması ise anketin yüksek güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Eğer anketin güvenirliğini arttırılması isteniyorsa daha önce belirtildiği gibi tek tek sorulara dair elde edilen α değeri gözden geçirilir. Bu sorulardan hangi α değeri, toplamda elde edilen α değerini düşürüyorsa o soru çıkartılarak anketin güvenirliği yükseltilir. Cronbach’s alpha (α) katsayısı şu şekilde formüle edilir:

$$\alpha = \frac{K}{K - 1} \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^K \sigma_{Y_i}^2}{\sigma_X^2} \right)$$

K madde sayısını, σ_X^2 toplam test skorunun varyansını ve $\sigma_{Y_i}^2$ ise i(nci) maddenin toplam örneklemdeki varyansını gösterir. Güvenirlik kategorileri ise daha kesin olarak şu şekilde sınıflandırılır:

Cronbach’s alpha	Güvenirlilik
$\alpha \geq .9$	Mükemmel
$.9 > \alpha \geq .8$	İyi
$.8 > \alpha \geq .7$	Kabul edilebilir
$.7 > \alpha \geq .6$	Şüpheli
$.6 > \alpha \geq .5$	Kötü
$.5 > \alpha$	Güvenilmez

Araştırmada kullanılan önermelerin güvenilirlik analiz sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8.1. Araştırmadaki Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

<i>Ölçekler (Scales)</i>	<i>Cronbach's Alpha</i>	<i>Önerme Sayısı (N of Items)</i>
Geçiş Süreci (Genel)	0,913	12
• <i>Eğitim Süreci</i>	0,858	5
• <i>Pilot Uygulama Süreci</i>	0,828	4
• <i>Teknik Destek Süreci</i>	0,875	3
Sistemin Getirdiği Yenilikler (Genel)	0,978	27
• Elektronik Belge Kullanımı	0,951	11
• Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe	0,940	7
• Tam Entegrasyon	0,956	9
Sistemden Beklenen Faydalar	0,981	28
Mevcut Sistem (Say2000i)	0,956	11

Araştırmada ölçeklerin, Cronbach Alfa değerleri 0,82 ile 0,98 arasındaki değerlerden oluşmaktadır. Buna göre araştırmanın, eğitim, pilot uygulama ve teknik destek süreci ilişkin ölçeği iyi, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi Yeniliklerinden elektronik belge kullanımı, süreç bazlı harcama ve muhasebe ve bilişim sistemleri ile tam entegrasyon ile sistemden beklenen faydalar ve Say2000i sistemi ölçekleri ise mükemmel derecede güvenilir olup, bu değişkenlerin hiçbir tartışmaya yol açmaksızın güvenilir şekilde ölçümlenmiş olduğu söylenebilir. Ayrıca, genel bilgiler ve demografik bilgiler dışındaki bütün önermelerin genel olarak alfa (α) değeri 0,98'dur.

8.2.Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizi, birbirleriyle ilişkili çok sayıdaki değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirlerinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli bir istatistik tekniğidir (Kalaycı, 2010: 321). Araştırma kapsamında yapılan ankette hazırlanan önermelerin, araştırmada da aynı boyutları ölçüp ölçmediğini test etmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Araştırma modelinde yer alan, sistemden beklenen faydalar ve mevcut sistem (say2000i) hariç iki ölçeğin de alt değişkenleri bulunmaktadır. Değişkenlerin hepsinin faktör analizine uygun olup olmadıklarını ölçmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett küresellik (Bartlett's test of Sphericity) testi uygulanmıştır. Bartlett testi, değişkenler arasında yüksek korelasyon olduğunda verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek için yapılan bir istatistik testidir. KMO ise korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştıran bir test olup, oranının 0,5'in üzerinde olması beklenir. KMO değeri olarak 0,70-0,80 arası ($0,70 \leq KMO \leq 0,80$) orta bir uyumu; 0,80-0,90 arası ($0,80 \leq KMO \leq 0,90$) iyi, 0,90-1,00 arası ($0,90 \leq KMO \leq 1,00$) mükemmel bir uyumu ifade eder (Kalaycı, 2010: 322). Ankette yer alan 4 ölçeğin genelinin, Bartlett küresellik testi sonucu 0,000 düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Aynı zamanda KMO değeri 0,977 olup, bu test sonucu örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir.

Tablo 8.2. KMO ve Bartlett Testi (4 Ölçek Genel)

KMO Bartlett's test	
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği testi	0,977
Bartlett küresellik testi (Bartlett's test of Sphericity) Yaklaşık ki-kare (x2)	24,771
	2,211
df	0,000
Sig.	

Geçiş Süreci Ölçeği: Ankette II., III ve IV Bölümlerdeki 12 önermeden, GS1-GS5 numaralar arasındaki ve GS9 numaralı (6 önermeyi) Eğitim Sürecini, GS6-GS8 numaralar arasındaki (3 önermeyi) Pilot Uygulama sürecini, GS10-GS12 numaralar arasındaki (3 önermeyi) Teknik Destek sürecini, ifade etmektedir.

Tablo 8.3. KMO ve Bartlett Testi (Geçiş Süreci)

Ölçekler	KMO Değerleri	Yaklaşık ki-kare (x2)	df	Anlamlılık (Sig./p)
Geçiş Süreci-Genel	0,881	798,505	66	0,000
Eğitim Süreci	0,856	264,473	10	0,000
Pilot Uygulama Süreci	0,762	491,392	6	0,000
Teknik Destek Süreci	0,715	493,155	3	0,000

Yeni sisteme geçiş sürecinde yapılması gereken uygulamalara ilişkin genel değerlendirmelerde iyi uyum; Pilot uygulama ve teknik destek sürecinde ise orta düzeyde uyum bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 8.4. Geçiş Süreci Faktör Analizi Sonuçları

Önermeler	Faktör Yükleri	Varyans %	Alfa Katsayısı
Geçiş Süreci-Genel			0,913
Faktör 1: Eğitim Süreci		52,340	0,858
GS1	0,805		
GS2	0,805		
GS3	0,719		
GS4	0,700		
GS5	0,692		
GS9	0,416		
Faktör 2: Pilot Uygulama Süreci		72,447	0,828
GS6	0,910		
GS7	0,873		
GS8	0,743		
Faktör 3: Teknik Destek Süreci		63,484	
GS10	0,877		0,875
GS11	0,798		
GS12	0,748		

Araştırmada yer alan geçiş süreci ölçeği, 3 boyut altında toplanmıştır. Tablo 8.4'e göre, geçiş süreci ölçeğini en yüksek varyansla (% 73,447) açıklayan iki numaralı faktör Pilot Uygulama Süreci ile ilgili önermeler bir araya gelmiştir. Faktördeki temel değişken, GS 6 kodlu "Geçiş öncesi yeterli pilot uygulama yapılmıştır" (0,910). İkinci yüksek varyansa sahip faktör, üç numaralı faktör Teknik Destek Süreci ile ilgili olup, varyansın % 63,484'ünü açıklamaktadır. Bu faktörün temel değişkeni, GS10 kodlu "Geçiş sürecinde yaşanan sorunlarla ilgili yeterli teknik destek verilmiştir" (0,877). Varyansı açıklama oranı en düşük (% 52,340) olan bir numaralı faktör Eğitim Süreci ile ilgilidir. Bu faktördeki temel değişken ise GS1 kodlu "Eğitim süresi yeterli düzeydedir." ve GS2

kodlu “Eğitime kurumumuzdan çağrılan katılımcı sayısı yeterli düzeydedir.” (0,805). Anlaşıldığı gibi, Geçiş Süreci ölçeği; Eğitim, Pilot Uygulama ve Teknik Destek Süreci olmak üzere üç boyut ile açıklanmıştır.

Sistemin Getirdiği Yenilikler Ölçeği: Ankette V, VI ve VII Bölümlerdeki 27 önermeden, 1-11 numaralar arasındaki (11 önermeyi) Elektronik Belge Kullanımını, 12-18 numaralar arasındaki (7 önermeyi) Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe Uygulamalarını, 19-27 numaralar arasındaki (9 önermeyi) Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyonunu, ifade etmektedir.

Tablo 8.5. KMO ve Bartlett Testi (Sistemin Getirdiği Yenilikler)

Ölçekler	KMO Değerleri	Yaklaşık ki-kare (x2)	df	Anlamlılık (Sig./p)
Yenilikler-Genel	0,971	8599,085	351	0,000
Elektronik Belge Kullanımı	0,935	2119,026	36	0,000
Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe	0,927	1849,184	21	0,000
Tam Entegrasyon	0,948	3374,390	55	0,000

Yeni sistemin getirdiği yeniliklere ilişkin genel değerlendirmelerde mükemmel uyum bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 8.6. Sistemin Getirdiği Yenilikler Faktör Analizi Sonuçları

Önermeler	Faktör Yükleri	Varyans %	Alfa Katsayısı
Yenilikler-Genel			0,978
Faktör 1: Tam Entegrasyon		72,121	0,961
Y10	0,549		
Y11	0,488		
Y18	0,555		
Y19	0,703		
Y21	0,519		
Y22	0,558		
Y23	0,715		
Y24	0,771		
Y25	0,901		
Y26	0,864		
Y27	0,756		
Faktör 2: Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe		75,036	0,944
Y12	0,722		
Y13	0,618		
Y14	0,860		
Y15	0,583		
Y16	0,808		
Y17	0,912		
Y20	0,671		
Faktör 3: Elektronik Belge Kullanımı		68,787	0,942
Y1	0,615		
Y2	0,803		
Y3	0,613		
Y4	0,571		
Y5	0,767		
Y6	0,593		
Y7	0,605		
Y8	0,902		
Y9	0,573		

Araştırmada yer alan, sistemin getirdiği yenilikler ölçeği, 3 boyut altında toplanmıştır. Tablo 8.6’da göre, sistemin getirdiği yenilikler ölçeğini en yüksek varyansla (%75,036) açıklayan iki numaralı faktörde, Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe Uygulamaları ile ilgili önermeler bir araya gelmiştir. Faktördeki temel değişken, Y17 kodlu “Çalışanların çalışma saatlerini azaltır” (0,912). İkinci yüksek varyansa sahip faktör, bir numaralı faktör olan Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyonla ilgili olup, varyansın %72,121’ini açıklamaktadır. Bu faktörün temel değişkeni, Y25 kodlu “Kamuda mali saydamlığın sağlanmasında ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesinde önemli katkı sağlar.” (0,901). Varyansı açıklama oranı en düşük (%68,787) olan üç numaralı faktör Elektronik Belge Kullanımı ile ilgilidir. Bu faktördeki temel değişken ise Y8 kodlu “E-Tedarik ve E-Fatura’nın kamu harcama süreçlerinde kullanımını sağlar.” (0,902). Anlaşılabileceği üzere, Sistemin Getirdiği Yenilikler ölçeği; Elektronik Belge Kullanımı, Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe Uygulamaları ve Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyon olmak üzere üç boyut ile açıklanmıştır.

Sistemden Beklenen Faydalar Ölçeği: Ankette VIII. Bölümdeki 1-28 numaraları ile kodlanmış olan, (28 önermeyi) ifade etmektedir.

Tablo 8.7. KMO ve Bartlett Testi (Yeni Sistemden Beklenen Faydalar

Ölçekler	KMO Değerleri	Yaklaşık ki-kare (x2)	df	Anlamlılık (Sig./p)
Sistemden Beklenen Faydalar	0,973	10231,935	378	0,000

Yeni sistemden beklenen faydalara ilişkin genel değerlendirmelerde mükemmel uyum bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 8.8. Yeni Sistemden Beklenen Faydaların Faktör Analizi Sonuçları

Önermeler	Faktör Yükleri	Varyans %	Alfa Katsayısı
Faydalar		66,559	0,981
F1	0,810		
F2	0,707		
F3	0,790		
F4	0,820		
F5	0,823		
F6	0,763		
F7	0,808		
F8	0,806		
F9	0,829		
F10	0,878		
F11	0,756		
F12	0,780		
F13	0,795		
F14	0,845		
F15	0,784		
F16	0,715		
F17	0,816		
F18	0,665		
F19	0,852		
F20	0,809		
F21	0,845		
F22	0,845		
F23	0,885		
F24	0,899		
F25	0,885		
F26	0,879		
F27	0,843		
F28	0,860		

Tablo 8.8’de yer alan bilgilere göre, 28 önermeden oluşan sistemden beklenen faydalar ölçeği bir boyut altında toplanmış olup, bu ölçeğin temel değişken ise F24 kodlu “*Mali bilgilerin istenilen zamanda ve güvenilir olarak elde edilmesini sağlayacaktır.*” (,899) önermedir.

Say2000i Sistemi Ölçeği: Ankette IX. Bölümdeki 1-11 numaraları ile kodlanmış olan (11 önermeyi) ifade etmektedir.

Tablo 8.9. KMO ve Bartlett Testi (Say2000i Sistemi)

Ölçekler	KMO Değerleri	Yaklaşık ki-kare (x2)	df	Anlamlılık (Sig./p)
Say2000i	0,943	3141,594	55	0,000

Yeni Devlet Muhasebe Sistemi ile mevcut (say2000i) sisteminin karşılaştırmasına ilişkin genel değerlendirmelerde mükemmel uyum bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 8.10. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Faktör Analizi Sonuçları

Önermeler	Faktör Yükleri	Varyans %	Alfa Katsayısı
Say2000i Sistemi		70,108	0,956
S1	0,788		
S2	0,774		
S3	0,835		
S4	0,830		
S5	0,847		
S6	0,846		
S7	0,821		
S8	0,829		
S9	0,900		
S10	0,847		
S11	0,886		

Tablo 8.10’da yer alan bilgilere göre, 11 önermeden oluşan mevcut (Say2000i) sistemi ölçeğindeki temel değişken ise S9 kodlu “*Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, 5018 sayılı Kanundan beklenen fayda ve muhasebe birimlerinin hizmet kalitesinin artmasına olumlu katkı sağlayacaktır.*” (,900) önermedir.

8.3.Demografik Değişkenler ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılan kişilerin, demografik özelliklerini belirlemek amacıyla katılımcılara yöneltilen, sorular ve verilen yanıtlar tablolar halinde aşağıda düzenlenmiştir.

1- Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlara Göre

Katılımcıların %39,7’sini Genel Bütçeli İdareler, %52,1’ ini Özel Bütçeli İdareler (Yükseköğretim Kurumları-Üniversiteler), %8,2’sini ise Özel Bütçeli Diğer İdareler oluşturmaktadır. Ankete katılanların büyük çoğunluğunu Özel Bütçeli İdareler (Yükseköğretim Kurumları-Üniversiteler) oluşturmaktadır (Tablo 8.11).

Tablo 8.11. Katılımcıların Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre Dağılımı

Kurum	Sayı	Geçerli (%)
Genel Bütçeli İdareler	121	39,7
Özel Bütçeli İdareler (Yükseköğretim Kurumu-Üniversiteler)	159	52,1
Özel Bütçeli Diğer İdareler	25	8,2
Toplam	305	100,0

2- Katılımcıların Cinsiyetine Göre

Katılımcıların %15,7'sini kadınlar, %84,3'unu ise erkekler oluşturmaktadır. Ankete katılanların büyük çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır (Tablo 8.12).

Tablo 8.12. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Cinsiyet</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
Kadın	48	15,7
Erkek	257	84,3
Toplam	305	100,0

3- Katılımcıların Yaşına Göre

Ankete katılanların %12,5'i 20-29 yaş arasında, %46,2'si 30-39 yaş arasında, %30,5'i 40-49 yaş arasında, %10,2'si 50-59 yaş arasında, %0,7'si ise 60 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların çoğunluğunun (%46,2) 30-39 yaş arasında olduğu söylenebilir (Tablo 8.13).

Tablo 8.13. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Yaş</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
20-29 Yaş	38	12,5
30-39 Yaş	141	46,2
40-49 Yaş	93	30,5
50-59 Yaş	31	10,2
60 Yaş ve üzeri	2	0,7
Toplam	305	100,0

4- Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre

Ankete katılanların %1,3'ü Lise, %6,9'u Önlisans, %77'si Lisans, %14,4'ü Yüksek Lisans, %0,3'ü ise Doktora mezundur. Katılımcıların çoğunluğunun (%77) Lisans mezunu olduğu görülmüştür (Tablo 8.14).

Tablo 8.14. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Eğitim</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
Lise	4	1,3
Önlisans	21	6,9
Lisans	235	77,0
Lisansüstü	44	14,4
Doktora	1	0,3
Toplam	305	100,0

5- Katılımcıların İş Tecrübesine Göre

Katılımcıların %15,1'i 1-5 yıl arası, %25,6'sı 6-10 yıl arası, %18,7'si 11-15 yıl arası, %18,7'si 16-20 yıl arası, %22'si ise 21 yıl ve üzerinde iş tecrübesine sahiptir. Ankete katılanların çoğunluğunun (%22) 21 yıl ve üzerinde iş tecrübesine sahip olduğu görülmüştür (Tablo 8.15).

Tablo 8.15. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Tecrübe</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
1-5 Yıl	46	15,1
6-10 Yıl	78	25,6
11-15 Yıl	57	18,7
16-20 Yıl	57	18,7
21 Yıl ve üzeri	67	22,0
Toplam	305	100,0

6- Katılımcıların Unvanlarına Göre

Ankete katılanların %5,6'sı Daire Başkanı, %5,2'si Sayman/Malmüdürü, %9,2'si Muhasebe Yetkilisi, %8,2'si Kurum Uzmanı/Uzman Yardımcısı, %15,7'si Mali Hizmetler Uzmanı/Uzman Yardımcısı, %7,9' u Şube Müdürü, %48,2'si ise Diğer unvanlara sahip (Bilgisayar İşletmeni, V.H.K.İ., Memur vb) kişilerden oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun (%48,2) diğer unvanlı kişiler oluşturmaktadır. (Tablo 8.16).

Tablo 8.16. Katılımcıların Unvan Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Unvan</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
Daire Başkanı	17	5,6
Sayman/Malmüdürü	16	5,2
Muhasebe Yetkilisi	28	9,2
Kurum Uzmanı/ Uzman Yardımcısı	25	8,2
Mali Hizmetler Uzmanı/ Uzman Yardımcısı	48	15,7
Şube Müdürü	24	7,9
Diğer	147	48,2
Toplam	305	100,0

7-Katılımcıların Kurumlarında Sertifikalı Muhasebe Yetkilisi Çalışmasına Göre

Kurumların çalışan sertifikalı Muhasebe Yetkilisi olup olmadığına ilişkin soruya katılımcıların %62,6'sı evet, %37,4'ü ise hayır cevabı vermiştir. (Tablo 8.17).

Tablo 8.17. Katılımcıların Kurumlarında Çalışan Sertifikalı Muhasebe Yetkilisi Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Sertifikalı Muhasebe Yetkilisi</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
Evet	191	62,6
Hayır	114	37,4
Toplam	305	100,0

8-Katılımcıların Muhasebe Birimlerinde Çalışan Sayısına Göre

Katılımcıların %43'ü 1-5 kişi arasında, %16,1'i 6-10 kişi arasında, %19,3'ü 11-15 kişi arasında, %9,5'i 16-20 kişi arasında, %4,9'u 21-25 kişi arasında ve %7,2'si ise 26 kişi ve üzerinde muhasebe birimlerinde çalışan olduğunu belirtmiştir. (Tablo 8.18).

Tablo 8.18. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Çalışanlar</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
1-5 Kişi	131	43,0
6-10 Kişi	49	16,1
11-15 Kişi	59	19,3
16-20 Kişi	29	9,5
21-25 Kişi	15	4,9
26 Kişi ve üzeri	22	7,2
Toplam	305	100,0

9-Katılımcıların Yeni Sisteme Geçiş Tarihlerine Göre

Ankete katılanların %23'ü Kasım/2017 tarihinde, %48,5'i Ocak/2018 tarihinde, %6,2'si Mart/2018 tarihinde, %22,3'ü ise Nisan/2018 tarihinde yeni sisteme geçmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun (%48,5) Ocak/2018 tarihinde yeni sisteme geçiş yaptıkları görülmüştür (Tablo 8.19).

Tablo 8.19. Katılımcıların Yeni Sisteme Geçiş Tarihi Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Geçiş Tarihi</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
Kasım/2017	70	23,0
Ocak/2018	148	48,5
Mart/2018	19	6,2
Nisan/2018	68	22,3
Toplam	305	100,0

10-Katılımcılara Yeni Sistemle İlgili Eğitim Verilmesine Göre

Katılımcıların, %34,8'ini oluşturan 106 kişi yeni sistemle ilgili eğitim almış, %65,2'si olan 199 kişi ise eğitim almamıştır. Ankete katılanların büyük çoğunluğunun (%65,2) yeni sistemle ilgili eğitim almadıkları görülmektedir (Tablo 8.20).

Tablo 8.20. Katılımcıların Yeni Sistemle İlgili Eğitim Almaları Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Eğitim Alanlar</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
Evet	106	34,8
Hayır	199	65,2
Toplam	305	100,0

11.-Yeni Sistemle İlgili Eğitim Alan Katılımcıların Eğitim Gördükleri Gün Sayısına Göre

Katılımcıların %20,7'si 1 gün, %6,9'u 2 gün, %2,6'sı 3 gün, %1,6'sı 4 gün, %0,3'ü 5 gün, %2,6'sı ise 5 günden fazla eğitim almışlardır. Ankete katılanların büyük çoğunluğunun (20,7) 1 (bir) gün eğitim aldığı görülmüştür (Tablo 8.21).

Tablo 8.21. Katılımcıların Eğitim Gördükleri Gün Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Çalışanlar</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
1 gün	63	20,7
2 gün	21	6,9
3 gün	8	2,6
4 gün	5	1,6
5 günden	1	,3
5 günden fazla	8	2,6
Eğitim Almayan Kişiler	199	65,2
Toplam	305	100,0

12-Katılımcıların Yeni Sistemle İlgili Eğitime Katılan Kurumlarındaki Kişi Sayısına Göre

Katılımcıların %6,9'u 1 kişi, %12,1'i 2 kişi, %4,9'u 3 kişi, %1,3'ü 4 kişi, %9,5'i ise 5 kişiden fazla kişinin kurumlarında eğitime katıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 8.22).

Tablo 8.22. Katılımcıların Kurumlarında Eğitime Katılan Kişi Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

<i>Çalışanlar</i>	<i>Sayı</i>	<i>Geçerli (%)</i>
1 kişi	21	6,9
2 kişi	37	12,1
3 kişi	15	4,9
4 kişi	4	1,3

5 kişi ve yukarısı	29	9,5
Eğitim Almayan Kişiler	199	65,2
Toplam	305	100,0

8.4.Araştırma Modelinde Yer Alan Değişkenler ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırma verileri analiz edilirken, veri setinin ortalaması ve verilerin ortalamadan sapma ölçüsü (standart sapma) tanımlayıcı istatistiklerle açıklanmalıdır. Tanımlayıcı istatistikler, eğitim süreci, sistemin yenilikleri, sistemden beklen faydalar ve mevcut (say2000i) sistemi olmak üzere 4 başlık altında incelenmiştir. Ankette, katılımcılara “1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Bu çerçevede yapılan ve aşağıda yer alan analiz sonuçlarında ortalama değer 5’e yaklaştıkça katılımcıların 5’in karşılığı olan ifadeyi uygun gördükleri, 1’e yaklaştığında ise 1’in karşılığı olan ifadeyi uygun gördükleri anlaşılabacaktır.

8.4.1.Geçiş Sürecine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanlara, geçiş sürecini ölçen 3 boyuta (Eğitim, Pilot Uygulama ve Teknik Destek Süreci) ilişkin toplam 12 önerme yöneltilmiş ve bu önermelere katılım derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Ölçekte bulunan önermelerin, her birine verilen yanıtlar tablo halinde aşağıda düzenlenmiştir. Geçiş Süreci- Eğitim boyutunun genel ortalama değeri (2,10) olup, katılımcıların geçiş sürecinde verilen eğitim faaliyetlerinin yetersiz olduğunu, pilot uygulama sürecinin genel ortalama değeri (2,11) olup, pilot uygulamanın etkin olmadığını ve teknik destek sürecinin genel ortalaması (2,02) olup, yeterli teknik destek verilmediği anlaşılmıştır. (Tablo 8.23).

Tablo 8.23. Geçiş Süreci Boyutu

<i>Geçiş Süreci Önergeleri</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Eğitim Süreci	2,10	1,10
GS1. Eğitim süresi yeterli düzeydedir.	1,90	1,04
GS2. Eğitime kurumumuzdan çağrılan katılımcı sayısı yeterli düzeydedir.	2,46	1,27
GS3. Eğitim konularının içeriği yeterli düzeydedir.	2,08	1,16
GS 4.Eğitimde yeterli örnek uygulama yapılmıştır.	2,10	1,09
GS5. Eğitim, sistemin tam olarak anlaşılmasında yeterli olmuştur.	1,99	0,96
GS9. Geçiş takvimi planlı ve programlı olarak yapılmıştır.	2,07	1,07
Pilot Uygulama Süreci	2,11	1,01
GS6.Geçiş öncesi yeterli pilot uygulama yapılmıştır	1,93	1,00
GS7. Geçiş öncesinde pilot uygulamalar başarılı olmuştur.	2,12	1,00
GS8. Geçiş öncesi pilot uygulamasında, pilot birimler doğru seçilmiştir.	2,27	1,04
Teknik Destek Süreci	2,02	1,03
GS10. Geçiş sürecinde yaşanan sorunlarla ilgili yeterli teknik destek verilmiştir.	2,05	1,06

GS11. Geçiş sürecinde yaşanan sorunlara zamanında çözüm üretilmiştir.	2,01	1,01
GS12. Geçiş sürecinde ihtiyaç duyulduğunda Bakanlıkla kolay bir şekilde iletişim kurulmuştur.	1,99	1,03

8.4.2.Yeni Sistemin Getirdiği Yeniliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanlara, sistemin getirdiği yenilikleri ölçen 3 boyuta (Elektronik Belge Kullanımı, Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe Uygulaması ve Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyon) ilişkin toplam 27 önerme yöneltilmiş ve bu önermelere katılım derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Ölçekte bulunan önermelerin her birine verilen yanıtlar tablo halinde aşağıda düzenlenmiştir.

Yeni sistemin getirdiği yeniliklerden “Elektronik Belge Kullanımı” boyutunun genel ortalama değeri (3,49), “Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe Uygulaması” boyutunun genel ortalaması (3,25) ve “Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyon” boyutunun genel ortalaması (3,34) olup, katılımcıların yeni sistemin getirdiği yenilikler ile ilgili kararsız oldukları görülmektedir (Tablo 8.24).

Tablo 8.24. Yenilikler Boyutu

<i>Sistemin Getirdiği Yenilikler Önergeleri</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Elektronik Belge Kullanımı	3,49	1,15
Y1. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltır.	3,23	1,28
Y2. Kağıda dayalı işlem adımlarını azaltır.	3,33	1,35
Y3.Mali süreçteki manuel veri girişini azaltır.	3,41	1,21
Y4.Mali süreçteki belgelerin standardizasyonunu sağlar.	3,59	1,08
Y5.Belgelerin daha kolay ve güvenli bir şekilde arşivlenmesini sağlar.	3,61	1,13
Y6.Arşivlenen belgelerin sonradan değiştirilmesine ve imha edilmesine izin vermez.	3,70	1,04
Y7.Elektronik yeni belge içerikleri (Ödeme Emri-Harcama Talimatı-Onay Belgesi vb.), mali süreçlerin daha etkin yerine getirilmesini sağlar.	3,59	1,09
Y8.E-Tedarik ve E-Fatura'nın kamu harcama süreçlerinde kullanımını sağlar.	3,57	1,06
Y9. İhtiyaçlara uygun finansal raporlama imkanını sağlar.	3,38	1,17
Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe Uygulaması	3,25	1,17
Y12. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltır.	3,30	1,18
Y13.Mali süreçteki manuel veri girişini azaltır.	3,47	1,14
Y14.Birimlerinin iş yükünü azaltır.	3,21	1,17
Y15. Kayıtlarda hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltır.	3,35	1,15
Y16. İşlem süreçlerinin daha kolay ve hızlı yapılmasını sağlar.	3,33	1,18
Y17. Çalışanların çalışma saatlerini azaltır.	2,85	1,18
Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyon	3,34	1,11
Y10.Harcama süreçlerindeki kontrolün daha etkin yapılmasını sağlar.	3,38	1,14
Y11. İç ve dış denetim faaliyetlerinde bilgisayar destekli denetim tekniklerinin kullanımının artmasını sağlar.	3,57	1,11

Y18. Birimlerin iş ve işlemlerinin kontrolünde etkinliği sağlar.	3,26	1,14
Y19. Planlama-bütçeleme-harcama-performans programı ilişkisinin kurulmasını kolaylaştırır.	3,23	1,01
Y20. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltır.	3,20	1,10
Y21. Aynı verilerin sisteme manuel olarak yeniden girilmesini önler.	3,34	1,12
Y22. Mali bilgilerin temininde standardizasyon ve otokontrol mekanizması oluşturarak, zaman ve verimlilik kayıplarını azaltır.	3,41	1,04
Y23. İhtiyaç duyulan mali bilgilerin istenilen zamanda, tam ve doğru bir şekilde elde edilmesini sağlar.	3,38	1,09
Y24. Mali bilginin raporlanmasında etkinlik ve verimliliğinin artmasını sağlar.	3,34	1,13
Y25. Kamuda mali saydamlığın sağlanmasında ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesinde önemli katkı sağlar.	3,38	1,12
Y26. Kamu kaynaklarının kullanılmasında etkinlik ve kontrol düzeyini artırır.	3,22	1,15
Y27. İç ve dış denetim faaliyetlerinde denetçilerin istedikleri verileri daha hızlı ve noksansız olarak elde etmelerini sağlar.	3,35	1,15

8.4.3.Yeni Sistemden Beklenen Faydalara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanlara, yeni sistemden beklenen faydalara ilişkin toplam 28 önerme yöneltilmiş ve bu önermelere katılım derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Ölçekte bulunan önermelerin her birine verilen yanıtlar tablo halinde düzenlenmiştir. Yeni sistemden beklenen faydalar ölçeğinin genel ortalama değeri (3,21) olup, katılımcıların yeni sistemden beklenen faydalar ilgili kararsız oldukları söylenebilir (Tablo 8.25).

Tablo 8.25. Faydalar Boyutu

<i>Sistemden Beklenen Faydalar Önergeleri</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Beklenen Faydalar	3,21	1,14
F1. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltmıştır.	3,05	1,20
F2. Kağıda dayalı işlem adımlarını azaltmıştır.	3,05	1,28
F3. Mali süreçlerdeki manuel veri girişini azaltmıştır.	3,23	1,19
F4.Kayıtlarda hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltmıştır.	3,17	1,16
F5. İşlem süreçlerini azaltarak, işlemlerin daha kolay ve hızlı yapılmasını sağlamıştır.	3,10	1,22
F6. Birimlerin iş yükünü azaltmıştır.	2,93	1,20
F7. Mali süreçlerdeki belgelerin standardizasyonunun sağlamıştır.	3,33	1,13
F8.İhtiyaçlara uygun finansal raporlama imkanlarını artırmıştır.	3,20	1,17
F9. Harcama süreçlerindeki kontrol düzeyini artırmıştır.	3,19	1,16
F10.Mali süreçlerdeki iş ve işlemlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmıştır.	3,15	1,15

F11. Çalışanların iş tatminini artırmıştır.	2,52	1,15
F12. Çalışanların iş verimliliğini artırmıştır.	2,65	1,21
F13. Süreçlerin elektronik ortama aktarılması sonucunda, muhasebe hizmetlerinden duyulan memnuniyeti artırmıştır.	2,81	1,22
F14.Kamu kaynaklarının daha etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlayacaktır.	3,05	1,20
F15.Belgelerin daha kolay ve güvenli bir şekilde arşivlenmesini sağlayacaktır.	3,44	1,15
F16. PC + Mobil uygulama sayesinde, işlemlerin yer ve zamandan bağımsız olarak yapılarak, kaynakların etkin ve verimli kullanımını artıracaktır.	3,54	1,17
F17.Kamu alımlarında E-Tedarik ve E-Fatura uygulaması ile harcamalarda etkinlik ve kontrol düzeyinin artırılması sağlanacaktır.	3,47	1,01
F18. Birim çalışanlarının sayısını azaltacaktır.	2,82	1,11
F19. İç ve dış denetimde, bilgisayar destekli denetim faaliyetlerinin daha etkin ve geniş kapsamlı yapılmasını sağlayacaktır.	3,43	1,08
F20.Denetçilerin yer ve zamandan bağımsız olarak denetim yapmalarını sağlayacaktır.	3,59	1,01
F21.Denetçilerin istedikleri verileri daha hızlı ve noksansız olarak elde etmelerini sağlayacaktır.	3,56	1,05
F22. Planlama-bütçeleme-harcama-performans programı ilişkisinin kurulmasını kolaylaştıracaktır.	3,37	1,05
F23.Mali bilgilerin temininde standardizasyon ve otokontrol mekanizması oluşturarak, zaman ve verimlilik kayıplarını azaltacaktır.	3,40	1,09
F24. Mali bilgilerin istenilen zamanda ve güvenilir olarak elde edilmesini sağlayacaktır.	3,47	1,08
F25.Mali bilginin raporlanmasında etkinlik ve verimliliğin artmasını sağlayacaktır.	3,41	1,11
F26.Karar alma süreçlerinde istatistiksel analiz yöntemlerinin daha yaygın kullanılmasını sağlayacaktır.	3,39	1,07
F27. Süreçlere ilişkin otomasyon düzeyinin artmasına bağlı olarak insan kaynaklarının daha verimli alanlarda değerlendirilmesini sağlayacaktır.	3,27	1,09
F28. Kamuda mali saydamlığın artırılmasında ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesinde önemli bir katkı sağlayacaktır.	3,33	1,11

8.4.4.Mevcut (Say2000i) Sistemine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanlara, mevcut (say2000i) sistemine ilişkin toplam 11 önerme yöneltilmiş ve bu önermelere katılım derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Ölçekte bulunan önermelerin her birine verilen yanıtlar tablo halinde aşağıda düzenlenmiştir. Yeni Devlet Muhasebe Sistemi ile mevcut (Say2000i) sisteminin karşılaştırılmasına ilişkin ölçeğin genel ortalama değeri (3,17) olup, katılımcıların yeni sistem ile say2000i sistemi ile ilgili kararsız oldukları görülmüştür (Tablo 8.26).

Tablo 8.26. Mevcut (Say2000i) Sistemi Boyutu

<i>Mevcut (Say2000i) Sistemi Önergeleri</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Say2000i Sistemi	3,17	1,17
S1. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, say2000i Sistemine göre, daha gelişmiş entegrasyon olanakları sunmaktadır.	3,07	1,27
S2. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, say2000i sistemine göre, kağıda dayalı işlem adımlarını azaltmaktadır.	3,04	1,29
S3. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemindeki süreç bazlı muhasebe uygulaması, say2000i sistemindeki muhasebe kayıt formuna göre, işlemlerin daha kolay, verimli ve etkin yapılmasını sağlamaktadır.	2,93	1,27
S4. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemindeki süreç bazlı muhasebe uygulamasında, manuel veri girişinin fazla olmaması, çalışanların iş yükünü azaltmaktadır.	3,00	1,22
S5. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, muhasebe kayıtlarında hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltmaktadır.	3,09	1,20
S6. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminde kullanılan e-belgeler (<i>Ödeme Emri Harcama Talimatı-Onay Belgesi vb.</i>) say2000i sistemine göre, görev tanımlarına ve uzmanlık alanına uygun bilgi içeriği ve katma değer sunmaktadır.	3,12	1,11
S7. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, say2000i sistemine göre, PC + Mobil uygulaması, çalışanların performansına olumlu katkı sağlayacaktır.	3,44	1,14
S8. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminde sunulan PC + Mobil uygulaması, işlemlerin yer ve zamandan bağımsız olarak yapılarak, kaynakların etkin ve verimli kullanımını artıracaktır.	3,51	1,08
S9. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, 5018 sayılı Kanundan beklenen fayda ve muhasebe birimlerinin hizmet kalitesinin artmasına olumlu katkı sağlayacaktır.	3,30	1,10
S10. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, tahakkuk esaslı muhasebenin tüm unsurlarını daha iyi kapsamaktadır.	3,13	1,11
S11. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, yönetim muhasebesi anlayışına daha uygundur.	3,23	1,09

8.5. Araştırmanın Temel Değişkenlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın temel değişkenlerine yönelik olarak yapılan Korelasyon ve Regresyon testi analizlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

8.5.1. Korelasyon Testleri

Korelasyon testi, iki değişken arasında ilişki olup olmadığını test etmek, eğer varsa bu ilişkinin yönünü ve derecesini ölçmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir (Büyüköztürk, 2018: 26). Bir ilişkinin gücü, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarı ile

tanımlanır ve bu değer, korelasyon katsayısı olarak adlandırılır. Korelasyon katsayıları (r) -1 ile +1 arasında bir değer alır. Korelasyon katsayısının sıfır olması, değişkenler arasında ilişkinin olmadığı, katsayının $\pm 1,00$ olması mükemmel pozitif/negatif doğrusal ilişki olduğu anlamına gelir. Korelasyon katsayısının işaretine bakılmaksızın değerinin 0,30'dan küçük olması düşük, 0,30-0,69 arası orta, 0,70 ve daha yukarı değeri olması ise yüksek düzeyde ilişkinin varlığını gösterir (Çokluk vd., 2012: 52).

Bu çalışmada, geçiş sürecinde yapılan eğitim, pilot uygulama, teknik destek süreci, sistemin getirdiği yenilikler ve sistemden beklenen faydalar ile yeni sistemin mevcut (say2000i) sistemi ile karşılaştırılması boyutları arasında ve araştırma değişkenlerinin birbirleri ile kendi aralarında ilişki olup olmadığını ve ilişkinin yönünü araştırmak için korelasyon testi uygulanmıştır. Yapılan analize göre, pearson korelasyon katsayıları ve anlamlılık düzeyleri Tablo 8.27'de yer almaktadır. Tablo 8.27 incelendiğinde, araştırma modelinde yer alan tüm değişkenler arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, yapılan analiz sonuçlarında en düşük korelasyon katsayısının geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi ölçeği olmasının nedeni, yeni sistemle ilgili eğitime çağrılan katılımcı sayısının sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu ilişkiler;

- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılanlar (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,429$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,332$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinden önce yapılan pilot uygulamanın başarısı ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,368$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,419$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler (Genel) ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,891$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yeniliklerden elektronik belge kullanımı ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,790$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yeniliklerden olan süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,844$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.
- Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yeniliklerden tam entegrasyon ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r = ,891$ ($p < 0,01$)) belirlenmiştir.

Tablo 8.27. Korelasyon Testi Sonuçları

Değişkenler	<i>Geçiş Süreci</i>	<i>Eğitim Süreci</i>	<i>Pilot Uygulama</i>	<i>Teknik Destek Süreci</i>	<i>Sistemin Getirdiği Yenilikler</i>	<i>Elektronik Belge</i>	<i>Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe</i>	<i>Tam Entegrasyon</i>	<i>Beklenen Faydalar</i>
Geçiş Süreci	1								
Eğitim Süreci	,771**	1							
Pilot Uygulama	,856**	,561**	1						
Teknik Destek Süreci	,859**	,538**	,594**	1					
Sistemin Getirdiği Yenilikler	,350**	,275**	,317**	,325*	1				
Elektronik Belge	,300**	,242**	,262**	,287*	,946*	1			
Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe	,354**	,242**	,336**	,334*	,926*	,818*	1		
Tam Entegrasyon	,342**	,288**	,308**	,309*	,963*	,864*	,844*	1	
Beklenen Faydalar	,429**	,332**	,368**	,419*	,891*	,790*	,844*	,891*	1

**p<0,01: Korelasyon 0,01 düzeyi için anlamlıdır.

8.5.2. Regresyon Analizleri

Regresyon analizi, aralarında ilişki olan iki ya da daha fazla değişkenden birinin bağımlı değişken, diğerlerinin bağımsız değişkenler olmak üzere söz konusu değişkenler arasındaki ilişkiyi matematiksel bir eşitlik yardımıyla açıklamaya çalışan bir istatistiki yöntemdir (Çokluk vd. 2012: 54). Belirlilik katsayısı (R Square) R^2 , bağımlı değişkenin yüzde kaçının modele dâhil edilen bağımsız değişken(ler) tarafından açıklandığını gösterir (Küçükşille, 2010: 259). Başka bir ifade ile regresyon analizi tablosunda bulunan R^2 değeri (örnek olarak ,810=%81), analizde kullanılan bağımlı değişkenin bağımsız değişken tarafından açıklanma yüzdesidir. R^2 değeri, en alt düzeyi olan 0'a yaklaştıkça bağımsız değişkenin bağımlı değişkendeki değişmeyi açıklama yüzdesinin azaldığını, buna karşılık en üst düzeyi olan 1'e yaklaştıkça bağımsız değişkenin bağımlı değişkendeki değişmeyi açıklama yüzdesinin arttığını, yani bağımlı değişkendeki değişimin bağımsız değişken(ler) tarafından iyi düzeyde açıklandığını gösterir. Regresyon modelinin anlamlılığını gösteren F (ANOVA) istatistiği ve bu değer anlamlılık düzeyini gösteren ise Sig. (significant/p) değeridir. Eğer F değeri anlamlı bulundursa modelin tümüyle istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılır (Küçükşille, 2010: 203). Modelde yer alan bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek ve hipotezleri test etmek amacıyla regresyon analizi uygulanmıştır.

8.5.2.1. Yeni Sisteme Geçiş Sürecinde Yapılanlar ile Sistemden Beklenen Fayda Arasındaki İlişki

Çalışmada öncelikle, yeni sisteme geçiş sürecinde yapılan, eğitim, pilot uygulama ve teknik destek süreci boyutlarının, yeni sistemden beklenen faydalar üzerindeki etkisi, regresyon analizleri aracılığıyla test edilmiştir. Araştırma modelinde yer alan, her bir ilişkiyi test etmek için yapılan regresyon analizlerinden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Analizde test edilmek istenen ilk hipotez, geçiş sürecinde yapılanlar ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, geçiş sürecinde yapılanlar (genel), bağımlı değişkenini sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H1 hipotezi şu şekildedir: *“Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılanlar (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır”* Yapılan regresyon analizi sonucunda, geçiş sürecinde yapılanların, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=68,508$; $p<0,001$). Tablo 8.28’de yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,182 olup, bu değer geçiş sürecinde yapılanların sistemden beklenen fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, geçiş sürecinde yapılanların, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %18,2 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H1 *“Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılanlar (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır”* hipotezi kabul edilmiştir.

Analizde test edilmek istenen ikinci hipotez, geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkeni, geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi, bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H2 hipotezi şu şekildedir: *“Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi arttıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.”* Yapılan regresyon analizi sonucunda, geçiş sürecinde verilen eğitimin, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=37,444$; $p<0,001$). Tablo 8.28’de yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,107 olup, bu değer geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyinin sistemden beklenen fayda üzerinde, anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %10,7 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H2 *“Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi arttıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar”* hipotezi kabul edilmiştir. Analizde, söz konusu oranın düşük çıkmasının nedeni, Maliye Bakanlığı tarafından, yeni sisteme geçiş sürecinde eğitime çağrılan personel sayısının sınırlı tutulmasından dolayı, katılımcıların %65,2’sinin eğitim almamış ve anketteki eğitim ile ilgili önermelere cevap vermemesinden kaynaklanmaktadır.

Analizde test edilmek istenen üçüncü hipotez, geçiş sürecinde yapılan pilot uygulama ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkeni, geçiş sürecinde yapılan pilot uygulama başarısı, bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H3 hipotezi şu şekildedir: *“Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinden önce yapılan pilot uygulamanın başarısı arttıkça, sistemden beklenen fayda düzeyi de artar”* Yapılan regresyon analizi sonucunda, geçiş sürecinde yapılan pilot uygulamanın, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=47,430$; $p<0,001$). Tablo 8.28’de yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,132 olup, bu değer geçiş sürecinde yapılan pilot uygulamanın sistemden beklenen fayda üzerinde, anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan geçiş sürecinde yapılan pilot uygulama, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden

beklenen fayda düzeyini, %13,2 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H3 “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinden önce yapılan pilot uygulamanın başarısı artıkça, sistemden beklenen fayda düzeyi de artar” hipotezi kabul edilmiştir.

Analizde test edilmek istenen dördüncü hipotez, geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkeni, geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi, bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H4 hipotezi şu şekildedir: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi artıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar” Yapılan regresyon analizi sonucunda, geçiş sürecinde verilen teknik desteğin, sistemden beklenen faydalar üzerinde, pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=64,689$; $p<0,001$). Tablo 8.28’de yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,173 olup, bu değer geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyinin sistemden beklenen fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %17,3 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H4 “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi artıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8.28. Geçiş Sürecinde Yapılanların Sistemden Beklenen Faydalar Üzerindeki Etkisini Gösteren Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	β	T	p	R^2	Düzeltilmiş R^2	F
Geçiş Süreci (Genel)	0,429*	15,907	0,000	0,184	0,182	68,508*
Eğitim Süreci	0,332*	22,362	0,000	0,110	0,107	37,444*
Pilot Uygulama	0,368*	18,656	0,000	0,135	0,132	47,430*
Teknik Destek	0,419*	50,509	0,000	0,176	0,173	64,689*

Bağımlı değişken: Beklenen Faydalar

* $p<0,001$

8.5.2.2. Yeni Sistemin Getirdiği Yenilikler ile Sistemden Beklenen Fayda Arasındaki İlişki

Çalışmada öncelikle, yeni sistemin getirdiği yenilikler olan, elektronik belge kullanımı, süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması ve bilişim sistemleri ile tam entegrasyon boyutlarının, yeni sistemden beklenen faydalar üzerindeki etkisi regresyon analizleri aracılığıyla test edilmiştir. Araştırma modelinde yer alan, her bir ilişkiyi test etmek için yapılan regresyon analizlerinden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Analizde test edilmek istenen beşinci hipotez, yeni sistemin getirdiği yenilikler ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, yeni sistemin getirdiği yenilikler (genel), bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H5 hipotezi şu şekildedir: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır” Yapılan regresyon analizi sonucunda, yeni sistemin getirdiği yeniliklerin, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=1171,713$; $p<0,001$). Tablo 8.29’da yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,794 olup, bu değer yeni sistemin getirdiği yeniliklerinin, sistemden beklenen fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, yeni sistemin getirdiği yeniliklerin, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %79,4 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H5: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler

(Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır” hipotezi kabul edilmiştir.

Analizde test edilmek istenen altıncı hipotez, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden olan elektronik belge kullanımı ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkeni, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden elektronik belge kullanımı, bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H6 hipotezi şu şekildedir: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden elektronik belge kullanımı arttıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar” Yapılan regresyon analizi sonucunda, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden elektronik belge kullanımını, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=502,658$; $p<0,001$). Tablo 8.29’da yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,623 olup, bu değer yeni sistemin getirdiği yeniliklerinden biri olan elektronik belge kullanımının, sistemden beklenen fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, yeni sistemin getirdiği elektronik belge kullanımı, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %62,3 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H6 “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden elektronik belge kullanımı arttıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar” hipotezi kabul edilmiştir.

Analizde test edilmek istenen yedinci hipotez, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden olan süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkeni, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması, bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H7 hipotezi şu şekildedir: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden harcama ve muhasebe işlemlerinin süreç bazlı uygulaması ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır” Yapılan regresyon analizi sonucunda, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulamasının, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=749,127$; $p<0,001$). Tablo 8.29’da yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,711 olup, bu değer yeni sistemin getirdiği yeniliklerinden biri olan süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulamasının, sistemden beklenen fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, yeni sistemin getirdiği süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması, araştırmanın bağımlı değişkeni olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %71,1 oranında açıklamaktadır. Buna göre, H7 “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden harcama ve muhasebe işlemlerinin süreç bazlı uygulaması ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır” hipotezi kabul edilmiştir.

Analizde test edilmek istenen sekizinci hipotez, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden olan bilişim sistemleri arasındaki tam entegrasyon ile sistemden beklenen fayda arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. Araştırmanın bağımsız değişkeni, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden bilişim sistemleri ile tam entegrasyon, bağımlı değişkenini ise sistemden beklenen faydalar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kurulan, H8 hipotezi şu şekildedir: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden, mali yönetim bilişim sistemlerinin birbirleri arasındaki tam entegrasyonu arttıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar” Yapılan regresyon analizi sonucunda, yeni sistemin getirdiği yeniliklerden bilişim sistemleri ile tam entegrasyonun, sistemden beklenen faydalar üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($F=1164,145$; $p<0,001$). Tablo 8.29’da yer alan düzeltilmiş R^2 değeri 0,793 olup, bu değer yeni sistemin getirdiği yeniliklerinden biri olan bilişim sistemleri ile tam entegrasyonun, sistemden beklenen fayda üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, regresyon denkleminde bağımsız değişken olarak yer alan, yeni sistemin getirdiği bilişim sistemleri ile tam entegrasyon, araştırmanın bağımlı değişkeni

olan sistemden beklenen fayda düzeyini, %73,9 oranında açıklamaktadır. Buna göre, *H8 Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden, mali yönetim bilişim sistemlerinin birbirleri arasındaki tam entegrasyonu artıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar*” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8.29. Yeni Sistemin Getirdiği Yenilikler ile Sistemden Beklenen Faydalar Üzerindeki Etkisini Gösteren Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	β	<i>T</i>	<i>p</i>	R^2	<i>Düzeltilmiş R^2</i>	<i>F</i>
Yenilikler (Genel)	0,891*	34,230	0,000	0,795	0,794	1171,713*
Elektronik Belge Kullanımı	0,790*	22,420	0,000	0,624	0,623	502,658*
Süreç Bazlı Harcama ve Muhasebe	0,844*	27,370	0,000	0,712	0,711	749,127*
Bilişim Sistemleri ile Tam Entegrasyon	0,891*	34,120	0,000	0,793	0,793	1164,145*

Bağımlı değişken: Beklenen Faydalar

* $p < 0,001$

8.5.2.3. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi ile Mevcut (Say2000i) Sistemi Arasındaki İlişki

Bu çalışmada, yeni devlet muhasebe sistemi ile mevcut (say2000i) sisteminin karşılaştırılması frekans yöntemi aracılığıyla test edilmiştir. Ankette yer alan, yeni devlet muhasebe sisteminin, mevcut (say2000i) sistemine göre üstünlüklerini karşılaştırmak amacıyla sorulan, 11 önerme için yapılan frekans analizinden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

1. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, say2000i sistemine göre, daha gelişmiş entegrasyon olanakları sunmaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %32,1’i katılmıyorum, %21,3’ü kararsızım ve %46,5’i ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin, mevcut sisteme göre daha gelişmiş entegrasyon olanaklarına sahip olduğu görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.30).

Tablo 8.30. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Birinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	54	17,7
2-Katılmıyorum	44	14,4
3-Kararsızım	65	21,3
4-Katılıyorum	112	36,7
5-Kesinlikle Katılıyorum	30	9,8
Toplam	305	100

2. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, say2000i sistemine göre, kağıda dayalı işlem adımlarını azaltmaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %36,1'i katılmıyorum, %15,7'si kararsızım ve %48,2'si ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin, mevcut sisteme göre, kağıda dayalı işlem adımlarını azalttığını düşünmektedir (Tablo 8.31).

Tablo 8.31. Mevcut (Say2000i) Sisteminin İkinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	54	17,7
2-Katılmıyorum	56	18,4
3-Kararsızım	48	15,7
4-Katılıyorum	117	38,4
5-Kesinlikle Katılıyorum	30	9,8
Toplam	305	100

3. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemindeki süreç bazlı muhasebe uygulaması, say2000i sistemindeki muhasebe kayıt formuna göre, işlemlerin daha kolay, verimli ve etkin yapılmasını sağlamaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %37,7'si katılmıyorum, %19'u kararsızım ve %43,3'ü ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin getirdiği süreç bazlı muhasebe uygulamasının, mevcut sistemindeki muhasebe kayıt formu uygulamasına göre, işlem adımlarını daha kolay, verimli ve etkin yapılmasını sağladığı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.32).

Tablo 8.32. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Üçüncü Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	60	19,7
2-Katılmıyorum	55	18,0
3-Kararsızım	58	19,0
4-Katılıyorum	110	36,1
5-Kesinlikle Katılıyorum	22	7,2
Toplam	305	100

4. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemindeki süreç bazlı muhasebe uygulamasında, manuel veri girişinin fazla olmaması, çalışanların iş yükünü azaltmaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %33,1'i katılmıyorum, %22,3'ü kararsızım ve %42,6'sı ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin getirdiği süreç bazlı muhasebe uygulamasında, manuel veri girişinin fazla olmaması nedeniyle çalışanların iş yükünün azaldığı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.33).

Tablo 8.33. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Dördüncü Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	51	16,7
2-Katılmıyorum	50	16,4

3-Kararsızım	74	24,3
4-Katılıyorum	108	35,4
5-Kesinlikle Katılıyorum	22	7,2
Toplam	305	100

5. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, muhasebe kayıtlarında hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltmaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %31,8’i katılmıyorum, %18,7’si kararsızım ve %49,5’i ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin, muhasebe kayıtlarında hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azalttığı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.34).

Tablo 8.34. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Beşinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	46	15,1
2-Katılmıyorum	51	16,7
3-Kararsızım	57	18,7
4-Katılıyorum	132	43,3
5-Kesinlikle Katılıyorum	19	6,2
Toplam	305	100

6. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminde kullanılan e-belgeler (Ödeme Emri Harcama Talimatı-Onay Belgesi vb.) say2000i sistemine göre, görev tanımlarına ve uzmanlık alanına uygun bilgi içeriği ve katma değer sunmaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %26,6’sı katılmıyorum, %26,9’u kararsızım ve %45,5’i ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemde kullanılan e-belgelerin, görev tanımlarına ve uzmanlık alanına uygun olduğu görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.35).

Tablo 8.35. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Altıncı Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	35	11,5
2-Katılmıyorum	49	16,1
3-Kararsızım	82	26,9
4-Katılıyorum	123	40,3
5-Kesinlikle Katılıyorum	16	5,2
Toplam	305	100

7. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, say2000i sistemine göre, PC + Mobil uygulaması, çalışanların performansına olumlu katkı sağlayacaktır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %18,4’ü katılmıyorum, %22’si kararsızım ve %59,7’si ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin PC + Mobil uygulamasının, çalışanların performansına olumlu katkı sağladığı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.36).

Tablo 8.36. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Yedinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	32	10,5
2-Katılmıyorum	24	7,9
3-Kararsızım	67	22,0
4-Katılıyorum	142	46,6
5-Kesinlikle Katılıyorum	40	13,1
Toplam	305	100

8. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminde sunulan PC + Mobil uygulaması, işlemlerin yer ve zamandan bağımsız olarak yapılarak, kaynakların etkin ve verimli kullanımını artıracaktır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %15,1'i katılmıyorum, %23,3'ü kararsızım ve %61,6'sı ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin PC + Mobil uygulamasının, kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını artırdığı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.37).

Tablo 8.37. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Sekizinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	26	8,5
2-Katılmıyorum	20	6,6
3-Kararsızım	71	23,3
4-Katılıyorum	147	48,2
5-Kesinlikle Katılıyorum	41	13,4
Toplam	305	100

9. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, 5018 sayılı Kanundan beklenen fayda ve muhasebe birimlerinin hizmet kalitesinin artmasına olumlu katkı sağlayacaktır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %19,7'si katılmıyorum, %28,5'i kararsızım ve %51,9'u ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin, 5018 sayılı Kanunundan beklenen faydanın sağlanmasına ve muhasebe hizmetlerinin kalitesinin artmasına olumlu katkı sağlayacağı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.38).

Tablo 8.38. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Dokuzuncu Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	32	10,5
2-Katılmıyorum	28	9,2
3-Kararsızım	87	28,5
4-Katılıyorum	131	43,0
5-Kesinlikle Katılıyorum	27	8,9
Toplam	305	100

10. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, tahakkuk esaslı muhasebenin tüm unsurlarını daha iyi kapsamaktadır.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %25,9'u katılmıyorum, %30,2'si kararsızım ve %44'ü ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin, tahakkuk esaslı muhasebenin tüm unsurlarını daha iyi kapsadığı görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.39).

Tablo 8.39. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Onuncu Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	35	11,5
2-Katılmıyorum	44	14,4
3-Kararsızım	92	30,2
4-Katılıyorum	114	37,4
5-Kesinlikle Katılıyorum	20	6,6
Toplam	305	100

11. Önerme: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, yönetim muhasebesi anlayışına daha uygundur.”

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların, %21'i katılmıyorum, %35,1'i kararsızım ve %43,9'u ise katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlara göre katılımcılar, yeni sistemin, yönetim muhasebesi anlayışına daha uygun olduğuna görüşüne katılmaktadırlar (Tablo 8.40).

Tablo 8.40. Mevcut (Say2000i) Sisteminin Onbirinci Önermesinin Frekans Analizi Sonuçları

	Frekans	Yüzde (%)
1-Kesinlikle Katılmıyorum	29	9,5
2-Katılmıyorum	35	11,5
3-Kararsızım	107	35,1
4-Katılıyorum	104	34,1
5-Kesinlikle Katılıyorum	30	9,8
Toplam	305	100

Analizde test edilmek istenen dokuzuncu hipotez, yeni devlet muhasebe sistemi ile mevcut (say2000i) sisteminin karşılaştırılması yöneliktir. Bu doğrultuda kurulan, H9 hipotezi şu şekildedir: “Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi, mevcut say2000i sistemine göre, daha üstün özelliklere sahiptir.”

Yapılan frekans analizi sonucunda, her bir önerme için verilen cevaplarda “Katılıyorum” oranının yüksek olması nedeniyle, katılımcıların yeni devlet muhasebe sisteminin, mevcut (say2000i) sistemine daha üstün özelliklere sahip olduğu görüşünü benimsedikleri anlaşılmaktadır.

9.SONUÇ VE TARTIŞMA

Devlet muhasebesi, devletin yürüttüğü faaliyetlere ilişkin olarak ortaya çıkan, mali nitelikteki işlemlere ait bilgilerin, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve analiz edilmesi suretiyle ilgili kişi ve kurumlara raporlar halinde sunan bir bilgi sistemidir. Devlet muhasebesinin amacı ise; kamu maliyesinin yönetimi ve planlanması amacıyla, kamunun ihtiyaç duyduğu mali verileri elde etmek üzere, kapsama dahil olan tüm kamu kuruluşlarının bütün taşınır ve taşınmaz malları, varlıkları ve kaynaklarını kaydetmek, sınıflandırmak, mali yıl sonunda ortaya çıkan faaliyet sonuçlarının bütçeye uygunluğunu kontrol etmek ve belirlenmiş zamanlarda bu bilgileri mali raporlar şeklinde ilgililere sunmaktır.

Yirminci yüzyılda dünyada siyasal, ekonomik ve teknolojik alanlarda yaşanan değişimler ve gelişmeler, toplumların ihtiyaçlarının giderek artmasına, buna karşılık devletlerin yapmış olduğu hizmetlerin türünün çoğalmasına neden olmuş, bunun sonucunda da devletlerin yönetim şekillerinde köklü değişiklikler yapılması yoluna gidilmiştir. Bu doğrultuda yaşanan gelişmeler, devlet muhasebesi alanında da değişikliklerin yaşanmasında neden olmuştur.

Ülkemizde yıllardır uygulanmakta olan ve dayanağını 1927 yılında yürürlüğe giren 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, mevcut bütçe sınıflandırılması ve muhasebe sisteminin, kamu gelir ve giderleri konusunda hem mali yönetime hem de kamuoyuna gerekli bilgilerin sunulmasına yetersiz kalması, harcama prosedürlerinin çok karmaşık ve uzun süreler alması nedeniyle harcamalarda gecikmelere yol açması ve harcamalarında hukuka uygunluk esas alınmış, harcamaların verimli, etkin ve ekonomik olması hususuna önem verilmemesi gibi birtakım sorunların ortaya çıkmasına neden olmuş ve devlet muhasebesinden beklenen faydaları yerine getiremez hale gelmiştir. Bu nedenle, kamu mali yönetiminde, mali saydamlığın ve hesap verilebilirliğin sağlanması, performans esaslı bütçeleme sisteminin uygulanması, genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinin kurulması amacıyla 2003 yılında 5018 “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu” çıkarılmıştır. Bu kanun, 76 yıl boyunca uygulanan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununu yürürlükten kaldırmış ve kamu mali yönetimine, mali saydamlık, hesap verebilirlik, stratejik planlama, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim gibi yeni kavramların girmesini sağlamıştır.

Türkiye’de devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi incelendiğinde, özellikle Cumhuriyetten sonraki devlet muhasebesi uygulamalarında iki farklı dönem bulunmaktadır. Bu dönemler, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunun uygulandığı 2003 öncesi ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunun uygulandığı 2003 sonrası dönem olarak diye ikiye ayrılır. 1050 sayılı Kanunun uygulandığı 2003 öncesi dönem, sadece nakit hareketlerinin kayıtlarının tutulduğu ve kamuya ait taşınır ve taşınmaz malların muhasebeleştirilmediği ve ayrıntılı mali raporların alınamadığı dönemdir. 5018 sayılı Kanun sonrası dönem ise, devlet muhasebesinde kayıtların tahakkuk esasına göre kaydedildiği, sadece nakit giriş çıkışların kayıtlarının değil, gelirlerin ve giderlerin tahakkuk ettiklerinde muhasebeleştirildiği, girişilen taahhütlerin de kayıt altına alındığı, devletin malvarlığının muhasebeye kayıtlarına yansıdığı maddi, maddi olmayan duran varlıkların muhasebeleştirilebildiği ve ayrıntılı mali tabloların düzenlendiği bir dönemdir. Ancak, ülkemizde tahakkuk esaslı muhasebe sistemine geçilmesiyle birlikte nakit esaslı sistem tamamen bırakılmamıştır. Günümüzde uygulanmakta olan sistemde, bütçe işlemleri nakit esasına, faaliyet işlemleri ise tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımının yanı sıra hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamayı temel amaç olarak benimsemektedir. Bu amaç çerçevesinde, hükümet programları, kalkınma planları ve stratejik planlar ile belirlenen politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması, kamu bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve mali kontrolü için belirlenmiş ilkeler çerçevesinde işleyen bir mali yönetim bilişim sisteminin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kamu mali yönetimine ilişkin süreçlerde otomasyona geçilmesi konusunda dünyada özellikle son yıllarda ciddi yatırımların yapıldığı görülmektedir. Uluslararası alanda yaşanan gelişmeler doğrultusunda, bilgi ve iletişim teknolojilerinin mali yönetim süreçlerinde kullanımı amacıyla ülkemizde de önemli çalışmalar yapılarak farklı otomasyon sistemleri geliştirilmiştir. Söz konusu sistemler, bütçe hazırlık aşamasından başlayarak, bütçe işlemleri, tahakkuk, harcama, muhasebe, raporlama ve kesin hesaba kadar uzanan tüm aşamaların izlenmesi, yönetilmesi ve denetime hazır hale getirilmesi amacı ile kullanılmakta; mali politikaların belirlenmesi ve uygulanması sırasında önemli fonksiyonları yerine getirmektedir (HMB,08.10.2019, www.bkmybs.maliye.gov.tr).

Bu doğrultuda, Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından Kamu Harcama Yönetiminin reform ihtiyaçlarına çözüm sağlamak amacıyla 1999 yılının Mart ayında say2000i (Web Tabanlı Kamu Muhasebe Sistemi) projesi başlatılmıştır. Bu proje ile devletin muhasebe bilgileri günlük olarak izlenmeye başlanmış, dolayısıyla her düzeyde kamu maliyesi kararlarını güncel bilgilerle destekleyen bir yönetim bilgi sistemi oluşturulmuştur. Ayrıca, kamu mali yönetimine ilişkin süreçlerin otomasyona alınması kapsamında, 2006 yılında Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) ve Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi (e-bütçe) uygulanmaya başlanılmıştır. Ancak, kamu mali yönetim sistemimiz kapsamındaki süreçlere yönelik olarak, farklı kurumlar tarafından, birbirinden büyük ölçüde bağımsız geliştirilen ve uygulanan farklı otomasyon sistemleri, mükerrer iş süreçlerinin oluşması ve sistemler arasındaki entegrasyon düzeyinin sınırlı kalması gibi sorunların yaşanmasına neden olmaktadır.

Bu sorunların çözümü amacıyla, 5018 sayılı Kanun kapsamında öngörülen ilkeler doğrultusunda tasarlanmış bütünleşik bir kamu mali yönetim bilişim sisteminin oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, devlet muhasebesinde reform kabul edilen, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesinin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun “Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi” 2017 yılının Kasım ayından itibaren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde kullanılmaya başlanılmıştır.

Bu çalışmada, 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle uygulamaya giren, Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sisteminin ilk adımını teşkil eden; entegrasyona açık, süreç yaklaşımını esas alan ve elektronik belge altyapısına uygun olan Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yeniliklerden, yeni sisteme geçiş sürecinde yapılan pilot uygulama, eğitim ve teknik desteğin yeterli olup olmadığı ile yeni sistemin mevcut sistemle karşılaştırılması ve yeni sistemden beklenen faydaların elde edilip edilmediğine yönelik tespitler incelenmiştir. Daha sonra araştırma modelini oluşturan değişkenler açıklanarak hipotezler oluşturularak, alan araştırması yapılmıştır. Alan araştırması, Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinde, yeni sistemi uygulayan 305 kişi ve anket uygulanması yoluyla yapılmıştır.

Ankette, araştırma modelinde yer alan 4 (dört) ana değişken ve bu değişkenlere bağlı 6 (altı) alt değişkene ilişkin ölçekler yer almaktadır. Bu ölçeklerden birincisi geçiş süreci ölçeğidir. Bu ölçek, eğitim süreci, pilot uygulama süreci ve teknik destek süreci olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar toplam 12 önerme ile ölçülmektedir. Ankette yer alan ikinci ölçek, yeni sistemin getirdiği yenilikler ölçeğidir. Bu ölçek, elektronik belge kullanımı, süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulaması ve bilişim sistemleri ile tam entegrasyon olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar da toplam 27 önerme ile ölçülmektedir. Ankette yer alan üçüncü ölçek, yeni sistemden beklenen faydalar ölçeğidir. Bu ölçek, sistemden beklenen faydaları ölçen 28 önermeden oluşmaktadır. Ankette yer alan bir diğer ölçek ise, yeni sistem ile mevcut sistemin karşılaştırılması ölçeğidir. Bu ölçek 11 önerme ile ölçülmektedir.

Araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin güvenilirliği (0,90’ın üzerinde) oldukça yüksek çıkmıştır. Bu bakımdan araştırmada kullanılan değişkenlerin güvenilir şekilde ölçümlenmiş olduğu söylenebilir. Soruların alfa değerleri ayrı ayrı incelenmiş olup, güvenilirliği azaltan bir etkiye sahip olan önemli bir değere rastlanmamıştır. Yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçlarına göre araştırma modelinde yer alan değişkenlerin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, yeni sisteme geçiş süreci, yeni sistemin getirdiği yenilikler, sistemden beklenen faydalar ile yeni sisteminle mevcut sistemin (say2000i) değişkenlerinin birbirleri ile aralarında ilişki olup olmadığını ve anlamlı bir ilişki varsa bu ilişkinin yönünü tespit etmek amacıyla korelasyon testi yapılmıştır. Yapılan korelasyon testinde araştırma modelinde yer alan tüm değişkenler arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir.

Çalışmada model üzerinde yer alan, yeni sisteme geçiş süreci, yeni sistemin getirdiği yenilikler, sistemden beklenen faydalar değişkenlerinin birbirleri üzerindeki etkisi regresyon analizleri yapılarak test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, geçiş sürecinde yapılanların (Eğitim süreci, pilot uygulama süreci ve teknik destek süreci) sistemden beklenen faydalar düzeyini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca, yeni sistemin getirdiği yenilikler olan, elektronik belge kullanımının artması, süreç bazlı harcama ve muhasebe uygulamasının ve bilişim sistemleri ile tam entegrasyonun sağlanmasının, yeni sistemden beklenen fayda düzeyini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu doğrultuda, 8 hipotez (H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7 ve H8) de kabul edilmiştir. Araştırmada, yeni devlet muhasebe sistemi ile mevcut (say2000i) sisteminin karşılaştırılması frekans yöntemi aracılığıyla test edilmiştir. Ankette yer alan, yeni devlet muhasebe sisteminin, mevcut (say2000i) sistemine göre üstünlüklerini karşılaştırmak amacıyla sorulan 11 önerme için yapılan frekans analizi sonucunda her bir önerme için verilen cevaplarda “Katılıyorum” oranının yüksek olması nedeniyle, katılımcıların yeni devlet muhasebe sisteminin, mevcut (say2000i) sistemine daha üstün özelliklere sahip olduğu görüşünü benimsedikleri anlaşılmıştır. Ayrıca, araştırma bulgularında eğitim ile ilgili analiz sonuçlarındaki oranların düşük çıkmasının nedeni, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, yeni sisteme geçiş sürecinde eğitime çağrılan personel sayısının sınırlı tutulmasından dolayı, katılımcıların %65,2’sinin eğitim almamış ve anketteki eğitim ile ilgili önermelere cevap vermemesinden kaynaklanmaktadır. Araştırmanın hipotezlerinin kabul ve red durumu ile ilgili bilgi Tablo 9.1’de yer almaktadır.

Tablo 9.1. Araştırma Hipotezlerinin Kabul/Red Durumu

<i>Hipotez No</i>	<i>Hipotez</i>	<i>Kabul/Red Durumu</i>
H1	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde yapılanlar (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Kabul
H2	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen eğitim düzeyi arttıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.	Kabul
H3	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinden önce yapılan pilot uygulamanın başarısı arttıkça, sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.	Kabul
H4	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen teknik destek düzeyi arttıkça, sistemlerden beklenen fayda düzeyi de artar.	Kabul
H5	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikler (Genel) ile Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Kabul
H6	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden elektronik belge kullanımı arttıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.	Kabul
H7	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden harcama ve muhasebe işlemlerinin süreç bazlı uygulaması ile yeni sistemden beklenen fayda düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Kabul

H8	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin yeniliklerinden, mali yönetim bilişim sistemlerinin birbirleri arasındaki tam entegrasyonu artıkça, Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminden beklenen fayda düzeyi de artar.	Kabul

Devlet muhasebesi, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve mevzuat hükümlerine uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olmasını ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermelerini sağlayan, önemli bir araçtır. Bu nedenle, kamu yönetiminde muhasebe sisteminin, yöneticilerin geleceğe ilişkin alacakları kararlarda ihtiyaç duyacağı mali bilginin tam, doğru ve zamanında sunulmasında, etkili iç kontrol sistemin uygulanmasında, mali saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanmasında, önemli bir rolü ve fonksiyonu bulunmaktadır.

Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi, ilk olarak 2017/Kasım ayında 20 Kamu İdaresinde, daha sonra Ocak/2018, Şubat/2018 ve Mart/2018 tarihleri olmak üzere faklı geçiş takvimine bağlı olarak Merkezi Yönetim Kapsamındaki diğer kamu idarelerinde uygulanmaya başlanılmıştır. Sistemin uygulamaya yeni geçmiş olması, sistemin getirdiği yeniliklerden elektronik belge kullanımının ve diğer bilişim sistemleri tam entegrasyonun 2019 yılı itibariyle henüz sağlanamamış olması, sistemden beklenen faydaların tam olarak ölçülmesini zorlaştırmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, 2020 yılı Nisan ayından itibaren yeni sistemde elektronik belge kullanımı ve e-imza uygulamasının aktif olarak kullanılacağı belirtilmektedir. Bu nedenle, bu konuyla ilgili gelecekte yapılacak araştırmalarda daha kapsamlı ölçümler ve değerlendirmeler yapılabileceği öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

- ALTAY, B., 2015. "Türkiye’de Devlet Muhasebesi ve Üniversite Uygulama Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 145s.
- ASLAN, Ç. M., 2017. "Historical Development of Government Accounting” Accounting and Corporate Reporting - Today and Tomorrow, ss239-275.
- ÇETİNER, E., SÖYLER, İ., ÇOLAK, B., 2011. "Devlet Muhasebesi (Teori, Bütçeleme İşlemleri ve Muhasebe Kayıtları)", Gazi Kitabevi, Ankara, 276s.
- DEMİRCİ, G.A., 2015. "Devlet Muhasebesinin Türkiye’deki Gelişimi ve Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinin Karşılaştırmalı Olarak Analizi", Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 140s.
- DENER, C., WATKINS, A.J., 2011. "Financial Management Information Systems", The World Bank, USA, ss55-58.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), 2000. SEKİZİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Mali Saydamlık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 163s.
- ERCAN, İ., KAN, İ., 2004. "Ölçeklerde Güvenilirlik ve Geçerlik", Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30 (3) ss.211-216
- GAZİOĞLU, P., 2007. "Nakit Esaslı ve Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi Sistemlerinin Karşılaştırılması ve Türkiye Uygulaması", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 169s.
- GİRAY, Adil., 1997. " Milli Muhasebe ve Devlet Muhasebesi", Gazi Kitabevi, Ankara, 254s.
- GÖKÇEN, G., 2003. "Devlet Muhasebesi Teori Uygulamalar Önerileri", Türkmen Kitabevi, İstanbul, 243s.
- GÖKGÖZ, A., 2010. "Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi Üzerine", Kamu Hesaplarına Uzman Bakış Dergisi, Devlet Muhasebe Uzmanları Derneği Yayınları, (1), ss52-56.
- GÜVEMLİ, O., 1998. "Türk Devletleri Muhasebe Tarihi",Avcıol Yayınevi, İstanbul, 1.s31
- GÜNGÖR, A. A., 1981. "Yönetim Aracı Olarak Türk Devlet Muhasebe Sistemi", Maliye Bakanlığı Tetkik Kurulu Yayını, Ankara,
- GÜLEŞ, H.K., 2002. "Sanayi İşletmelerinde Bilişim Sistemleri Kullanımı: Sorunlar, Beklentiler ve Çözüm Önerileri", Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi, (9), ss.93-114.
- HACIHASANOĞLU, T., 2008. "Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebe Sistemi ve Türkiye Uygulaması", Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kayseri, 285s.
- HELVACI, K., 2014. "Türkiye İş Kurumunda Devlet Muhasebesi Sistem ve Düzeni" Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Sakarya, 129s.
- İSPİR, U., 2011. "Türkiye’de Devlet Muhasebesi Standartları ile Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nın Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 121s.
- KARAASLAN, E., 2005, "Devlet Muhasebesi Olgusu ve Ülkemizde Devlet Muhasebesi Standartları" TÜRMOB Yayınları, Ankara, 95s.
- KARAASLAN, E., 2006. "Ülkemizde Devlet Muhasebesinin Serüveni" Sayıştay Dergisi, (54), ss37-76.
- KARAASLAN, E., 2002. "Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinde Yansıtma Hesapları ve Dönem Sonu işlemleri", Mali Kılavuz Dergisi, (17), (Temmuz), ss.107.
- KARACA, N., 2003. "Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinde Dönem Sonu İşlemleri" Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Sakarya, 190s.

- KAYIŞ, A., 2010. “Güvenilirlik Analizi (Reliability Analysis)”, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Uygulamaları, Ed.: Şeref Kalaycı, 5. Baskı, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti, Ankara, ss. 403-419.
- KIYMIK, H., 2009. “5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun Devlet Muhasebe Sistemine Getirdiği Değişiklikler: Süleyman Demirel Üniversitesi Örnek Uygulaması”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, 180s.
- ODABAŞ, H., 2009. “Bilgi Kaynaklarının İşletiminde Elektronik Doküman Yönetimi ve Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Rolü”, Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, s411-421.
- ÖMER, D., 2018. “Merkezi Yönetim İçin Devlet Muhasebesi” Seçkin Yayıncılık, Ankara, 989s.
- ÖZ, E. A., 2007. “Devlet Muhasebesi ile İlgili Yeni Yasal Düzenlemeler ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi İle Uyumlaştırma Çalışmalarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” Master Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 161s.
- PEHLİVAN, N., 2010. “Devlet Muhasebe Sistemi ve Katma Bütçeli Kuruluşlarda Taşınır Mal Yönetmeliği Uygulaması”, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Çorum, 190s.
- SERÇEMELİ, M., 2010. “Devlet Muhasebesi Kavramı, Türkiye’deki İşleyişi ve Erzurum Defterdarlığı Narman Malmüdürlüğü’nde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum, 134s.
- TANRIKULU, Z., 2010. “Yönetim Bilişim Sistemleri”, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Enformatik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Dersi, s21.
- TAŞĞIN, Y., 2010. “Devlet Muhasebesinde Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sistemine Geçişin Değerlendirilmesi ve Bir Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum, 162s.
- TURAN, A., 2006. “Devlet Muhasebesinde Nakit Esasından Tahakkuk Esasına Geçiş, Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 210s.
- URAL, S.O., 2008. “Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi ve Bir Örnek Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İzmir, 291s.
- ÜÇBAŞ, A., 2013. “Kamu Mali Yönetim Sisteminde Muhasebesin Rolü ve Muhasebe Birimlerinin Yeniden Yapılandırılması”, Denetim dergisi, (11), ss92-100.
- VICENTE M., BARGUES, J. M., 1996. “Bases of Accounting and Reporting Foci in Spanish Governmental Accounting”, IFAC Public Sector Committee, ss. 21-23.
- YANIK, S.S., 2000. “Türkiye’deki Devlet Muhasebe Sisteminin Uluslararası Standartlarla Karşılaştırılması ve Yeni Devlet Muhasebe Sisteminin Oluşturulması”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 310s.
- YILDIRIM, Z., ÇETİNKAYA, Ö., 2006. “Devlet Muhasebesi”, Ekin Kitabevi, Bursa, 260s.
- YÜKÇÜ, S., 2016. “Yeni TTK Uyumlu TMS ve UFRS Örnekli Genel Muhasebe”, Altın Nokta Yayınevi, İzmir, 1168s.
- Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, (2018, 26 Haziran), Resmi Gazete (Sayı:30460), Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, (2014, 23 Aralık), Resmi Gazete (Sayı:29214), Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, (2014, 27 Aralık), Resmi Gazete (Sayı:29218), 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, (2003, 24 Aralık), Resmi Gazete (Sayı: 25326),

İTERNET KAYNAKLARI

- <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.24718&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=B%C3%BCt%C3%BCnle%C5%9Fik> (08.09.2019).
- <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.5018&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5018> (08.09.2019).
- <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=3.5.20147052&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=genel%20y%C3%B6netim> (08.09.2019).
- <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.20357&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=merkezi%20y%C3%B6netim> (08.09.2019).
- <https://sozluk.gov.tr/?kelime=PROSES> (24.10.2019).
- <https://ahdictionary.com/word/search.html?q=+Process> (24.10.2019).
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/kamu-harcama-ve-muhasebe-bilisim-sistemi-kbs-nedir> (13.09.2019).
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/kbs-uygulamalar> (13.09.2019).
- <https://ebutce.sbb.gov.tr/ebutce2.htm> (21.10.2019).
- <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/03/B%C3%BCt%C3%A7e-Mali-Kontrol-Genel-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%4%9F%C3%BC-2006-Y%C4%B1l%C4%B1-Faaliyet-Raporu.pdf> (21.10.2019).
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/cumhuriyet-oncesi> (21.10.2019).
- <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/3/2019/06/BKMYBS-Politika-Belgesi-Eylem-Plani.pdf> (08.10.2019).
- <file:///C:/Users/Windows%2010/Downloads/bkmybs-politika-belgesi-eylem-plani.pdf> (24.10.2019).
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/mevcut-sorunlar> (11.10.2019).
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/beklenen-faydalar> (08.10.2019).
- <https://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuat/ekski/muhsisteb1ekmuh1.html> (08.10.2019)
- <http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/strateji/ButunlesikKamuMaliYonetimBilisimSistemi.pdf> (08.10.2019).
- <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/3/2019/06/BKMYBS-Politika-Belgesi-Eylem-Plani-1.pdf> (08.10.2019)
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/yeni-harcama-yonetim-bilisim-sistemi> (21.10.2019).
- <https://muhasebat.hmb.gov.tr/kamu-harcama-ve-muhasebe-bilisim-sistemi> (21.10.2019).
- <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/3/2019/05/Muhasebat-ve-Mali-Kontrol-Genel-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%4%9F%C3%BC-2018-Y%C4%B1l%C4%B1-Birim-Faaliyet-Raporu.pdf> (21.10.2019).
- <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/no-3-perspectives-on-acc.pdf>
- <https://maliyedergisi.sgb.gov.tr/yayinlar/md/md140/Kamu%20Mali%20%20E.%20KA RAASLAN.pdf>
- <http://denetimakademisi.com/wp-content/uploads/2017/07/%C3%9CLKEM%C4%B0ZDE-DEVLET-MUHASEBES%C4%B0N%C4%B0N-SER%C3%9CVEN%C4%B0.pdf>
- <https://www.ipsasb.org/publications-resources/2018-handbook-international-public-sector-accounting-pronouncements>
- https://www.ifac.org/system/files/publications/files/A10-IPSAS-01_1.pdf (19.10.2019)
- <https://www.iasplus.com/en/standards/ipsas> (19.10.2019)
- <https://www.intechopen.com/books/accounting-and-corporate-reporting-today-and-tomorrow/historical-development-of-government-accounting> (21.10.2019).
- <https://www.slideshare.net/arify/yeni-devlet-muhasebesi-bilim-sistemi> (21.10.2019).
- http://cdn.hitit.edu.tr/sgdb/files/40816_1712211606315.pdf (21.10.2019).
- https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/eskisiteden/yayinlar/genel-mudurluk-yayinlar/belge_yonetimi_ve_arsiv_terimleri_sozlugu.pdf (21.10.2019).

<file:///C:/Users/Windows%2010/Desktop/CEBRA%C4%B0L%20%C4%B0SP%C4%B0R/TEZ%20KLAS%C3%96R%C3%9C/ALAN%20%C3%87ALI%C5%9EMASI/3809-8014-1-SM.pdf>

http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/66_00_00_be11d.pdf (21.10.2019).

<http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/strateji.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2013/12/say2000i.kilavuzu.pdf> (21.10.2019).

<http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/strateji/ButunlesikKamuMaliYonetimBilisimSistemi.pdf> (21.10.2019).

https://muhasebe.muhasebat.gov.tr/Kilavuz/index.html?alacak_islemleri_modulu.htm

https://www.sayistay.gov.tr/tr/Upload/95906369/files/yayinlar/5018_Kanun.pdf (17.12.2019).

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı
Doğum Yeri ve Tarihi

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi

Yüksek Lisans Öğrenimi

Bildiği Yabancı Diller
Bilimsel Faaliyetleri

Cebrail İSPİR
Kahramanmaraş -10/10/1981

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F.
İşletme.

K.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD.

İngilizce, (Orta düzeyde)

“Kamu Mali Yönetiminde Muhasebe Bilişim Sistemlerinin Gelişimi” İzmir International Congress on Economics and Administrative Sciences (İZCEAS), İzmir, 95, 2018.

“Yükseköğretim Kurumlarının Stratejik Planlarında Belirlenen Risklerin Kurumsal Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi” V. International Symposium on Accounting and Finance (ISAF), Bursa, 158, 2019.

“Osmanlı İmparatorluğunda 1876-1908 Yılları Arasında Kurulan Maliye Ve Ticaret Okulları” 15.Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi, St. Petersburg Rusya, Temmuz/2020 (Henüz Yayınlanmamıştır.)

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar

Gaziantep Defterdarlığı
(Milli Emlak Memuru 2006-2008)

Gelir İdaresi Başkanlığı
(Gelir Uzman Yrd. 2008-2011)

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
(Mali Hizmetler Uzman Yrd. 2011-2014)
(Mali Hizmetler Uzman 2014-2016)
(Muhasebe Yetkilisi 2016-2017)

Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)
(Muhasebe Yetkilisi 2017-2018)

Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi
(Muhasebe Yetkilisi 2018-2019)
(Strateji Geliştirme Daire Başkanı 2019-)

İletişim

E-Posta Adresi

Tel.

Tarih

: cebrailispir@hotmail.com

: 0(533) 618 70 24

: 11/12/2019

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

***“YENİ DEVLET MUHASEBE BİLİŞİM VE HARCAMA YÖNETİM
SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ”***

Değerli katılımcı,

Bu anket, kamu idarelerindeki Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi uygulamasının ve etkinliğinin, kamu görevlileri bakış açısıyla değerlendirmesi amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilecek bilgiler gizli kalacak, vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel çalışmaların verileri olarak değerlendirilecektir. Bu nedenle bilimsel amaçlı yapılan bu anketin tamamlanmasına katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz, saygılar sunarız.

Bu nedenle bilimsel amaçlı yapılan bu anketin tamamlanmasına katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz, saygılar sunarız.

Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU
KSU İİBF İşletme Bölümü

Cebrail İSPİR
Mali Hizmetler Uzmanı

BÖLÜM: Aşağıdaki genel bilgiler içeren ifadeleri cevaplayınız.

1. Çalıştığınız kamu idaresini aşağıdaki sınıflandırma özelinde belirtiniz?

☐ Genel Bütçeli İdare ☐ Özel Bütçeli İdareler (Yükseköğretim Kurumu-Üniversiteler)

☐ Özel Bütçeli Diğer İdareler

2. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

3. Yaşınız : ☐ 20-29 ☐ 30-39 ☐ 40-49 ☐ 50-59 ☐ 60 ve üzeri

4. Eğitim Durumunuz: ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
☐ Doktora

İş Tecrübeniz (yıl olarak)

☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üzeri

5. Unvanınız: ☐ Daire Başkanı ☐ Müdür ☐ Muhasebe Yetkilisi ☐ Kurum Uzmanı/
Uzman Yardımcısı ☐ Mali Hizmetler Uzmanı/ Uzman Yardımcısı ☐ Diğer
(belirtiniz.....)

6. Kurumunuzda Sertifikalı Muhasebe Yetkilisi var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

7. Muhasebe biriminizde kaç kişi çalışmaktadır?

☐ 1-5 kişi ☐ 6-10 kişi ☐ 11-15 kişi ☐ 16-20 kişi ☐ 21-25 kişi ☐ 26
kişi ve yukarısı

**8. Kurumunuzun Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine hangi
tarihte geçiş yaptığını belirtiniz:**

☐ Kasım/2017 ☐ Ocak/2018 ☐ Mart/2018 ☐ Nisan/2018 ☐ Diğer.....

**9. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemiyle ilgili Eğitim aldınız
mı?**

☐ Evet ☐ Hayır

10. Eğitim aldınız ise kaç gün eğitim aldınız?

☐ 1 gün ☐ 2 gün ☐ 3 gün ☐ .....gün

11. Kurumunuzdan kaç kişi eğitime katılmıştır.

☐ 1 kişi ☐ 2 kişi ☐ 3 kişi ☐ 4 kişi ☐ 5 kişi ve yukarısı

I.BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemine geçiş sürecinde verilen <u>EĞİTİM</u> ile ilgili aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1 (Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Eğitim süresi yeterli düzeydedir.	1	2	3	4	5
2. Eğitime kurumumuzdan çağrılan katılımcı sayısı yeterli düzeydedir.	1	2	3	4	5
3. Eğitim konularının içeriği yeterli düzeydedir.	1	2	3	4	5
4. Eğitimde yeterli örnek uygulama yapılmıştır.	1	2	3	4	5
5. Eğitim, sistemin tam olarak anlaşılmasında yeterli olmuştur.	1	2	3	4	5

II.BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim sistemi geçiş sürecinde yapılan <u>PILOT UYGULAMA</u> ile ilgili aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1(Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Geçiş öncesi yeterli pilot uygulama yapılmıştır	1	2	3	4	5
2. Geçiş öncesinde pilot uygulamalar başarılı olmuştur.	1	2	3	4	5
3. Geçiş öncesi pilot uygulamasında, pilot birimler doğru seçilmiştir.	1	2	3	4	5
4. Geçiş takvimi planlı ve programlı olarak yapılmıştır.	1	2	3	4	5

III.BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim sistemi geçiş sürecinde verilen <u>TEKNİK DESTEK</u> ile ilgili aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1 (Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Geçiş sürecinde yaşanan sorunlarla ilgili yeterli teknik destek verilmiştir.	1	2	3	4	5
2. Geçiş sürecinde yaşanan sorunlara zamanında çözüm üretilmiştir.	1	2	3	4	5
3. Geçiş sürecinde ihtiyaç duyulduğunda Bakanlıkla kolay bir şekilde iletişim kurulmuştur.	1	2	3	4	5

V. BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin, mali süreçlere getirdiği yeniliklerden <u>ELEKTRONİK BELGE KULLANIMINA</u> ilişkin aşağıdaki ifadelerle katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1 (Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltır.	1	2	3	4	5
2. Kağıda dayalı işlem adımlarını azaltır.	1	2	3	4	5
3. Mali süreçteki manuel veri girişini azaltır.	1	2	3	4	5
4. Mali süreçteki belgelerin standardizasyonunu sağlar.	1	2	3	4	5
5. Belgelerin daha kolay ve güvenli bir şekilde arşivlenmesini sağlar.	1	2	3	4	5
6. Arşivlenen belgelerin sonradan değiştirilmesine ve imha edilmesine izin vermez.	1	2	3	4	5
7. Elektronik yeni belge içerikleri (Ödeme Emri-Harcama Talimatı-Onay Belgesi vb.), mali süreçlerin daha etkin yerine getirilmesini sağlar.	1	2	3	4	5
8. E-Tedarik ve E-Fatura'nın kamu harcama süreçlerinde kullanımını sağlar.	1	2	3	4	5
9. İhtiyaçlara uygun finansal raporlama imkanını sağlar.	1	2	3	4	5
10. Harcama süreçlerindeki kontrolün daha etkin yapılmasını sağlar.	1	2	3	4	5
11. İç ve dış denetim faaliyetlerinde bilgisayar destekli denetim tekniklerinin kullanımının artmasını sağlar.	1	2	3	4	5

VI. BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin, mali süreçlere getirdiği yeniliklerden <u>SÜREÇ BAZLI HARCAMA VE MUHASEBE</u> işlemlerine ilişkin aşağıdaki ifadelerle katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1 (Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltır.	1	2	3	4	5
2. Mali süreçteki manuel veri girişini azaltır.	1	2	3	4	5
3. Birimlerinin iş yükünü azaltır.	1	2	3	4	5
4. Kayıtlarda hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltır.	1	2	3	4	5
5. İşlem süreçlerinin daha kolay ve hızlı yapılmasını sağlar.	1	2	3	4	5
6. Çalışanların çalışma saatlerini azaltır.	1	2	3	4	5
7. Birimlerin iş ve işlemlerinin kontrolünde etkinliği sağlar.	1	2	3	4	5

VII. BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sisteminin, mali süreçlere getirdiği yeniliklerden biri olan <u>BİLİŞİM SİSTEMLERİ İLE TAM ENTEGRASYONA</u> ilişkin aşağıdaki ifadelerle katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1(Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Planlama-bütçeleme-harcama-performans programı ilişkisinin kurulmasını kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
2. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltır.	1	2	3	4	5
3. Aynı verilerin sisteme manuel olarak yeniden girilmesini önler.	1	2	3	4	5
4. Mali bilgilerin temininde standardizasyon ve otokontrol mekanizması oluşturarak, zaman ve verimlilik kayıplarını azaltır.	1	2	3	4	5
5. İhtiyaç duyulan mali bilgilerin istenilen zamanda, tam ve doğru bir şekilde elde edilmesini sağlar.	1	2	3	4	5
6. Mali bilginin raporlanmasında etkinlik ve verimliliğinin artmasını sağlar.	1	2	3	4	5
7. Kamuda mali saydamlığın sağlanmasında ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesinde önemli katkı sağlar.	1	2	3	4	5
8. Kamu kaynaklarının kullanılmasında etkinlik ve kontrol düzeyini artırır.	1	2	3	4	5
9. İç ve dış denetim faaliyetlerinde denetçilerin istedikleri verileri daha hızlı ve noksansız olarak elde etmelerini sağlar.	1	2	3	4	5

VIII. BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe ve Harcama Yönetim Sisteminin mali süreçlere getirdiği yeniliklerden <u>BEKLENEN FAYDALARA</u> ilişkin aşağıdaki ifadelerle katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1(Kesinlikle Katılmıyorum) 2 (Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle Katılıyorum)					
1. Birimlerin işlem tamamlama sürelerini kısaltmıştır.	1	2	3	4	5
2. Kağıda dayalı işlem adımlarını azaltmıştır.	1	2	3	4	5
3. Mali süreçlerdeki manuel veri girişini azaltmıştır.	1	2	3	4	5
4. Kayıtlarda hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltmıştır.	1	2	3	4	5
5. İşlem süreçlerini azaltarak, işlemlerin daha kolay ve hızlı yapılmasını sağlamıştır.	1	2	3	4	5
6. Birimlerin iş yükünü azaltmıştır.	1	2	3	4	5
7. Mali süreçlerdeki belgelerin standardizasyonunun sağlamıştır.	1	2	3	4	5
8. İhtiyaçlara uygun finansal raporlama imkanlarını artırmıştır.	1	2	3	4	5
9. Harcama süreçlerindeki kontrol düzeyini artırmıştır.	1	2	3	4	5
10. Mali süreçlerdeki iş ve işlemlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmıştır.	1	2	3	4	5
11. Çalışanların iş tatminini artırmıştır.	1	2	3	4	5
12. Çalışanların iş verimliliğini artırmıştır.	1	2	3	4	5

13. Süreçlerin elektronik ortama aktarılması sonucunda, muhasebe hizmetlerinden duyulan memnuniyeti artırmıştır.	1	2	3	4	5
14. Kamu kaynaklarının daha etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
15. Belgelerin daha kolay ve güvenli bir şekilde arşivlenmesini sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
16. PC + Mobil uygulama sayesinde, işlemlerin yer ve zamandan bağımsız olarak yapılarak, kaynakların etkin ve verimli kullanımını artıracaktır.	1	2	3	4	5
17. Kamu alımlarında E-Tedarik ve E-Fatura uygulaması ile harcamalarda etkinlik ve kontrol düzeyinin artırılması sağlanacaktır.	1	2	3	4	5
18. Birim çalışanlarının sayısını azaltacaktır.	1	2	3	4	5
19. İç ve dış denetimde, bilgisayar destekli denetim faaliyetlerinin daha etkin ve geniş kapsamlı yapılmasını sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
20. Denetçilerin yer ve zamandan bağımsız olarak denetim yapmalarını sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
21. Denetçilerin istedikleri verileri daha hızlı ve noksansız olarak elde etmelerini sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
22. Planlama-bütçeleme-harcama-performans programı ilişkisinin kurulmasını kolaylaştıracaktır.	1	2	3	4	5
23. Mali bilgilerin temininde standardizasyon ve otokontrol mekanizması oluşturarak, zaman ve verimlilik kayıplarını azaltacaktır.	1	2	3	4	5
24. Mali bilgilerin istenilen zamanda ve güvenilir olarak elde edilmesini sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
25. Mali bilginin raporlanmasında etkinlik ve verimliliğin artmasını sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
26. Karar alma süreçlerinde istatistiksel analiz yöntemlerinin daha yaygın kullanılmasını sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
27. Süreçlere ilişkin otomasyon düzeyinin artmasına bağlı olarak insan kaynaklarının daha verimli alanlarda değerlendirilmesini sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
28. Kamuda mali saydamlığın artırılmasında ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesinde önemli bir katkı sağlayacaktır.	1	2	3	4	5

IX.BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, say2000i sistemiyle karşılaştırılmasına yönelik aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.					
1(Kesinlikle Katılmıyorum) 2(Katılmıyorum) 3 (Kararsızım) 4 (Katılıyorum) 5 (Kesinlikle katılıyorum)					
1. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, say2000i sistemine göre, daha gelişmiş entegrasyon olanakları sunmaktadır.	1	2	3	4	5
2. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, say2000i sistemine göre, kağıda dayalı işlem adımlarını azaltmaktadır.	1	2	3	4	5

3. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemindeki süreç bazlı muhasebe uygulaması, say2000i sistemindeki muhasebe kayıt formuna göre, işlemlerin daha kolay, verimli ve etkin yapılmasını sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
4. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemindeki süreç bazlı muhasebe uygulamasında, manuel veri girişinin fazla olmaması, çalışanların iş yükünü azaltmaktadır.	1	2	3	4	5
5. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, muhasebe kayıtlarında hata yapma ve noksan veri girme olasılığını azaltmaktadır.	1	2	3	4	5
6. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminde kullanılan e-belgeler (Ödeme Emri Harcama Talimatı-Onay Belgesi vb.) say2000i sistemine göre, görev tanımlarına ve uzmanlık alanına uygun bilgi içeriği ve katma değer sunmaktadır.	1	2	3	4	5
7. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, say2000i sistemine göre, PC + Mobil uygulaması, çalışanların performansına olumlu katkı sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
8. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminde sunulan PC + Mobil uygulaması, işlemlerin yer ve zamandan bağımsız olarak yapılarak, kaynakların etkin ve verimli kullanımını artıracaktır.	1	2	3	4	5
9. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, 5018 sayılı Kanundan beklenen fayda ve muhasebe birimlerinin hizmet kalitesinin artmasına olumlu katkı sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
10. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sistemi, tahakkuk esaslı muhasebenin tüm unsurlarını daha iyi kapsamaktadır.	1	2	3	4	5
11. Yeni Devlet Muhasebe Bilişim sisteminin, yönetim muhasebesi anlayışına daha uygundur.	1	2	3	4	5

X. BÖLÜM: Yeni Devlet Muhasebe Bilişim ve Harcama Yönetim Sistemi Elektronik Belge kullanımını artırmış mıdır?

☐ Evet

☐ Hayır

XI. BÖLÜM: Aşağıda belirtilen GÜÇLÜ ve ZAYIF yönlerden doğru olduğunu düşündünüz seçenekleri lütfen işaretleyiniz. Ayrıca bunların dışında varsa belirtmek istediğiniz güçlü ve zayıf yönleri “DİĞER” seçeneğine yazabilirsiniz.

GÜÇLÜ YÖNLERİ	ZAYIF YÖNLERİ
☐ Elektronik Belge alt yapısına sahip olması ☐ Bilişim Sistemleriyle Entegrasyon imkanının olması ☐ PC+Mobil Uygulama alt yapısına sahip olması ☐ Yerli ve Milli bir sistem olması ☐ E-Denetim alt yapısına sahip olması ☐ E-Tedarik alt yapısına sahip olması ☐ Manuel veri girişin az olması ☐ Kağıda dayalı işlemlerin azalması ☐ Yeniliklere ve Değişime açık olması ☐ Arşiv hizmetlerinin kolay ve güvenli olması ☐ Süreç bazlı Harcama ve Muhasebeye geçilmesi ☐ Hatalı ve Noksan kayıt girilmesine izin vermemesi ☐ Yeni harcama ve muhasebe belgelerinin açık ve anlaşılır olması ☐ Ödemelerin daha kolay ve hızlı yapılması	☐ Sisteme Geçiş sürecinde yeterli eğitim ve teknik destek verilmemesi ☐ Sisteme Geçiş sürecinin planlı ve programlı olarak yapılmaması ☐ Etkin Pilot uygulama yapılmaması ☐ Mali Raporların ihtiyaçları karşılamaması ☐ Sistemsel hataların çok fazla olması ve hataların kısa sürede çözülmemesi ☐ Diğer bilişim sistemleriyle entegrasyonun henüz sağlanamaması ☐ E-Belge-E-imza ve E-Tedarik gibi elektronik işlem süreçlerine henüz geçilememesi ☐ Sistemdeki tüm modüllerin henüz aktif olmaması ☐ Menüler arası geçişlerin karmaşık olarak planlanması ☐ Muhasebe işlem süreçlerinin uzun olarak planlanması ☐ Bazı hesap kodlarının manuel girişinin kısıtlanması ☐ Muhasebe Yetkilisi tarafından onaylanmayan işlemlerin sistem tarafından defterlere işlenmesi ☐ Muhasebe yetkililerinin sistem yetkilerinin çok kısıtlı olması ☐ Muhasebe birimlerinin öneri ve tekliflerin dikkate alınmaması
DİĞER:	DİĞER:

XII. BÖLÜM: Lütfen görüş ve önerilerinizi belirtiniz?

.....

.....

.....

.....

(I) SAYILI CETVEL

GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ

- 1) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- 2) Cumhurbaşkanlığı
- 3) (...)
- 4) Anayasa Mahkemesi
- 5) Yargıtay
- 6) Danıştay
- 7) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
- 8) Sayıştay
- 9) Adalet Bakanlığı
- 10) Millî Savunma Bakanlığı
- 11) İçişleri Bakanlığı
- 12) Dışişleri Bakanlığı
- 13) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- 14) Millî Eğitim Bakanlığı
- 15) (...)
- 16) Sağlık Bakanlığı
- 17) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
- 18) (...)
- 19) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- 20) (...)
- 21) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- 22) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- 23) (...)
- 24) (...)
- 25) (...)
- 26) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- 27) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
- 28) Ticaret Bakanlığı
- 29) Gençlik ve Spor Bakanlığı
- 30) Tarım ve Orman Bakanlığı
- 31) (...)
- 32) (...)
- 33) (...)
- 34) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- 35) Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
- 36) Jandarma Genel Komutanlığı
- 37) Sahil Güvenlik Komutanlığı
- 38) Emniyet Genel Müdürlüğü
- 39) Diyanet İşleri Başkanlığı
- 40) (...)
- 41) (...)
- 42) (...)
- 43) (...)
- 44) Devlet Personel Başkanlığı
- 45) Türkiye İstatistik Kurumu

- 46) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- 47) Gelir İdaresi Başkanlığı
- 48) (...)
- 49) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- 50) Meteoroloji Genel Müdürlüğü
- 51) (...)
- 52) (...)
- 53) (...)
- 54) (...)
- 55) Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
- 56) Avrupa Birliği Başkanlığı
- 57) Devlet Arşivleri Başkanlığı
- 58) İletişim Başkanlığı
- 59) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
- 60) Strateji ve Bütçe Başkanlığı

(II) SAYILI CETVEL ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER

A) YÜKSEKÖĞRETİM KURULU, ÜNİVERSİTELER VE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜLERİ

- 1) Yükseköğretim Kurulu
- 2) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı
- 3) İstanbul Üniversitesi
- 4) İstanbul Teknik Üniversitesi
- 5) Ankara Üniversitesi
- 6) Karadeniz Teknik Üniversitesi
- 7) Ege Üniversitesi
- 8) Atatürk Üniversitesi
- 9) Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- 10) Hacettepe Üniversitesi
- 11) Boğaziçi Üniversitesi
- 12) Dicle Üniversitesi
- 13) Çukurova Üniversitesi
- 14) Anadolu Üniversitesi
- 15) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
- 16) İnönü Üniversitesi
- 17) Fırat Üniversitesi
- 18) Ondokuz Mayıs Üniversitesi
- 19) Selçuk Üniversitesi
- 20) Bursa Uludağ Üniversitesi
- 21) Erciyes Üniversitesi
- 22) Akdeniz Üniversitesi
- 23) Dokuz Eylül Üniversitesi
- 24) Gazi Üniversitesi
- 25) Marmara Üniversitesi
- 26) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
- 27) Trakya Üniversitesi

- 28) Yıldız Teknik Üniversitesi
- 29) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- 30) Gaziantep Üniversitesi
- 31) Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 32) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
- 33) Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 34) Balıkesir Üniversitesi
- 35) Manisa Celal Bayar Üniversitesi
- 36) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- 37) Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
- 38) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
- 39) Gebze Teknik Üniversitesi
- 40) Harran Üniversitesi
- 41) İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
- 42) Kafkas Üniversitesi
- 43) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
- 44) Kırıkkale Üniversitesi
- 45) Kocaeli Üniversitesi
- 46) Mersin Üniversitesi
- 47) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- 48) Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
- 49) Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
- 50) Pamukkale Üniversitesi
- 51) Sakarya Üniversitesi
- 52) Süleyman Demirel Üniversitesi
- 53) Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
- 54) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
- 55) Galatasaray Üniversitesi
- 56) Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
- 57) Kastamonu Üniversitesi
- 58) Düzce Üniversitesi
- 59) Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
- 60) Uşak Üniversitesi
- 61) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
- 62) Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
- 63) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
- 64) Aksaray Üniversitesi
- 65) Giresun Üniversitesi
- 66) Hitit Üniversitesi
- 67) Yozgat Bozok Üniversitesi
- 68) Adıyaman Üniversitesi
- 69) Ordu Üniversitesi
- 70) Amasya Üniversitesi
- 71) Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
- 72) Ağrı Dağı Üniversitesi(1)
- 73) Sinop Üniversitesi
- 74) Siirt Üniversitesi
- 75) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- 76) Karabük Üniversitesi

- 77) Kilis 7 Aralık Üniversitesi
- 78) Çankırı Karatekin Üniversitesi
- 79) Artvin Çoruh Üniversitesi
- 80) Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
- 81) Bitlis Eren Üniversitesi
- 82) Kırklareli Üniversitesi
- 83) Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
- 84) Bingöl Üniversitesi
- 85) Muş Alparslan Üniversitesi
- 86) Mardin Artuklu Üniversitesi
- 87) Batman Üniversitesi
- 88) Ardahan Üniversitesi
- 89) Bartın Üniversitesi
- 90) Bayburt Üniversitesi
- 91) Gümüşhane Üniversitesi
- 92) Hakkari Üniversitesi
- 93) Iğdır Üniversitesi
- 94) Şırnak Üniversitesi
- 95) Munzur Üniversitesi
- 96) Yalova Üniversitesi
- 97) Türk-Alman Üniversitesi
- 98) Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- 99) Bursa Teknik Üniversitesi
- 100) İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- 101) İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
- 102) Necmettin Erbakan Üniversitesi
- 103) Abdullah Gül Üniversitesi
- 104) Erzurum Teknik Üniversitesi
- 105) Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 106) Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
- 107) Sağlık Bilimleri Üniversitesi
- 108) Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
- 109) İskenderun Teknik Üniversitesi
- 110) Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
- 111) Türkiye Uluslararası İslam, Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 112) İzmir Bakırçay Üniversitesi
- 113) İzmir Demokrasi Üniversitesi
- 114) Yükseköğretim Kalite Kurulu
- 115) Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
- 116) Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 117) Konya Teknik Üniversitesi
- 118) Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
- 119) Malatya Turgut Özal Üniversitesi
- 120) İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- 121) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
- 122) Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
- 123) Samsun Üniversitesi
- 124) Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
- 125) Tarsus Üniversitesi

- 126) Trabzon Üniversitesi
- 127) Kayseri Üniversitesi
- 128) Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi
- 129) Eskişehir Teknik Üniversitesi
- 130) Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
- 131) Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi

(II) SAYILI CETVEL ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER

B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER

- 1) Savunma Sanayi Başkanlığı
- 2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- 3) Atatürk Araştırma Merkezi
- 4) Atatürk Kültür Merkezi
- 5) Türk Dil Kurumu
- 6) Türk Tarih Kurumu
- 7) (...)
- 8) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- 9) Türkiye Bilimler Akademisi
- 10) (...)
- 11) Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
- 12) Karayolları Genel Müdürlüğü
- 13) Spor Genel Müdürlüğü
- 14) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- 15) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- 16) Orman Genel Müdürlüğü
- 17) Vakıflar Genel Müdürlüğü
- 18) Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
- 19) (...)
- 20) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- 21) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
- 22) Türk Akreditasyon Kurumu
- 23) Türk Standartları Enstitüsü
- 24) (...)
- 25) Türk Patent ve Marka Kurumu
- 26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü
- 27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 28) Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- 29) (...)
- 30) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
- 31) (...)
- 32) GAP Bölge Kalkınma İdaresi
- 33) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
- 34) Kamu Denetçiliği Kurumu
- 35) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu
- 36) Meslekî Yeterlilik Kurumu
- 37) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
- 38) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
- 39) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

- 40) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 41) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 42) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
- 43) Türkiye Su Enstitüsü
- 44) Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu
- 45) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- 46) Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı
- 47) Helal Akreditasyon Kurumu
- 48) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü
- 49) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
- 50) Türkiye Uzay Ajansı

